

Α.Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

*'' ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
ΤΗΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ
ΜΕΣΑ ΣΤΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ''*

ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ:
ΙΓΓΛΕΣΗ ΒΕΝΙΕΡΗ ΜΑΡΙΑ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:
ΑΛΙΑΤΙΔΟΥ ΠΑΣΧΑΛΙΑ (Πτυχίο Ε΄)
ΤΖΑΚΗ ΛΟΥΚΙΑ (Πτυχίο Α΄)

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	6579
----------------------	------

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- 1) Εισαγωγικό Σημείωμα
- 2) Η συμβολή του Αγροτουρισμού στην καλύτερη γνωριμία και επικοινωνία των κατοίκων της Ευρώπης.
- 3) Μια πιο σαφή ερμηνεία του Αγροτουρισμού.
 - 3.1) Τι είναι ο αγροτουρισμός ;
 - 3.2) Γιατί να ασχοληθεί κάποιος με τον Αγροτουρισμό.
 - 3.3) Αγροτουρισμός και υπάρχουσα κατάσταση.
 - 3.4) Οι στόχοι του αγροτουρισμού.
 - 3.4.1) Εισαγωγή
 - 3.4.2) Ανάλυση των στόχων.
 - 3.5) Οι δραστηριότητες στον Αγροτουρισμό.
 - 3.6) Σε ποιες ομάδες απευθύνεται ο αγροτουρισμός.
 - 3.7) Τρόποι προώθησης και προβολής Αγροτουριστικής επιχείρησης
 - 3.8) Ιδιαιτερότητες και περιορισμοί του αγροτουρισμού στις αγροτικές μεσογειακές ζώνες.
 - 3.9) Το ΕΛΛ.Κ.Α. και οι σκοποί του.

4) Η ετοιμότητα της Ελλάδος στο να δεχθεί την υλοποίηση του Αγροτουρισμού.

5) Αγροτουρισμός και Αειφόρος αγροτική ανάπτυξη.

6) Τι είναι το παραδοσιακό προϊόν.

6.1) Εισαγωγή

6.2) Κανονισμός 2082/92 της Ε.Ο.Κ.

6.3) Μητρώο Εγγραφής Παραδοσιακών Προϊόντων.

6.4) Τι ισχύει στην Ελλάδα.

7) Σκοπός και στόχοι της Αγροτουριστικής Α.Ε.

7.1) Το Πλαίσιο

7.2) Ο Σκοπός

7.3) Οι Στόχοι

8) Η ετοιμότητα των Μεσογειακών χωρών να δεχθούν την υλοποίηση του Αγροτουρισμού (κοινωνικά, οικονομικά, τεχνικά).

9) LEADER+ II

10) Περιφερειακή ανάπτυξη του Αγροτουρισμού στον Ελλαδικό χώρο.

11) Χωρικές και αναπτυξιακές διαστάσεις του
Αγροτουρισμού στην Ελλάδα. Μελέτη τριών περιπτώσεων.

11.1) Η περίπτωση της Πέτρας.

11.2) Η περίπτωση του Αγίου Γερμανού.

11.3) Η περίπτωση της Λίμνης Πλαστήρα.

12) Αγροτουριστικοί Συνεταιρισμοί.

13) Επενδύσεις.

14) Αγροτουρισμός στην Κύπρο.

15) Πολιτιστικά Γεγονότα.

16) Συμβολή της εκπαίδευσης στην ανάπτυξη μιας
αγροτουριστικής επιχείρησης.

17) Βιβλιογραφία

Εισαγωγικό σημείωμα

Υπάρχουν περιορισμένες ανθρώπινες δραστηριότητες που μπορούν να προσελκύσουν την ακαδημαϊκή προσοχή από οικονομολόγους, γεωγράφους, περιβαλλοντολόγους, ψυχολόγους, κοινωνιολόγους, πολιτικούς ερευνητές, managers σε άμεση σχέση με τον απλό άνθρωπο που ασχολείται βιοποριστικά με την καλλιέργεια της γης. Ο Αγροτουρισμός είναι μια από αυτές.

Κάθε ένας από τους παραπάνω επιστημονικούς κλάδους συνεισφέρει στη μελέτη μιας δραστηριότητάς που μελετάτε, παγκόσμια πλέον, για την αξιοποίηση της γης και τη βελτίωση του επιπέδου ζωής σε αυτούς που το έχουν πραγματικά ανάγκη.

Είναι άξιο προσοχής ότι τα τελευταία χρόνια γίνεται μια προσπάθεια ανατροπής του κλασικού μοντέλου τουριστικής ανάπτυξης στην Ελλάδα "ήλιος, θάλασσα, υπηρεσίες", μιας και αυτό από μόνο του δεν αρκεί πια για να προσελκύσει τον επιθυμητό αριθμό τουριστών και να καταφέρει η χώρα μας να νιώσει τη βιώσιμη και ποιοτική άνθηση που τόσο έχει ανάγκη.

Έτσι λοιπόν, οι άνθρωποι που μεριμνούν και ερευνούν το φαινόμενο της τουριστικής πτώσης στην Ελλάδα κατέληξαν σε κάποιες λύσεις μέσω των εναλλακτικών μορφών του τουρισμού, ένας από τους οποίους (και λιγότερο διαδεδομένος) είναι και ο αγροτουρισμός.

Τι είναι όμως ο αγροτουρισμός; Εδώ μπαίνει ένα καίριο ερώτημα με το τι πραγματικά σημαίνει αγροτουρισμός και κατά πόσο είναι εφικτό ένα τέτοιο μοντέλο ανάπτυξης στη χώρα μας.

Παρακάτω γίνεται λεπτομερής ανάπτυξη της πραγματικής έννοιας του αγροτουρισμού και των υποδομών της χώρας μας για την πραγματοποίησή του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

1. Η συμβολή του αγροτουρισμού στην καλύτερη γνωριμία και επικοινωνία των κατοίκων της Ευρώπης.

Στη σημερινή κινητικότητα των λαών ο τουρισμός αποκτά για την Ευρώπη μια νέα διάσταση, πέρα από το συμβατικό περιεχόμενό του ως πηγής εθνικού εισοδήματος για τις ελκυστικές τουριστικά χώρες και ως αγαθού ποιότητας ζωής για τους τουρίστες. Αποτελεί μια ευκαιρία προσέγγισης των κατοίκων της Ευρώπης, καθώς και των κοινωνιών που αναπτύσσονται στα πλαίσια της Ευρώπης αλλά με διαφορετικές πολιτισμικές και θρησκευτικές παραδόσεις.

Ο μαζικός συμβατικός τουρισμός στην Ευρώπη ήταν και είναι ως σήμερα, στο μεγαλύτερο ποσοστό του, τουρισμός επίσκεψης μουσείων, μνημείων, ιστορικών χώρων, φαγητού και διασκέδασης (πολλές φορές κακής ποιότητας), χωρίς να δίνεται η ευκαιρία επικοινωνίας των επισκεπτών με τους κατοίκους της χώρας που επισκέπτονται.

Σήμερα αρχίζει να γίνεται συνείδηση ότι η ανάπτυξη των ήπιων μορφών τουρισμού, ο τουρισμός στον αγροτικό χώρο και ιδιαίτερα ο αγροτουρισμός, που χαρακτηρίζεται από τα στοιχεία του σεβασμού στον άνθρωπο και στο περιβάλλον, είναι οι πλέον κατάλληλες μορφές τουρισμού που θα μπορούσαν να συμβάλουν: στην καλύτερη γνωριμία και επικοινωνία των κατοίκων της Ευρώπης που διευρύνεται και ανακατατάσσεται, στην καλύτερη γνωριμία και επαφή των κατοίκων της Ευρώπης με τον φυσικό πλούτο της αλλά και στη συνειδητοποίησή τους ότι οι φυσικοί πόροι αυτής της ηπείρου πρέπει να προστατευθούν, όχι μόνο για τους σημερινούς κατοίκους αλλά και για τις επόμενες γενιές και στη “διαπαιδαγώγηση” όλων των πολιτών της Ευρώπης στην “ανεκτικότητα” της διαφοράς, είτε αυτή είναι πολιτισμική είτε θρησκευτική.

Σήμερα, κατά τη γνώμη μας, αρχίζει να αναδεικνύεται καθαρότερα η άποψη ότι ο “αγροτουρισμός” δεν πρέπει να συγχέεται με τον “αγροτικό τουρισμό” και τα “ενοικιαζόμενα δωμάτια”. Και αυτό διότι, σε πολύ γενικές γραμμές, ο αγροτουρισμός αναπτύσσεται μεν στον αγροτικό χώρο, μπορεί όμως να προσφέρεται από “κάθε μορφής επιχείρηση” και μάλιστα χωρίς “ειδικές ποιοτικές προδιαγραφές”.

Η αγροτουριστική παραγωγή αποτελεί τελικά ένα σύνολο ήπιων μορφών τουρισμού οι οποίες έχουν σκοπό να ανταποκριθούν στις σύγχρονες ανάγκες και προσδοκίες των τουριστών που επιθυμούν να μετατραπούν, με αυξητική τάση, σε περιηγητές. Οι υπηρεσίες αυτές σχετίζονται κυρίως: Με προσφορά καταλύματος, με διατροφή, με τοπικές πολιτιστικές δραστηριότητες, με υπαίθριες δραστηριότητες, με πληροφόρηση των περιηγητών και με άλλες αναγκαίες υπηρεσίες.

Ο παραπάνω ενδεικτικός κατάλογος υπηρεσιών αναφέρεται διότι δείχνει την πολυμορφία των ιδιωτικών και δημοσίων φορέων οι οποίοι χρειάζεται να συμμετέχουν για να καλυφθούν οι ανάγκες των περιηγητών αλλά αναδεικνύει συγχρόνως και το γεγονός ότι το μεγαλύτερο πρόβλημα που αντιμετωπίζει σήμερα ο αγροτουρισμός είναι “η οργάνωση των υπηρεσιών και της προσφοράς”.

Ο “αγροτικός τουρισμός” και ο “αγροτουρισμός” τα τελευταία 20 χρόνια αποτελούν για την Ευρώπη μια προσπάθεια να συγκρατηθεί και να αναχαιτισθεί η επιθετικότητα του “βιομηχανοποιημένου τουρισμού”, να ενταχθούν οι αγροτικές κοινωνίες σε έναν αναλογικότερο καταμερισμό του εθνικού τουριστικού εισοδήματος, να εξασφαλίσουν οι αγρότες συμπληρωματικό εισόδημα, να αναβιώσουν οι παραδοσιακοί οικισμοί, να προταχθεί η πολιτιστική κληρονομιά στο τουριστικό αγαθό, να μετατραπεί ο τουρίστας σε περιηγητή, οδοιπόρο και ταξιδιώτη, να εξανθρωπιστούν οι σχέσεις του επισκέπτη με τους κατοίκους της χώρας και όλοι μαζί να γίνουν ευαίσθητοι στην αξία της φύσης και των πόρων της, ανεξάρτητα από εθνικότητα.

Ο τουρισμός γενικά, κυρίως δε σε χώρες μικρές σαν την Ελλάδα, αποτελεί μια ανθρώπινη δραστηριότητα η οποία εντάσσεται στις προσπάθειες οικονομικής ανάπτυξης της χώρας, περιέχει όμως πολλά στοιχεία αστάθειας στις σχέσεις

ανθρώπου και περιβάλλοντος και περικλείει πολλούς κινδύνους. Αρκεί να θυμηθούμε ότι σε μικρές κοινωνίες (π.χ. νησιά) ο ανθρώπινος πληθυσμός στην τουριστική περίοδο μπορεί και να δεκαπλασιαστεί, με όλα τα επακόλουθα αυτής της αύξησης για τους τοπικούς φυσικούς πόρους, τους ρυθμούς ζωής της συγκεκριμένης κοινότητας και τον πολιτισμό της. Σε αυτή την κλίμακα του κοινωνικού φαινομένου της απότομης πληθυσμιακής επίθεσης η συμβατική λύση που δίνει ο βιομηχανοποιημένος τουρισμός είναι κατ' ανάγκη επιθετική. Μεγάλα ξενοδοχειακά συγκροτήματα βιάζουν πολλές φορές το περιβάλλον, “πακέτα” για την καλύτερη “εκμετάλλευση” των τουριστών ετοιμάζονται, αγροτικά προϊόντα γεμάτα χημικά στοιχεία και κακότεχνα προϊόντα “δήθεν” λαϊκής τέχνης παράγονται.

Ο αγροτουρισμός στην Ελλάδα δεν έχει παράδοση συγκρινόμενος με άλλες χώρες της Ε.Ε. , έχει όμως τη μικρή αλλά αξιοπρόσεκτη ιστορία του που διδάσκει πώς μπορεί να υλοποιηθεί και να πετύχει ένα πρόγραμμα αγροτουρισμού σε μια νέα περιοχή. Από την ως σήμερα εμπειρία και σύμφωνα με την έκθεση του εμπειρογνώμονα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Henri Grolleau, το πιο επιτυχημένο πρόγραμμα δομημένου αγροτουρισμού έχει αποδειχθεί το δίκτυο των Γυναικείων Αγροτουριστικών Συνεταιρισμών, που ξεκίνησε το 1983 ως ιδέα και πρωτοβουλία του Συμβουλίου Ισότητας των δύο φύλων και λειτουργεί με αυξανόμενη επιτυχία ως σήμερα έχοντας ανοίξει τον δρόμο σε πολλούς νέους γυναικείους αγροτικούς συνεταιρισμούς σε πολλά μέρη της Ελλάδας. Τα πρώτα προγράμματα είναι της Πέτρας στη Λέσβο, του Αγίου Γερμανού και των Ψαράδων στις Πρέσπες, στα Μαστιχοχώρια της Χίου, στα Αμπελάκια της Θεσσαλίας, στη Μαρώνεια της Θράκης, στην Αράχωβα της Βοιωτίας.

Εξάλλου, αρκετές αναπτυξιακές εταιρείες που στηρίζονται από τις περιφέρειες, τις νομαρχίες και την τοπική αυτοδιοίκηση καθώς και ιδιωτικές επιχειρήσεις με παραδοσιακούς ξενώνες, αγροτοβιοτεχνικές και αγροτοοικοτεχνικές μονάδες έχουν προωθήσει επιτυχημένα αγροτουριστικά προγράμματα τα οποία δείχνουν ότι ο αγροτουρισμός: συμβάλλει θετικά στη βιώσιμη περιφερειακή οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη, εξασφαλίζει αυταπασχόληση και προσωπικό εισόδημα δημιουργώντας νέες θέσεις εργασίας, ιδιαίτερα για νέους και γυναίκες, συμβάλλει στη διαφύλαξη του περιβάλλοντος, αναδεικνύει και διατηρεί την πολιτιστική κληρονομιά και αξιοποιεί τα τοπικά αγροτικά

προϊόντα (όπως η προσπάθεια του αγροτουριστικού προγράμματος Επιδαύρου Αργολίδας σε συνδυασμό με τις ετήσιες πολιτιστικές τοπικές εκδηλώσεις του “Ιουλίου”).

Δυστυχώς στην Ελλάδα δεν υπάρχει εθνικός σχεδιασμός για τον αγροτουρισμό, δεν υπάρχει εθνική πολιτική για τις ήπιες μορφές τουρισμού και ο ΕΟΤ παραμένει στηρίζοντας κυρίως τις συμβατικές μορφές τουρισμού.

Γίνεται προσπάθεια αξιοποίησης του αγροτουρισμού από την περιφέρεια και τη νομαρχιακή αυτοδιοίκηση και τους ΟΤΑ αλλά με μικρά τις περισσότερες φορές αποτελέσματα.

Τα υπουργεία Γεωργίας, Εθνικής Οικονομίας και Ανάπτυξης και μερικοί άλλοι φορείς χειρίζονται προγράμματα σημαντικής χρηματοδότησης για τον αγροτουρισμό αλλά δυστυχώς ακόμη δεν έχει εξασφαλισθεί η προσδοκώμενη και αναγκαία αγροτουριστική τεχνική και στελεχιακή υποδομή. Δεν υπάρχει “θεσμικό πλαίσιο”, δεν υπάρχουν ειδικές ποιοτικές προδιαγραφές ούτε σήματα ποιότητας και διάκρισης ανάμεσα στις “αγροτουριστικές μονάδες”.

Η έρευνα αγοράς, η προβολή και η διαφήμιση είναι δύσκολο να γίνουν από τους ίδιους τους αγρότες.

Δεν υπάρχει κεντρικός φορέας συντονισμού -πληροφόρησης- προώθησης και προβολής του αγροτουρισμού στην Ελλάδα.

Δεν είναι στις προτεραιότητες του ΕΟΤ η δημιουργία ενός εναλλακτικού “πράσινου πακέτου” τουρισμού, παρ' όλο που η ζήτηση από τους περιηγητές είναι αυξημένη.

Ως τότε όλα αυτά θα μένουν ασυντόνιστα και αναξιοποίητα; Η επιστημονική έρευνα δεν έχει δώσει ακόμη καθαρά μετρήσιμα στοιχεία της ποσοτικής συμβολής του αγροτουρισμού και των ήπιων μορφών τουρισμού στο εθνικό ακαθάριστο τουριστικό προϊόν.

Η κυβέρνηση πάντως και οι υπεύθυνοι για την ανάπτυξη της χώρας έχουν ήδη στη διάθεσή τους πολλά στοιχεία προκειμένου να σχεδιάσουν εθνική πολιτική προώθησης των ήπιων μορφών τουρισμού. Αρκεί να το κάνουν. Πιστεύουμε ότι η προώθηση αυτή των μορφών τουρισμού μπορεί να συμβάλει: α) στη στήριξη του αγροτικού χώρου ο οποίος αστικοποιείται και ο οποίος αποτελεί σήμερα την “κιβωτό” των πολιτισμικών χαρακτηριστικών μας, β) στη χρησιμοποίηση αναξιοποίητων ανθρώπινων πόρων δημιουργώντας δυνατότητες αυταπασχόλησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

2. Μια πιο σαφή ερμηνεία του Αγροτουρισμού.

2.1. Τι είναι ο αγροτουρισμός;

Στην Ελλάδα παρατηρείται καταρχήν μια σύγχυση όσον αφορά σ' αυτήν την ίδια την έννοια και το περιεχόμενο του αγροτουρισμού και πολύ περισσότερο τον προσδιορισμό από τους αρμόδιους φορείς (Υπ.Γεωργίας, ΕΟΤ, Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, τοπικές αναπτυξιακές εταιρείες) του αγροτουριστικού προϊόντος. Επίσης, μέσα από τις Ευρωπαϊκές Οδηγίες και Πρωτοβουλίες για την ανάπτυξη της ορεινής και μειονεκτικής υπαίθρου (ΜΟΠ, 797/85, 2328/91, 950/97, Leader) δημιουργήθηκε στον ελλαδικό χώρο μια πλειάδα "αγροτουριστικών" καταλυμάτων, συγκεντρωμένα στις παραθαλάσσιες ζώνες ή διάσπαρτα στο χώρο, ασύνδετα συνήθως με τη γεωργική παραγωγή και το τοπικό αγροτικό στοιχείο γενικότερα, ενώ αγνοήθηκε πλήρως η πλευρά της τουριστικής ζήτησης. Αγροτουρισμός, λοιπόν, δεν είναι παρά μια ήπια μορφή τουρισμού και ανάπτυξης της υπαίθρου. Είναι ουσιαστικά μια αναπτυξιακή διαδικασία, μία μορφή τουρισμού που δεν επεμβαίνει στο περιβάλλον, δεν το αλλοιώνει. Ο αγροτουρισμός φέρνει τον κάτοικο της πόλης στο περιβάλλον του χωριού, της επαρχίας, της αγροτικής ζωής και του δίνει τη «δυνατότητα» να ενσωματωθεί με τις τοπικές συνθήκες. Δε δημιουργεί υποδομές και υπηρεσίες ειδικά γι' αυτόν, με την μορφή του μαζικού τουρισμού. Δεν χρησιμοποιεί μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες, εμπορικά κέντρα, κέντρα διασκέδασης και όλα όσα είναι συνυφασμένα με τα μεγάλα τουριστικά ρεύματα που κάθε χρόνο κατακλύζουν τα μεγάλα θέρετρα του κόσμου και τα οποία δεν επικεντρώνονται στην επαφή με τον ντόπιο πληθυσμό, με την κουλτούρα, τον πολιτισμό, τα ήθη και την νοοτροπία των κατοίκων.

Ο αγροτουρισμός είναι μια αναπτυξιακή πρόταση η οποία μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη της τοπικής κοινωνίας, προσφέροντας οικονομική άνθηση και ευμάρεια. Επιτρέπει την συνέχιση της παραγωγής παραδοσιακών προϊόντων που πιθανώς να είχαν εκλείψει, διατηρεί ή αναβιώνει τέχνες που διαφορετικά θα είχαν «πεθάνει», συντηρεί τις μνήμες με την αναβίωση εθίμων και παραδοσιακών εκδηλώσεων, γίνεται κανάλι επικοινωνίας των απομονωμένων περιοχών και δίνει προοπτικές στους νέους της περιφέρειας. Στον αγροτουρισμό ο τουρίστας είναι επισκέπτης, φίλος, θαυμαστής του φέρνουμε τον επισκέπτη σε επαφή με την φύση, με την καλλιέργεια της γης, την περισυλλογή του καρπού, ο επισκέπτης μαθαίνει να φτιάχνει στον αργαλειό, να κεντάει, να παρατηρεί τα ζώα και τα πουλιά, να δοκιμάζει το κρασί και το τσίπουρο, να καταλαβαίνει τη σωστή ώρα του τρύγου. Του προτείνουμε δασώδη μονοπάτια, γαλήνιες λίμνες και ορμητικά ποτάμια και τον ξεναγούμε σε παλιές εκκλησιές και μοναστήρια, πέτρινα γεφύρια και αρχαιολογικά ευρήματα και φυσικά ότι πιο όμορφο και παραδοσιακό έχει να αναδείξει η χώρα μας στις διάφορες μεριές της έκτασής της.

2.2. Γιατί να ασχοληθεί κάποιος με τον Αγροτουρισμό;

Για να κρατήσουμε τον κόσμο στην ύπαιθρο. Για να τονώσουμε την αγροτική ζωή, να ενισχύσουμε το οικονομικό εισόδημα. Για να σταματήσουν να ερημώνουν τα ορεινά χωριά και οι μειονεκτικές περιοχές της Ελλάδας, που για διάφορους λόγους δεν είχαν μέχρι πρόσφατα ευκαιρία ανάπτυξης και αξιοποίησης. Για να κρατήσουμε τους νέους στον τόπο τους και να δώσουμε διέξοδο από την ανεργία.

Δεν είναι τυχαίο ότι η πολιτική ανάπτυξης του αγροτουρισμού αποτελεί κεντρική κατευθυντήρια πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως απάντηση στα ζητήματα της πολυλειτουργικής γεωργίας, της ενίσχυσης του αγροτικού εισοδήματος, της περιφερειακής ανάπτυξης, της προστασίας του περιβάλλοντος, του αιτήματος του σύγχρονου ανθρώπου για την ποιότητα ζωής. Αυτό το μοντέλο ανάπτυξης που πολλοί «εταίροι» μας στην Ευρωπαϊκή οικογένεια έχουν υλοποιήσει

εδώ και δεκαετίες στην Γαλλία, την Ιταλία, την Αυστρία, υπήρξε η απάντηση στην ερήμωση της περιφέρειας και στη μείωση του αγροτικού εισοδήματος. Σήμερα υπολογίζεται ότι το 70% των Αμερικανών, Αυστραλών, Αυστριακών και Γερμανών και όχι πολύ μικρότερο ποσοστό των κατοίκων των υπολοίπων χωρών του ΟΟΣΑ κάνουν σε ετήσια βάση αγροτουρισμό.

Με τον αγροτουρισμό, πετυχαίνουμε την παραμονή των κατοίκων στις περιοχές τους, την διατήρηση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, την ανακαίνιση σπιτιών και αρχοντικών που αφέθηκαν στον χρόνο. Μέσω του αγροτουρισμού προβάλλεται η πολιτιστική κληρονομιά, η μοναδικότητα της κάθε περιοχής που χάνεται και διαβρώνεται. Σήμερα υπάρχουν περί τις 5.000 ορεινές περιοχές που αντιμετωπίζουν το ενδεχόμενο, είτε να εξαφανιστούν ολοκληρωτικά, λόγω της αραιοκατοίκησης που συνδέεται με την μεγάλη ηλικία, είτε να αποκτήσουν ένα εντελώς νέο πληθυσμό που τυχαίνει να φτάσει εκεί σαν μετανάστης από κάποια άλλη χώρα, κινδυνεύοντας έτσι να χαθεί ένα μεγάλο κομμάτι ιστορικής συνέχειας. Σε συνδυασμό με την ανάγκη να συγκροτήσουν τις δυναμικές τους, σε μια διαδικασία ευαισθητοποίησης και ανάστροφης πορείας δραστηριοποίησης των νέων ανθρώπων, ο αγροτουρισμός θα αποτελέσει το μεγάλο κίνητρο. Παράλληλα δεν πρέπει να παραβλέψουμε το γεγονός ότι, αποτελεί μια ευκαιρία προσέγγισης των κατοίκων της Ευρώπης, καθώς και των κοινωνιών που αναπτύσσονται στα πλαίσια αυτά παρ' όλες τις διαφορετικές πολιτισμικές και θρησκευτικές παραδόσεις.

Τώρα που τα σημάδια κορεσμού του κλασικού μοντέλου τουρισμού έχουν αρχίσει να γίνονται εμφανή και τα οφέλη άρχισαν να ισοσκελίζουν τα προβλήματα, είναι φανερό πως πρέπει να αναζητήσουμε νέες διεξόδους και μοντέλα τουριστικής ανάπτυξης. Σήμερα αρχίζει να γίνεται συνείδηση ότι η ανάπτυξη των ήπιων μορφών τουρισμού και ιδιαίτερα ο αγροτουρισμός, που χαρακτηρίζεται από τα στοιχεία του σεβασμού στον άνθρωπο και στο περιβάλλον είναι η πλέον κατάλληλη μορφή τουρισμού που συμβάλλει στην καλύτερη γνωριμία και επικοινωνία των κατοίκων της Ευρώπης, στην διαπαιδαγώγηση των πολιτών ως προς την ανεκτικότητα της όποιας διαφοράς τους και την προστασία των φυσικών πόρων της ηπείρου.

Η Ελλάδα δεν θα σταματήσει να είναι συνυφασμένη με τον μαζικό τουρισμό, αλλά όμως διαθέτει εξαιρετικούς και ποικίλους τουριστικούς πόρους που μπορούν να αξιοποιηθούν και να αναδείξουν ένα νέο εναλλακτικό πρόσωπο, ένα ήπιο τουριστικό μοντέλο, ένα ποιοτικό προϊόν προσανατολισμένο σε ένα εξίσου ποιοτικό τμήμα της αγοράς.

Ο αγροτουρισμός δεν είναι απλώς μια μορφή τουρισμού. Είναι μια διαφορετική προσέγγιση στον τρόπο ζωής, μια νέα πραγματικότητα, **ένα όραμα.**

2.3. Αγροτουρισμός και υπάρχουσα κατάσταση

Τα τελευταία χρόνια έχει κάνει αισθητή την παρουσία του στην Ελληνική Οικονομική Ορολογία η έννοια «αγροτουρισμός», ενώ στον συνεταιριστικό κλάδο έχουν «γεννηθεί» (κυρίως από γυναίκες) διάφοροι αγροτουριστικοί συνεταιρισμοί οι οποίοι κυρίως ασχολούνται με την παραγωγή και διατήρηση παραδοσιακών εδεσμάτων και χειροτεχνημάτων.

Στο κείμενο που ακολουθεί γίνεται μια προσπάθεια προσέγγισης αυτών των εννοιών και της υπάρχουσας κατάστασης.

Με δειλά στην αρχή βήματα αλλά με πολλές καλές προοπτικές έκανε την εμφάνιση του πριν λίγα χρόνια ο αγροτουρισμός, με ένα και μοναδικό στόχο - στόχο ζωής κι ελπίδας για τις κοινωνίες και τις περιοχές στις οποίες απευθύνεται- την καλύτερευση της ζωής των αγροτών και ιδιαίτερα σε νέους ανθρώπους ειδικά σε ορεινές κι απομονωμένες περιοχές όχι ιδιαίτερα οικονομικά ανεπτυγμένες.

Σκοπός του Αγροτουρισμού είναι η παραμονή των κατοίκων των περιοχών αυτών κοντά στην περιοχή τους και ειδικά των νέων ανθρώπων προκειμένου να αποφευχθεί η ερήμωση της υπαίθρου.

Παράλληλα, με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται η διατήρηση και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς αλλά και η βελτίωση του γεωργικού εισοδήματος και η ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα.

Ταυτόχρονα ο Αγροτουρισμός μπορεί να καλύψει την ανάγκη του σύγχρονου ανθρώπου ο οποίος θέλει να ξεφύγει από την κούραση και το άγχος της πόλης να ζήσει και να γευτεί την ομορφιά της «παλιάς παραδοσιακής ζωής» την κατασκευή του ψωμιού ή κάποιου παραδοσιακού αγνού γλυκού ή ακόμη γιατί όχι να γνωρίσει την τέχνη ύφανσης ενός κεντήματος ή χαλιού στον αργαλειό.

Ο Αγροτουρισμός ξεκίνησε και συνεχίζεται ως ένα μεγάλο ποσοστό σαν μια **γυναικεία υπόθεση** αφού οι περισσότεροι αγροτουριστικοί συνεταιρισμοί είναι γυναικείοι. Το γεγονός αυτό περισσότερο οφείλεται στην ανάγκη που νιώθει η γυναίκα της υπαίθρου να προσφέρει και να συμβάλλει κι εκτός σπιτιού. Αυτό πολύ απλά σημαίνει πως η γυναίκα της υπαίθρου βρήκε και άδραξε την ευκαιρία να βγει από το σπίτι και να έχει μια δική της επιχείρηση, γιατί στην ουσία ένας αγροτουριστικός συνεταιρισμός είναι μια μορφή επιχείρησης, εξακολουθώντας στην ουσία να παρέχει τις ίδιες εργασίες μ' αυτές της νοικοκυράς.

Ηχεί λίγο παράξενα στα αυτιά, αλλά δεν είναι δύσκολο να αντιληφθούμε πως οι γυναίκες στα χωριά της υπαίθρου κρατάνε φυλαγμένα σαν ιερά κειμήλια μυστικά και παραδόσεις από τις προηγούμενες γενιές για το φτιάξιμο γλυκών, εδεσμάτων υφαντών κ.λ.π..

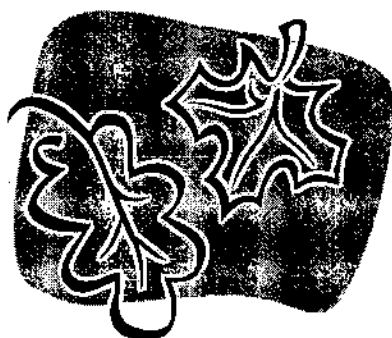
Έτσι δημιουργήθηκε η έννοια του Γυναικείου Αγροτουριστικού Συνεταιρισμού, στην προσπάθεια «διαφυγής» της γυναίκας από το σπίτι και την διατήρηση της τεχνογνωσίας.

Συνεπώς ο Αγροτουρισμός επιτρέπει την ανάπτυξη της τοπικής κοινωνίας, τη συνέχεια της παραγωγής προϊόντων, την διατήρηση τεχνών που πιθανότατα να είχαν πεθάνει μαζί με τον τελευταίο μάστορα, συντηρεί την μνήμη των ανθρώπων και γνωρίζει στους νεότερους παλιά έθιμα αναβιώνοντας τα, γίνεται γέφυρα επικοινωνίας μεταξύ απομακρυσμένων

περιοχών αφού με τον τρόπο αυτό γεννάται η ανάγκη ανταλλαγής εμπειριών και γιατί όχι δυνατότητα συνεργασίας ,ενώ το πλέον σημαντικό όλων είναι ότι δίνεται προοπτική ζωής σε περιοχές που μέχρι χθες «ετοιμοθάνατες» να κρατήσουν τους νέους και να αναπτυχθούν.

Οι αγροτουριστικοί συνεταιρισμοί χρηματοδοτούνται ή μάλλον επιδοτούνται θα ήταν ο ευστοχότερος όρος από διάφορα προγράμματα.

Συγκεκριμένα, οι δραστηριότητες του αγροτουρισμού μέχρι το 1999 υλοποιούνταν στο πλαίσιο του Καν.950/97 των ΠΕΠ του Ν.2520/97 και της κοινοτικής πρωτοβουλίας LEADER. Σήμερα, όλα τα προγράμματα έχουν παγώσει λόγω της αναμενόμενης έγκρισης του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης 2000 - 2006 και των καινούριων προγραμμάτων που θα κυλήσουν...

2.4. Οι στόχοι του Αγροτουρισμού

2.4.1 Εισαγωγή

Ο Αγροτουρισμός ξεκίνησε με ένα και μοναδικό στόχο: την καλυτέρευση της ζωής των αγροτών, ιδίως στις ορεινές περιοχές και τις όχι ιδιαίτερα ανεπτυγμένες οικονομικά. Με τον Αγροτουρισμό, και με το κίνητρο που προσφέρει, επιτυγχάνονται: η παραμονή των κατοίκων των περιοχών αυτών στις εστίες τους και η αποφυγή της ερήμωσης της υπαίθρου, η διατήρηση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς με την ανακαίνιση κτισμάτων, η προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς κάθε περιοχής, η συμπλήρωση και η βελτίωση του γεωργικού εισοδήματος, θέματα τα οποία απασχολούν όλους τους εμπλεκόμενους φορείς και τα αρμόδια υπουργεία. Ο Αγροτουρισμός έρχεται την κατάλληλη στιγμή για να καλύψει την ανάγκη του κουρασμένου κατοίκου της πόλης για μία πιο στενή επαφή με τη φύση και με πράγματα και καταστάσεις από καιρό ξεχασμένα, όπως η παρασκευή του ψωμιού και του παραδοσιακού γλυκού, η κατασκευή του τάπητα στον αργαλειό, η βόλτα με άλογα ή ο περίπατος στο δάσος, η ζωή σε ρυθμό γαλήνιο. Ο Αγροτουρισμός ξεκίνησε και συνεχίζεται στο μεγαλύτερο ποσοστό του ως γυναικεία υπόθεση. Σχεδόν όλοι οι Αγροτουριστικοί Συνεταιρισμοί είναι γυναικείοι. Δεν είναι έτσι τυχαίο το γεγονός ότι ένα μέρος των καταλυμάτων δεν είναι άλλα από τα σπίτια των γυναικών αυτών, που υποδέχονται τους ξένους με το πνεύμα του Ξένιου Δία και τους καλούν να ζήσουν για λίγο ως μέλη της οικογένειας. Και βέβαια είναι μάλλον περιττό να τονίσουμε ότι σχεδόν όλοι οι ξενώνες των αγροτουριστικών συνεταιρισμών βρίσκονται στα ωραιότερα ίσως κομμάτια της Ελλάδας.

Ο Αγροτουρισμός αναπτύσσει την τοπική κοινωνία, προσφέροντας οικονομική άνθηση και ευμάρεια, επιτρέπει τη συνέχεια της παραγωγής προϊόντων, που πιθανώς να είχαν εκλείψει, προϊόντων κατά κύριο λόγο παραδοσιακών (γλυκά του κουταλιού, μαρμελάδες, υφαντά, κεντήματα, καλλιέργεια αρωματικών φυτών, ζυμαρικά κ.λπ.). Επίσης διατηρεί τέχνες που διαφορετικά θα είχαν πεθάνει με τον τελευταίο μάστορα, συντηρεί τη μνήμη των ανθρώπων με την

αναβίωση εθίμων και τη βίωση παραδοσιακών εκδηλώσεων, είναι κανάλι επικοινωνίας περιοχών απομονωμένων με μεγάλα πληθυσμιακά κέντρα, αλλά δίνει και προοπτικές ζωής στους νέους των περιοχών, όπου εφαρμόζεται. Μέσα από το πρόγραμμα αγροτουρισμού, και για την άνετη διαμονή, αναψυχή, ξεκούραση κ.λπ. του επισκέπτη, παρέχονται: ενοικιαζόμενα επιπλωμένα δωμάτια ή διαμερίσματα εστιατόρια οικογενειακής μορφής με τοπική παραδοσιακή κουζίνα χώροι για άθληση χώροι αναψυχής σε περιοχές με φυσικές ομορφιές πολιτιστικές εκδηλώσεις εργαστήρια παραγωγής ειδών λαϊκής τέχνης, ειδών διατροφής με ντόπια προϊόντα κλπ. Οι αγρότες και αγρότισσες, που ασχολούνται με τον αγροτουρισμό, παρακολουθούν υποχρεωτικά εκπαιδευτικά προγράμματα, ανάλογα με την απασχόλησή τους, ώστε να έχουν ικανοποιητική επαγγελματική κατάρτιση και να παρέχουν στους επισκέπτες καλές υπηρεσίες και προϊόντα ποιότητας. Περισσότερες πληροφορίες για τα εκπαιδευτικά προγράμματα μπορείτε να έχετε από τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις Γεωργικής Ανάπτυξης.

2.4.2. Οι στόχοι του αγροτουρισμού

Οι στόχοι του προγράμματος αγροτουρισμού είναι:

1. Η συμπλήρωση και βελτίωση του γεωργικού εισοδήματος που επιτυγχάνεται τόσο μέσα από τη διαχείριση της αγροτουριστικής μονάδας όσο και μέσα από την πώληση των τοπικών προϊόντων .
2. Η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας του αγροτικού πληθυσμού μέσω της απαραίτητης τουριστικής υποδοχής.
3. Η συγκράτηση του αγροτικού πληθυσμού στον τόπο της διαμονής του και η αναζωογόνηση της υπαίθρου.
4. Η βελτίωση και διάθεση των τοπικών γεωργικών και βιοτεχνικών προϊόντων που παράγονται από τους αγρότες.
5. Η διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας και η προστασία του περιβάλλοντος.

6. Η διατήρηση, η προβολή και η αξιοποίηση της αρχιτεκτονικής και πολιτιστικής μας κληρονομιάς και τέλος

7. Η ανάπτυξη του αγροτουρισμού που όλο και περισσότερη ζήτηση φαίνεται να έχει στην αγορά του εξωτερικού και του εσωτερικού.

Ο αγροτουρισμός είναι μια μορφή τουρισμού που παρέχει στον επισκέπτη την ευκαιρία να κάνει τις διακοπές του σ'ένα ήσυχο περιβάλλον, κοντά στη φύση και κοντά στους απλούς ανθρώπους του χωριού που είναι ακόμα δεμένοι με τη γη και την παράδοση. Μπορεί να γνωρίσει από κοντά τα ήθη και τα έθιμα της ελληνικής υπαίθρου. Κυρίως όμως μπορεί να χαρεί τη ζεστή ανθρώπινη "φιλοξενία" και την αυθόρμητη καλοσυνάτη συμπεριφορά τους. Ο αγροτουρισμός αναπτύσσεται με ταχύ θα λέγαμε ρυθμό στη χώρα μας αλλά και στις άλλες Ευρωπαϊκές χώρες. Αυτό είναι αποτέλεσμα τόσο της πολιτικής στον τομέα του Τουρισμού που ακολουθεί η ΕΟΚ και τα κράτη μέλη της, όσο και στην προτίμηση των ανθρώπων να κάνουν τις διακοπές τους στην ύπαιθρο. Οι δύσκολες συνθήκες ζωής των μεγάλων πόλεων, δημιουργούν στους ανθρώπους έντονη επιθυμία να βρεθούν κοντά στη φύση για να απολαύσουν τη γαλήνη, την ησυχία αλλά και το διαφορετικό τρόπο ζωής που τους προσφέρει η ελληνική ύπαιθρος.

2.5. Οι δραστηριότητες στον αγροτουρισμό

Ο αγροτουρίστας δεν αναζητά τις παθητικές διακοπές. Η παραμονή στην ύπαιθρο μπορεί να εμπλουτισθεί με ποικίλες δραστηριότητες, με τα λεγόμενα «σπορ κοντά στη φύση» ή «σπορ περιπέτειας». Ένα ορμητικό ποτάμι μπορεί να είναι μια θαυμάσια ευκαιρία για την διοργάνωση αθλημάτων όπως το ράφτινγκ ή τα κανώ. Τα περιπατικά μονοπάτια που διασχίζουν περιοχές της χώρας, όπως το Ε4 ή Ε9 αφορμή για την διοργάνωση ομάδων πεζοπορίας. Το Trekking, η ορειβασία, το ποδήλατο ή η κατάβαση βουνού, η τοξοβολία, η ιππασία όλες οι μορφές δραστηριοτήτων, που συνδυάζουν τον τουρισμό περιπέτειας με την ενεργή συμμετοχή και δράση στη φύση, μπορούν να συμβάλλουν στον εμπλουτισμό του

αγροτουριστικού «πακέτου».

Ιδιαίτερη θέση όμως κατέχουν στον αγροτουρισμό οι δραστηριότητες που αξιοποιούν τα πολιτιστικά, θρησκευτικά, λαογραφικά, αρχιτεκτονικά, γαστρονομικά στοιχεία της περιοχής. Έτσι η αξιοποίηση για την δυνατότητα επίσκεψης και ξενάγησης σε παλιά μοναστήρια, εκκλησίες, γεφύρια, οινοποιεία, τυροκομία εργαστήρια χειροτεχνίας, η συμμετοχή σε πανηγύρια και τοπικές γιορτές, στο μάζεμα της ελιάς ή του τρύγου, ακόμα και τα μαθήματα τοπικής κουζίνας, όλα μπορούν να προσδώσουν στον Αγροτουρισμό την ξεχωριστή τοπική ταυτότητα και να τον αναδείξουν σε μοναδικό προϊόν.

Στον Αγροτουρισμό είναι σαφές πως αναζητάμε την αυθεντικότητα και την μοναδικότητα σε κάθε της μορφή και έκφραση. Η Ελλάδα διαθέτει μια σημαντική και αξιόλογη ποικιλομορφία στα ιδιαίτερα τοπικά χαρακτηριστικά, που την κάνουν μια χώρα μοναδική. Βασιζόμενη σε αυτό μπορεί να αναδείξει αυτή την πολυμορφία χωρίς λόγο να υιοθετεί αντιγραφές και να ομοιογενοποιεί το προϊόν του Αγροτουρισμού. Στην Ελλάδα υπάρχει ένα ανεκμετάλλευτο δυναμικό που μπορεί να δημιουργήσει ένα εξειδικευμένο μοντέλο Αγροτουρισμού για κάθε περιοχή. Δεν υπάρχει λοιπόν κανένας τρόπος να μιμείται αντίστοιχα μοντέλα άλλα ούτε και να εφαρμόζει ένα συγκεκριμένο μοντέλο Αγροτουρισμού σε μια ενιαία κλίμακα. Είτε πρόκειται για καταλύματα, είτε για επιχειρήσεις ή για όποιες δραστηριότητες Αγροτουρισμού, η διαφορά έγκειται στο να ανακαλύψουμε τα μοναδικά, πρωτότυπα στοιχεία της κάθε περιοχής, τους πόρους που κανείς ακόμα δεν έχει αναδείξει ή δεν έχει σκεφθεί να αξιοποιήσει. Όσο πιο πρωτότυπα, τόσο καλύτερα αναδεικνύουμε τον Αγροτουρισμό στην ιδιαίτερη και ποιοτική μορφή του. Η φαντασία και η έρευνα παίζουν μεγάλη σημασία σ' αυτή την προσπάθεια. Η αναβίωση των παραδόσεων του τόπου, τα ξεχασμένα έθιμα ή τα μουσικά ακούσματα, οι αρχιτεκτονικές τάσεις, οι παλιές τέχνες, τα μνημεία που σκέπασε ο χρόνος, η συμβολή των ηλικιωμένων να θυμηθούν παλιές συνήθειες, ιστορίες, ίχνη, μονοπάτια, συνταγές, παρασκευή ποτών.

Τα πάντα στον Αγροτουρισμό έχουν σημασία και μόνο οι ντόπιοι μπορούν να τα εντοπίσουν και να τα αναδείξουν. Η χώρα έχει το μοναδικό προνόμιο να διαθέτει ανεξάντλητους πόρους που διαφέρουν από περιοχή σε περιοχή, σπάνια φυσική ομορφιά, ιστορία, παράδοση, γαστρονομία, αρχιτεκτονική,

παραδοσιακές τέχνες, μουσική παράδοση, πολιτισμό, θρησκευτικά μνημεία, χωριά, παραδοσιακούς οικισμούς, βιότοπους, υγροβιότοπους, χλωρίδα και πανίδα, θρύλους, παραδόσεις, τοπικές γιορτές, πανηγύρια, θάλασσες, δάση, βουνά, μονοπάτια, φαράγγια, όλα σχηματίζουν ένα σπάνιο μωσαϊκό, ένα πολύχρωμο καλειδοσκόπιο παραστάσεων, εικόνων και εμπειριών δημιουργώντας έναν τόπο ευλογημένο. Το πλεονέκτημα είναι πως, η Ελλάδα απ άκρη σ' άκρη διαφέρει ! Είναι μια χώρα με μοναδικότητα και ανομοιογένεια κι αυτό στον Αγροτουρισμό δίνει το πλεονέκτημα ανάδειξης αυτής της μοναδικότητας.

Μέσα από την ανάδειξη ενός τοπικού μοντέλου Αγροτουρισμού, που θα προκύψει από μια εξειδικευμένη μελέτη και καταγραφή, καλλιεργούμε τον μύθο του χωριού που τόσο έχουμε ανάγκη, την επιστροφή στις ρίζες και την πολιτιστική κληρονομιά μας, την επαφή με το σημείο αναφοράς μας. Μπορούμε να βασίσουμε τον Αγροτουρισμό πάνω στα πετυχημένα μοντέλα άλλων χώρων, όμως σίγουρα τα τοπικά χαρακτηριστικά μπορούν να διαμορφώσουν τον Αγροτουρισμό προσαρμοσμένο πάνω στις δικές μας ανάγκες, τις ιδιαιτερότητες και τα πλεονεκτήματα του κάθε τόπου.

2.6 Σε ποιες ομάδες απευθύνεται ο Αγροτουρισμός :

Ποιο είναι τα κοινό που επιλέγει τον αγροτουρισμό; Ποιες είναι οι προτιμήσεις και τα κίνητρα των ανθρώπων, που η διαμονή στη φύση και η επιστροφή σε έναν τρόπο ζωής πιο ήρεμο και παραδοσιακό τους συγκινεί τόσο ώστε, να αντιπροσωπεύουν ένα ολόκληρο τμήμα της αγοράς; Οι αγροτουρίστες αναζητούν ξεκούραση, χαλάρωση σε ένα ήρεμο περιβάλλον, σε μια προσπάθεια να αποκοπούν προσωρινά από την αστική τους καθημερινότητα. Επιζητούν την επαφή με την φύση, προκειμένου να γνωρίσουν τόσο την αγροτική ζωή όσο και τους αγρότες, τους ντόπιους που θα τους μνήσουν σε ένα διαφορετικό και άγνωστο για πολλούς από αυτούς τρόπο ζωής. Θέλουν να απολαύσουν την αυθεντικότητα της επαρχιακής ζωής, την ανεπιτήδευτη φιλοξενία, την καθαρότητα του τοπίου και την καθαριότητα του περιβάλλοντος, τα παραδοσιακά, σπιτικά εδέσματα, να γίνουν κοινωνοί σε μια ζωή που έχει να τους πει πολλά για το κοντινό παρελθόν τους.

Οι τουρίστες αυτοί θεωρούνται πολυταξιδεμένοι και έμπειροι. Είναι άτομα που έχουν ήδη γευθεί τους τουριστικούς προορισμούς με την μορφή του μαζικού τουρισμού και κορεσμένοι από το συγκεκριμένο πρότυπο, αναζητούν στον προορισμό μια νέα διάσταση, εντρυφώντας στην πολιτιστική και φυσιολατρική του υπόσταση αλλά και στην δυνατότητα για ανθρώπινη επαφή και επικοινωνία.

Οι αγροτουρίστες ανήκουν σε ένα ευρύ ηλικιακό φάσμα. Σε χώρες της Ευρώπης που ο αγροτουρισμός έχει παράδοση δεκαετιών, αποτελεί έναν τρόπο ζωής ο οποίος απευθύνεται σε όλη την οικογένεια και διεκδικεί το ήμισυ των ετήσιων οικογενειακών διακοπών. Τα νεότερα άτομα είναι αυτά που προτιμούν να συνδυάζουν το πακέτο αγροτουρισμού με «σπορ περιπέτειας», ενώ οι μεγαλύτεροι με πιο ήπιες δραστηριότητες, με περιηγήσεις πολιτιστικού, θρησκευτικού, λαογραφικού κλπ. περιεχομένου.

Από τα σπουδαιότερα όμως χαρακτηριστικά που διακρίνουν τα άτομα που επιλέγουν τον αγροτουρισμό είναι το υψηλά οικονομικό αλλά και μορφωτικό τους επίπεδο. Τα άτομα αυτά θεωρούνται ότι έχουν αυξημένη οικολογική συνείδηση, πολυποίκιλα ενδιαφέροντα, διάθεση για μόρφωση και πολιτιστική προσέγγιση. Δεν παρασύρονται από τον μιμητισμό και τα πρότυπα της καταναλωτικής κοινωνίας, είναι εκλεπτυσμένοι και με υψηλές απαιτήσεις ως προς την ποιότητα και το επίπεδο των υπηρεσιών που τους παρέχονται. Σε όλο τον κόσμο ο αγροτουρίστας θεωρείται ποιοτικός, υψηλών προδιαγραφών και σημαντικής αγοραστικής δύναμης. Ξέρει ακριβώς τι ζητάει και δεν αρκείται σε καταστάσεις που δεν τον ικανοποιούν.

Μήπως οι προοπτικές που δίνει ο αγροτουρισμός, μπορούν να γίνουν μεταξύ άλλων, η διέξοδος που αναζητάει ο ελληνικός τουρισμός στην προσέλκυση επιλεκτικού και υψηλού επιπέδου τουρισμό;

2.7. Τρόποι προώθησης και προβολής Αγροτουριστικής επιχείρησης

Σχετικά με την προώθηση της αγροτουριστικής σας επιχείρησης πρέπει να σκέφτεστε συλλογικά. Οι συλλογικές προσπάθειες τουριστικής προώθησης είναι πιο αποτελεσματικές από τις ατομικές.

Προτάσεις για την αποτελεσματική προώθηση της επιχείρησής σας:

Ένας επιχειρηματίας με αγροτουριστική δραστηριότητα μπορεί να προωθήσει τις πωλήσεις των υπηρεσιών της επιχείρησής του με τρόπο **άμεσο ή έμμεσο**.

Ο άμεσος τρόπος είναι, όταν ο πελάτης κάνει τις συναλλαγές του μ'αυτόν απευθείας απ' το τηλέφωνο, το φαξ ή το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο ή μέσω ενός κέντρου κρατήσεων, το οποίο ελέγχεται από τον επιχειρηματία.

Ο έμμεσος τρόπος είναι, όταν οι πωλήσεις της αγροτουριστικής επιχείρησης γίνονται από μεσάζοντες, οι οποίοι στον τουριστικό τομέα είναι τα τουριστικά γραφεία.

Πολλές φορές είναι αδύνατο για έναν μικρό επιχειρηματία να φέρει σε πέρας μόνος του την προώθηση της αγροτουριστικής επιχείρησής του. Γι' αυτό το λόγο, αλλά και για να μπορέσουν να αντεπεξέλθουν στον ανταγωνισμό από τους «μεγάλους», οι μικροί ιδιοκτήτες συνεταιρίζονται. Μερικά παραδείγματα αυτών των Συνεταιρισμών

Αγροτουριστικών Επιχειρήσεων είναι η «Federation Nationale de Gites des France» και η αλυσίδα «Logis de France», οι οποίοι, έχουν ήδη μία μεγάλη και επιτυχή ιστορία στη γαλλική και διεθνή αγορά. Οι συνεταιριζόμενοι επιχειρηματίες μπορούν να χρησιμοποιούν την κοινή επωνυμία και να επωφελούνται από προγράμματα τεχνικής βοήθειας, εκπαίδευσης και προώθησης.

Μία από τις πιο συνηθισμένες πρωτοβουλίες που αναλαμβάνουν οι συνεταιρισμοί αγροτουριστικών επιχειρήσεων, πολλές φορές με τη συνένεργαση Κρατικών Φορέων, είναι η οργάνωση και λειτουργία Κέντρων Κρατήσεων, με σκοπό την άμεση πώληση των προσφερομένων υπηρεσιών τους. Τα κέντρα κρατήσεων δημιουργούνται, για να διευκολύνουν τον κάθε επιχειρηματία αλλά και τον πελάτη. Η ύπαρξή τους γίνεται γνωστή μέσω διαφόρων Ενεργειών Προώθησης, όπως συνεντεύξεις τύπου, εκδόσεις φυλλαδίων, πληρωμένες διαφημίσεις κτλ.

Παράλληλα με τις παραπάνω περιπτώσεις προώθησης των πωλήσεων των αγροτουριστικών μονάδων, η έντονη αύξηση της ζήτησης για αγροτουριστικές υπηρεσίες έχει οδηγήσει ορισμένα τουριστικά γραφεία να προσφέρουν «προγράμματα διακοπών» στο εσωτερικό της υπαίθρου, σε αγροκτήματα και σε αγροτικό περιβάλλον. Τα γραφεία αυτά συνήθως πωλούν «πακέτα» υπηρεσιών σε μία τιμή η οποία περιλαμβάνει διαμονή, διατροφή, τουριστικές περιηγήσεις, δραστηριότητες αναψυχής και σε αρκετές περιπτώσεις τα έξοδα μεταφοράς. Ελάτε, λοιπόν, σε επαφή με τους διευθυντές αυτών των γραφείων και ρωτήστε τους ποιο είδος αγροτουριστικής προσφοράς είναι διατεθειμένοι να πουλήσουν και σε ποια τιμή. Με βάση τα στοιχεία που συλλέξατε, ελέγξτε την αποδοτικότητα των διαφόρων περιπτώσεων. Αν ενδιαφέρεστε για ορισμένες απ' αυτές, προσπαθήστε να πετύχετε μία συγκεκριμένη συμφωνία με τον κάθε διευθυντή τουριστικού γραφείου.

Τέλος, δεν πρέπει να ξεχνάτε ποτέ ποια είναι « η βάση της δικής σας επιχείρησης » στον αγροτουρισμό :

- Η φύση
- Η παράδοση
- Η χαρακτηριστική αρχιτεκτονική
- Η γαστρονομία
- Το κλίμα κ.α.
- Όλα μαζί ή σύνθεση των παραπάνω

Η καλή γνώση αυτής της βάσης χρησιμεύει και στην καλύτερη προώθηση της αγροτουριστικής σας επιχείρησης.

Παρόλα αυτά η ισορροπημένη ανάπτυξη μιας αγροτουριστικής προσφοράς δεν μπορεί να γίνει μεμονωμένα. Πρέπει να υπάρχει συλλογική προσπάθεια από επιχειρηματίες, αγρότες, εμπόρους και εργάτες, σε συνεργασία με το Κράτος και τους επαγγελματίες του τουρισμού. Έτσι θα μπορέσετε να προσφέρετε όλα εκείνα που χρειάζεται ο τουρίστας και να δημιουργήσετε κέρδος για όλους. Αυτό δεν σημαίνει ότι όλοι ασχολούνται με όλα αλλά ότι συμπληρώνουν τις δραστηριότητες μεταξύ τους.

Το καλύτερο μέσο για τη προβολή σας είναι ο ικανοποιημένος πελάτης, οι οποίοι θα μιλάνε με καλά λόγια για την αγροτουριστική σας επιχείρηση.

Αφού έχετε ετοιμάσει σωστά την επιχείρησή σας, πρέπει να κάνετε γνωστές τις ενέργειές σας. Το πρώτο πράγμα που πρέπει να δημιουργήσετε είναι η κάρτα με το λογότυπο και τα στοιχεία της επιχείρησής σας (τίτλο επιχείρησης,

δραστηριότητα, ονοματεπώνυμο-ιδιότητα, διεύθυνση, τηλέφωνο, fax, ηλεκτρονική διεύθυνση, περίοδο λειτουργίας). Δίνετε μια τέτοια κάρτα σε κάθε πελάτη, όταν αναχωρεί.

Μ' αυτόν τον τρόπο θα μπορέσει να επικοινωνήσει πάλι μαζί σας, αλλά και θα έχει τα στοιχεία σας, ώστε να μπορέσει να σας προτείνει στους φίλους του.

Σε μια δεύτερη φάση και κυρίως, αν αγροτουριστική σας επιχείρηση είναι πραγματική όμορφη, τυπώστε μερικές καρτ-ποστάλ με μία φωτογραφία της επιχείρησης στη μία πλευρά και τα στοιχεία σας από στην άλλη.

Στην επόμενη φάση ενδιαφερθείτε για τις Υπηρεσίες Τουρισμού της περιοχής σας ή του Νομού σας οι οποίες συνηθίζουν να εκδίδουν Επίσημους Οδηγούς ή Καταλόγους, όπου περιέχονται όλες οι αναγνωρισμένες απ' το νόμο αγροτουριστικές επιχειρήσεις. Σ' αυτή την περίπτωση το μόνο που έχετε να κάνετε είναι να φροντίσετε να συμπεριληφθείτε σε αυτούς τους οδηγούς και να βεβαιωθείτε ότι όλα τα στοιχεία σας είναι σωστά καταχωρημένα.

Υπάρχουν, τέλος και άλλες μορφές προβολής και προώθησης της αγροτουριστικής σας μονάδας, οι οποίες όμως πρέπει να διεξαχθούν συλλογικά και συχνά με τη βοήθεια των τοπικών ή και των εθνικών τουριστικών αρχών.

Ας δούμε μερικά παραδείγματα τέτοιων συλλογικών ενεργειών :

- ❖ Σχεδιασμός και εκτύπωση χάρτη ο οποίος διανέμεται από τις τουριστικές αρχές, τα εστιατόρια και τα εμπορικά καταστήματα της περιοχής σας
- ❖ Χρησιμοποίηση σήματος και επωνυμίας, που διαχωρίζουν την επιχείρησή σας από τις άλλες
- ❖ Έκδοση οδηγού δραστηριοτήτων
- ❖ Συνεργασία με άλλες επιχειρήσεις για την οργάνωση και λειτουργία ενός τοπικού κέντρου πληροφοριών, το οποίο θα προβάλλει και θα προωθεί τις υπηρεσίες σας.

2.8. Ιδιαιτερότητες και περιορισμοί του αγροτουρισμού στις αγροτικές μεσογειακές ζώνες

Ο τουρισμός θεωρείται σχεδόν εκ προοιμίου ως “μια φυσική οδός προς την ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών της Ευρώπης, ιδίως των περισσότερο μειονεκτικών” (Leader Magazine, 1993). Με την αναθεώρηση της ΚΑΠ και στο πνεύμα της διαφοροποίησης των παραγωγικών δραστηριοτήτων, ο αγροτουρισμός ανταποκρίνεται στην οικονομική λογική ανάπτυξης μικρών επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών αναψυχής στον αγροτικό χώρο, που όμως έρχεται σχεδόν σε ρήξη με την κυρίαρχη γεωργική επαγγελματική ταυτότητα των αγροτών (Perrier-Cornet και Capt, 1995).

Κατ’ αυτήν την έννοια ο αγροτουρισμός ως επαγγελματικός κλάδος παροχής υπηρεσιών, και μάλιστα εξειδικευμένων, συναντά δυσκολίες στην εφαρμογή του. Καταρχήν, είναι δύσκολο για τους γεωργούς να αναπτύξουν δραστηριότητες σε τομείς που δεν διαθέτουν παραδοσιακά την απαραίτητη εμπειρία και να γίνουν διαχειριστές μιας μικρής πολυδραστήριας και καινοτόμου γι’ αυτούς επιχείρησης. Αυτό θα σήμαινε για τους αρχηγούς των γεωργικών εκμεταλλεύσεων μια ριζική κοινωνικο-επαγγελματική μεταστροφή περνώντας από τον χειρισμό τεχνικών μεθόδων γεωργικής παραγωγής σ’ ένα επάγγελμα που απαιτεί κοινωνικό άνοιγμα και κατάλληλες υποδομές που θα ανταποκρίνονται στην αγροτουριστική ζήτηση. Οι γεωργοί και οι άλλοι εμπλεκόμενοι αγροτικοί φορείς έχουν ανάγκη από χρόνο για να αποδεχθούν, καταρτισθούν και τελικά υιοθετήσουν τις τεχνικές και οργανωτικές καινοτομίες που προϋποθέτει η υλοποίηση των αγροτουριστικών προγραμμάτων. Αυτή η επαγγελματική “υπέρβαση” και η ικανότητα τεχνικής και κοινωνικής προσαρμογής είναι βέβαια πολύ περισσότερο δύσκολες στις απομονωμένες ορεινές και μειονεκτικές αγροτικές ζώνες, που αποτελούν και τις περιοχές-στόχους σε προτεραιότητα ανάπτυξης.

2.9 Το ΕΛΛ.Κ.Α και οι σκοποί του.

Η σύσταση του ΕΛΛ.Κ.Α. (Ελληνικό Κέντρο Αγροτουρισμού) έγινε τον Ιανουάριο του 2003. Πρόκειται για σωματείο μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που απαρτίζεται από μια γκάμα εξειδικευμένων επιστημόνων όπως : δημοσιογράφοι, εκδότες, καθηγητές πανεπιστημίου, επιστήμονες, επιχειρηματίες που έχουν να επιδείξουν ένα σημαντικό έργο στον τομέα τους.

Βασική ιδέα για την ίδρυση του σωματείου αυτού στάθηκε η στήριξη, η ενίσχυση και η προώθηση του Αγροτουρισμού στην Ελλάδα χωρίς να γίνεται, όμως , αλόγιστη διαχείριση των φυσικών πόρων για τη σοβαρή και υπεύθυνη προστασία του περιβάλλοντος.

Έτσι, το φαινόμενο αυτό, συμβάλλει αρμονικά και συνδέεται με την βιώσιμη τοπική, περιφερειακή τουριστική ανάπτυξη, σε συνεργασία με φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς, με διεθνείς και ιδιωτικούς φορείς και με διεθνείς και εθνικές αγροτουριστικές οργανώσεις, διαθέτοντας παράλληλα τον κατάλληλο σεβασμό προς το περιβάλλον.

Αναλυτικότερα, οι σκοποί του σωματείου παρατίθενται ως εξής :

- Η στήριξη, η ενίσχυση και η διάδοση της αγροτουριστικής ιδέας.
- Η ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης για τη σημασία και το ρόλο του αγροτουρισμού ως μοντέλου τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης.
- Η ενθάρρυνση της ανάπτυξης ήπιων μορφών τουρισμού, αγροτουρισμού, οικοτουρισμού και πολιτιστικού τουρισμού στην ελληνική ύπαιθρο
- Η προβολή και η προώθηση υψηλής ποιότητας αγροτουριστικών υπηρεσιών και αυθεντικών αγροβιοτεχνικών προϊόντων.
- Η παρακολούθηση και ενθάρρυνση της προσαρμογής της χώρας μας στις βασικές αρχές για την

βιώσιμη ανάπτυξη όπως διατυπώθηκαν αυτές στην Παγκόσμια Συνδιάσκεψη για το περιβάλλον και την ανάπτυξη στο Ρίο της Βραζιλίας το 1992, στην Χάρτα για τον Τουρισμό και την Βιώσιμη ανάπτυξη (Παγκόσμιο Συνέδριο Ισπανίας 1995 Κανάριοι Νήσοι – Πανθαρόττε),* καθώς και στις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπως διατυπώθηκαν στο πρόγραμμα Δράσης για το περιβάλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τίτλο «προς την Αειφορία».

- Η συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς, δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου, τόσο σε κεντρικό, όσο και σε επίπεδο Περιφερειακής, Νομαρχιακής και Τοπικής Αυτοδιοίκησης, οι οποίες ενδιαφέρονται για την προώθηση των ήπιων μορφών τουρισμού - Αγροτουρισμού- Οικοτουρισμού και εν γένει αναψυχής με σεβασμό στην προστασία του περιβάλλοντος.

- Η προβολή, η προώθηση των ελληνικών αυθεντικών και ποιοτικών αγροτικών προϊόντων και η διασύνδεση τους με τις ήπιες μορφές τουρισμού, αγροτουρισμού – οικοτουρισμού.

- Η στήριξη και προώθηση πολιτικών προστασίας και διαχείρισης του περιβάλλοντος σε περιοχές με πλούσιο οικοσύστημα ή παραδοσιακά δομημένο περιβάλλον ώστε να ενισχύεται η βιώσιμη τοπική τουριστική ανάπτυξη.

- Η ανάδειξη των παραδοσιακών και πολιτισμικών χαρακτηριστικών στην ύπαιθρο.

- Η συνεργασία με διεθνείς και εθνικές οικοτουριστικές / αγροτουριστικές / περιβαλλοντικές οργανώσεις και Διεθνή Αγροτουριστικά / οικοτουριστικά Δίκτυα ή οργανώσεις και φορείς με παρεμφερείς στόχους του Σωματείου.

- Η ενθάρρυνση της δικτύωσης αγροτουριστικών επιχειρήσεων ώστε να παράγεται τοπικό, βιώσιμο και ολοκληρωμένο, ήπιας μορφής τουριστικό προϊόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

4. Αγροτουρισμός και “αιιφόρος” αγροτική ανάπτυξη

Ο “αγροτουρισμός” και γενικότερα η κάθε μορφής εναλλακτικός τουρισμός στην ύπαιθρο όπως και η “αιιφόρος” ανάπτυξη είναι έννοιες που συζητήθηκαν και χρησιμοποιήθηκαν ευρύτατα τα τελευταία χρόνια, γιατί προσπαθούν να δώσουν νέες προσεγγίσεις στο ζήτημα της “τοπικής” ή “εκ των κάτω” ανάπτυξης. Οι διάφορες μορφές εναλλακτικού τουρισμού στην ύπαιθρο, μεταξύ των οποίων ο αγροτουρισμός, προέκυψαν από μια διπλή αναγκαιότητα. Η πρώτη αφορά στην ανάγκη των κατοίκων των αστικών κέντρων να επανασυνδεθούν με τη φύση και τον αγροτικό πολιτισμό γενικότερα. Η δεύτερη αφορά στους αγρότες, οι οποίοι αναζητούν συμπληρωματικά προς το γεωργικό εισοδήματα, δεδομένης της κρίσης και της αβεβαιότητας στο γεωργικό τομέα. Με οποιαδήποτε μορφή και αν εμφανίζεται πρόκειται για τουρισμό “ενός τόπου” με την έννοια ότι αναδεικνύει τα τοπικά στοιχεία, ενώ η πρωτοβουλία και η διαχείρισή του ανήκει στις τοπικές κοινότητες (Ιακωβίδου, 1995) (1).

Ο αγροτουρισμός, ειδικότερα, έχει την ιδιομορφία να διασυνδέει άμεσα και ενεργά την τουριστική δραστηριότητα με τη γεωργική εκμετάλλευση, τα προϊόντα της και την αγροτική κληρονομιά γενικότερα. Κατ’ αυτή την έννοια θεωρείται ως μια από τις κατεξοχήν δραστηριότητες που προωθεί την αγροτική ανάπτυξη και είναι συμβατή με την έννοια της “αιιφορίας” (2).

Και αυτό, γιατί συμβάλλει στην οικονομική ενεργοποίηση των αγροτικών ζωνών χωρίς να ανταγωνίζεται τους φυσικούς ή τους ανθρώπινους πόρους. Είναι δηλαδή, συμβατός με τις περιβαλλοντικές, κοινωνικές και κοινοτικές αξίες επιτρέποντας τόσο στους αγρότες όσο και στους τουρίστες να απολαύσουν τις θετικές αλληλεπιδράσεις και τις κοινές εμπειρίες τους (Κουτσούρης, Γάκη, 1998).

Αντικειμενικός και μακροχρόνιος στόχος του αγροτουρισμού, έτσι όπως καταγράφεται στην πολιτική της Ε.Ε., είναι να συμβάλλει στην αντιστροφή του κλίματος εγκατάλειψης που υπάρχει στην ύπαιθρο, εξαιτίας κυρίως της συρρίκνωσης της γεωργίας, και στη συνέχεια, στη δημιουργία ευνοϊκότερων συνθηκών για την ανάπτυξη νέων οικονομικών δραστηριοτήτων. Μέσα από την κινητοποίηση των τοπικών πόρων (ανθρώπινων, φυσικών, χρηματικών) επιχειρείται να τεθεί σε λειτουργία ένας μηχανισμός ενδογενούς ανάπτυξης μέσα από ένα συνολικό σχέδιο.

(1) Είναι τοπικός σε πέντε επίπεδα: α) ξεκινά από την ιδιωτική πρωτοβουλία, β) η διαχείρισή του γίνεται από τους τοπικούς φορείς, γ) οι επιπτώσεις του περιορίζονται ως επί το πλείστον σε τοπική κλίμακα, δ) σημαδεύεται από ένα τοπικό τοπίο, ε) στοχεύει στην αξιοποίηση της τοπικής παράδοσης και πολιτισμού (Grolleau, 1993).

(2) Στις περισσότερες περιπτώσεις ο όρος “**αιφορία**” χρησιμοποιείται περιοριστικά με τη μορφή οικονομικής μεγέθυνσης που λαμβάνει υπόψη κάποια περιβαλλοντική ηθική και ιδιαίτερα την προσεκτική διαχείριση των μη ανανεώσιμων φυσικών πόρων. Καταρχήν, πρέπει να τονιστεί πως υπάρχουν διαφορετικές περιβαλλοντικές ηθικές και ότι η προαναφερθείσα προσέγγιση αναφέρεται συχνά ως τεχνο-διαχειριστική ή τεχνο-περιβαλλοντική. Επιπλέον, αυτή η περιοριστική προσέγγιση της “οικολογικής αιφορίας” παραβλέπει πολιτικές και οικονομικές θέσεις, που εκτός των περιβαλλοντικών ανησυχιών, συνδέονται με προτάγματα ισότητας και δικαιοσύνης, όπως η μείωση της φτώχειας. Σύμφωνα με τις προσεγγίσεις αυτές ο “**αιφόρος τουρισμός**” πρέπει να δίνει έμφαση σε μια δομή που ενσωματώνει το φυσικό περιβάλλον (τον τόπο), το πολιτιστικό περιβάλλον (την

τοπική κοινότητα υποδοχής) και τον τουρίστα (Burns και Holden, 1997). Από τη σκοπιά αυτή απαιτείται η αναβάθμιση των κοινωνικών και περιβαλλοντικών ενδιαφερόντων και η σχετική υποβάθμιση των καθαρά οικονομικών (Muller, 1997).

Πως όμως ο αγροτουρισμός εντάσσεται στην προοπτική της αγροτικής- αειφόρου ανάπτυξης ενισχύοντας στην πραγματικότητα τις τοπικές δυναμικές;

Στις αγροτικές περιοχές το “τοπικό” είναι ένας χώρος οικειότητας, επικοινωνίας και εργασίας. Ένας χώρος με ζωή, παράδοση, ιστορία και ταυτότητα.

Περιβάλλει ευάριθμα άτυπα δίκτυα και ανομοιοότητες που προσπαθούν να βρουν το δρόμο τους για να αρθρωθούν έτσι, ώστε να “γεννήσουν” την ανάπτυξη (Coulmin, 1986). Από την άλλη, η εφαρμογή αγροτουριστικών προγραμμάτων “εκ των άνω” κάνει εμφανή την ανάγκη για συμμετοχικές διαδικασίες σε επίπεδο σχεδιασμού και παρέμβασης, ενώ προϋποθέτει το “άκουσμα” του τοπικού πληθυσμού.

Επίσης πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι ο αγροτουρισμός, και γενικότερα ο αγροτικός τουρισμός, ακόμα και με μια κατεύθυνση αειφόρου χρήσης των φυσικών πόρων, δε φαίνεται ικανός να συντηρήσει μακροπρόθεσμα το κοινωνικο-πολιτιστικό σύστημα. Η προσπάθεια πρέπει να έχει ως κατεύθυνση τη συνεύρεση των τοπικών αρχών/ φορέων/ οργανισμών (συμπεριλαμβανόμενων των τουριστικών πρακτορείων και των ξενοδόχων) για να συζητήσουν τις προοπτικές του τουρισμού με απώτερο σκοπό τόσο τις ποσοτικές (υποδομές, φέρουσα ικανότητα κλπ.), όσο και τις ποιοτικές συνιστώσες (ποιότητα υπηρεσιών, αξιοποίηση τοπικών προϊόντων, σήμα ποιότητας, ανάπτυξη διαφοροποιημένων τουριστικών προϊόντων πέραν της φιλοξενίας και εστίασης κλπ.) του ζητήματος.

Τέλος, πρέπει να σημειωθεί ότι οι αγροτικές περιοχές διαφέρουν σημαντικά ως προς την οικονομική δομή και

δραστηριότητα, την περιφερικότητα τού κάθε τόπου, τους φυσικούς και ανθρώπινους πόρους, τις δημογραφικές και κοινωνικές συνθήκες. Η συμφιλίωση της αγροτικής ανάπτυξης με τις ανάγκες και ικανότητες των γεωργών, η τεράστια ποικιλία συνθηκών -με όρους οικολογίας, πληθυσμιακών πιέσεων, οικονομικών σχέσεων και κοινωνικής οργάνωσης - πρέπει να ληφθεί υπόψη (Muheim, 1995, Collectif, 1986). Μια τέτοια προσέγγιση συνεπάγεται ότι οι πολιτικές πρέπει να είναι εξειδικευμένες και οι μηχανισμοί παρέμβασης ευέλικτοι. Επιπλέον, στη διαδικασία (καθ)ορισμού και εφαρμογής της “ανάπτυξης” είναι πολύ πιθανή η δημιουργία συγκρουσιακών καταστάσεων μεταξύ οργανισμών και διαφόρων φορέων, τόσο λόγω της λειτουργικής τους αλληλεξάρτησης όσο και λόγω της σπανιότητας των πόρων. Σε όλα τα δίκτυα (action-oriented networks) η διαπραγμάτευση για την επίλυση συγκρούσεων/ κρίσεων φαίνεται πως αποτελεί κύρια πολιτική διαδικασία. Οι διαδικασίες οικοδόμησης “συναινέσεων” απαιτούν δεξιότητες και επιμονή. Αφορούν στο πώς γίνονται τα πράγματα (διαδικασία, σκέψεις και συναισθήματα) καθώς και τι γίνεται. Η προσαρμογή ή η αλλαγή αντιλήψεων είναι κεντρικό σημείο των διαδικασιών αυτών (Koutsouris, 1998).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

5. Τι είναι το παραδοσιακό προϊόν :

5.1.Εισαγωγή

Το φαγητό έγινε γρήγορο, οι γεύσεις πλαστικές και εμείς οι καταναλωτές αρχίσαμε να αναζητούμε γεύσεις παλιές, αφημένες στο παρελθόν αλλά που συνεχίζουν να ζουν στη μνήμη μας.

Αρχίσαμε με λίγα λόγια να αναζητούμε το παραδοσιακό, όπως το ονομάσαμε.

Έτσι ξεκίνησαν σιγά σιγά -και πλήθυναν αργότερα- τα προσφερόμενα ως παραδοσιακά τρόφιμα. Παραδοσιακό ψωμί ζυμωμένο με το χέρι(!) και ψημένο σε πέτρινο φούρνο(!), παραδοσιακά γλυκά, παραδοσιακό γιαούρτι κ.λπ.

Αλλά γεννιούνται πια τα ερωτήματα: τι είναι παραδοσιακό προϊόν; Είναι όλα όσα μας προσφέρονται παραδοσιακά; Ποιος τα καθορίζει όλα αυτά;

Έτσι άρχισε η αναζήτηση των απαντήσεων. Παρακάτω θα αναλύσουμε ό,τι έχει θεσπίσει η ΕΟΚ και ό,τι ισχύει στην Ελλάδα.

5.2. Κανονισμός 2082/92 της Ε.Ο.Κ.

Είναι ο κανονισμός της ΕΟΚ που δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα των Κοινοτήτων στις 24 Ιουλίου 1992, τέθηκε σε ισχύ στις 24 Ιουλίου 1993 και αναφέρεται στις βεβαιώσεις ιδιοτυπίας των γεωργικών προϊόντων και τροφίμων.

Τι είναι η ιδιοτυπία; 'Είναι το στοιχείο ή το σύνολο των στοιχείων δια των οποίων ένα γεωργικό προϊόν ή ένα τρόφιμο διακρίνεται σαφώς από άλλα παρεμφερή προϊόντα ή τρόφιμα που ανήκουν στην ίδια κατηγορία'. (Σημείωση: δηλαδή οι συγκεκριμένες χυλοπίτες, π.χ., να είναι παρασκευασμένες με συνταγή τέτοια που να τις διαφοροποιεί από όλες τις άλλες χυλοπίτες.)

Λέει λοιπόν ο κανονισμός:

'Το Συμβούλιο της Ευρώπης εξέδωσε τον παρόντα κανονισμό εκτιμώντας ότι:

η προώθηση ιδιότυπων προϊόντων μπορεί να αποτελέσει σημαντικό πλεονέκτημα για τον αγροτικό κόσμο, ιδίως στις μειονεκτικές ή απομακρυσμένες περιοχές...

ο καταναλωτής πρέπει, προκειμένου να κάνει καλύτερα την επιλογή του, να διαθέτει σαφείς και σύντομες πληροφορίες που θα τον ενημερώνουν επακριβώς για τα ιδιότυπα χαρακτηριστικά του τροφίμου,

πρέπει, επομένως, για να εξασφαλισθεί η προστασία του καταναλωτή, να ελέγχεται η βεβαιωμένη ιδιοτυπία τους,

η ένδειξη σχετικά με την ιδιοτυπία γεωργικού προϊόντος ή τροφίμου, πρέπει, για να είναι δελεαστική για τους παραγωγούς και ταυτόχρονα αξιόπιστη για τους καταναλωτές, να απολαύει έννομης προστασίας και να αποτελεί αντικείμενο δημοσίων ελέγχων'.

5.3. Μητρώο Εγγραφής Παραδοσιακών Προϊόντων

Άρθρο 3: η Επιτροπή καταρτίζει και διαχειρίζεται μητρώο βεβαιώσεων ιδιοτυπίας το οποίο περιλαμβάνει τα ονόματα των γεωργικών προϊόντων και τροφίμων των οποίων η ιδιοτυπία έχει αναγνωρισθεί σε κοινοτικό επίπεδο σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό'.

Ποια πρέπει όμως να είναι τα χαρακτηριστικά ενός τρόφιμου προκειμένου να γραφεί στο 'μητρώο βεβαιώσεων ιδιοτυπίας' της Κοινότητας;

Άρθρο 4: για να καταχωρηθεί στο μητρώο ένα γεωργικό προϊόν ή τρόφιμο πρέπει να παράγεται από παραδοσιακές πρώτες ύλες, είτε να παρουσιάζει παραδοσιακή σύσταση ή τρόπο παραγωγής ή/και μεταποίησης που να υπάγεται στους παραδοσιακούς τύπους παραγωγής ή/και μεταποίησης. Δεν μπορεί να καταχωρείται γεωργικό προϊόν ή τρόφιμο η ιδιοτυπία του οποίου:

έγκειται στην προέλευση ή στη γεωγραφική καταγωγή

οφείλεται αποκλειστικά στην εφαρμογή μιας τεχνολογικής καινοτομίας' *

Άρθρο 5: για να καταχωρηθεί το ιδιότυπο όνομα πρέπει να είναι παραδοσιακό και σύμφωνο με εθνικές διατάξεις ή να έχει καθιερωθεί από τη χρήση

Άρθρο 6: για να μπορεί να λάβει βεβαίωση ιδιοτυπίας, ένα γεωργικό προϊόν ή ένα τρόφιμο πρέπει να ανταποκρίνεται σε προδιαγραφές, όπως:

την περιγραφή της μεθόδου παραγωγής

τη μέθοδο παρασκευής του γεωργικού προϊόντος

τα στοιχεία που επιτρέπουν την αξιολόγηση του παραδοσιακού χαρακτήρα, σύμφωνα με το άρθρο 4

την περιγραφή των χαρακτηριστικών του γεωργικού προϊόντος ή τροφίμου

τις ελάχιστες απαιτήσεις και τις διαδικασίες ελέγχου της ιδιοτυπίας'

Άρθρο 14: ο Κανονισμός αναφέρει:

'τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε το αργότερο έξι μήνες μετά την ημερομηνία έναρξης ισχύος του παρόντος κανονισμού να έχουν συσταθεί δομές ελέγχου, σκοπός των οποίων θα είναι να εξασφαλίζουν ότι τα γεωργικά προϊόντα και τα τρόφιμα που φέρουν βεβαίωση ιδιοτυπίας ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις των προδιαγραφών'.

* Σημείωση: τα σχετικά με την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων και των ονομασιών προέλευσης των γεωργικών προϊόντων καθορίζονται με τον Κανονισμό της ΕΟΚ 2037/93 L 185/28.7.93. Εδώ επίσης θα πρέπει να διευκρινιστεί ότι κάθε προστατευμένο προϊόν γεωγραφικής προέλευσης ή ονομασίας δεν είναι κατ' ανάγκην και παραδοσιακό.

5.4. Τι ισχύει στην Ελλάδα.

Τι είναι λοιπόν παραδοσιακό τρόφιμο; Ποιες είναι αυτές οι παραδοσιακές πρώτες ύλες, η παραδοσιακή σύσταση, η παραδοσιακή παραγωγή κ.λπ. (άρθρο 4) που καθιστούν ένα προϊόν ή τρόφιμο παραδοσιακό;

Σύμφωνα με το άρθρο 5 του κανονισμού θα πρέπει το τι είναι 'παραδοσιακό' να καθορίζεται από τις εθνικές διατάξεις του κάθε κράτους-μέλους, το οποίο και θα πρέπει να θεσπίσει δομές ελέγχου εντός έξι μηνών από την έναρξη της ισχύος του Κανονισμού, δηλαδή μέχρι το τέλος του 1993.

Υπάρχει ορισμός του παραδοσιακού; Έχουν καθοριστεί οι προδιαγραφές και έχουν συσταθεί οι δομές ελέγχου, ώστε ο καταναλωτής να είναι βέβαιος ότι όταν του λένε παραδοσιακό ψωμί, τρώει όντως παραδοσιακό ψωμί;

Με λίγα λόγια, τι ισχύει στην Ελλάδα; Η απάντηση είναι: ακόμη τίποτα.

Και λέμε ακόμη, διότι στις αρχές του 2000 ο Οργανισμός Πιστοποίησης και Επίβλεψης Γεωργικών Προϊόντων (ΟΠΕΓΕΠ) συγκρότησε επιτροπή με αποκλειστικό έργο τη διατύπωση της ορολογίας και των τεχνικών προδιαγραφών των παραδοσιακών προϊόντων ή των 'Ειδικών Παραδοσιακών Προϊόντων Εγγυημένων', όπως είναι η επίσημη ονομασία τους. Η Επιτροπή είναι δεκαμελής και την απαρτίζουν επιστήμονες (χημικοί, γεωπόνοι, γιατροί) και εκπρόσωποι της βιομηχανίας. Τα αποτελέσματα των εργασιών της επιτροπής θα υποβληθούν στον ΟΠΕΓΕΠ, ο οποίος μαζί με τις δικές του προτάσεις των προδιαγραφών για τον έλεγχο, την επίβλεψη, την προστασία και την πιστοποίηση των Ειδικών Παραδοσιακών Προϊόντων Εγγυημένων θα τα υποβάλλει στο υπουργείο Γεωργίας, το οποίο με τη σειρά του θα εκδώσει την υπουργική απόφαση, η οποία θα επικυρώνει και θα ενεργοποιεί τον κανονισμό της ΕΟΚ. (Για όλα τα παραπάνω δεν υπάρχει χρονοδιάγραμμα).

Μέχρι την ολοκλήρωση όλων των διεργασιών, στο ερώτημα 'πόσο παραδοσιακά είναι τα προϊόντα που μας προσφέρονται ως παραδοσιακά', η απάντηση θα είναι 'άγνωστον'.

Σημείωση: Ο Οργανισμός Πιστοποίησης και Επίβλεψης Γεωργικών Προϊόντων δημιουργήθηκε το 1998, είναι ΝΠΙΔ, έχει διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια και τελεί υπό την εποπτεία του υπουργού Γεωργίας. Στο άρθρο 32 του ιδρυτικού νόμου, διαβάζουμε: 'σκοπός του ΟΠΕΓΕΠ, ο οποίος λειτουργεί χάριν του δημοσίου συμφέροντος, είναι η προαγωγή και η διασφάλιση της ποιότητας των αγροτικών προϊόντων, η προστασία προέλευσής τους, με κάθε πρόσφορο τρόπο και μέθοδο, καθώς και η προώθηση συστημάτων προστασίας και διαχείρισης της αειφορίας των αγροτικών και δασικών εκμεταλλεύσεων'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

6. Σκοπός και στόχοι της Αγροτουριστικής Α.Ε.

6.1 Το Πλαίσιο

Η Ελλάδα, μια χώρα με πολύμορφο φυσικό περιβάλλον και μακρόχρονες αγροτικές παραδόσεις, παρουσιάζει τεράστια πλεονεκτήματα όσον αφορά στην αγροτουριστική αξιοποίηση. Αν και τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει αρκετές προσπάθειες προς την κατεύθυνση της ανάπτυξης αγροτουριστικού προϊόντος, οι απόπειρες αυτές είναι μεμονωμένες και ανεπαρκώς προβεβλημένες, έτσι δεν έχουν συμβάλει στην δημιουργία ενός εθνικού αγροτουριστικού προϊόντος.

Σύγχρονα φαινόμενα όπως η κρίση του μαζικού τουρισμού στην Ευρώπη, η αναζήτηση από τους τουρίστες προορισμών με αναλλοίωτα χαρακτηριστικά, και προσωποποιημένων υπηρεσιών, η διάχυση της τουριστικής κίνησης στον χρόνο και η μείωση του χρόνου παραμονής των τουριστών, δημιουργούν ένα ευνοϊκό περιβάλλον για την ανάπτυξη του αγροτουρισμού. Δεν είναι τυχαίο ότι παραδοσιακοί τουριστικοί προορισμοί όπως η Ισπανία, η Γαλλία και η Ιταλία έχουν ήδη στραφεί προς την διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος τους, ενισχύοντας και προβάλλοντας εναλλακτικές μορφές τουρισμού, έτσι ώστε να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις των σύγχρονων τουριστών.

Στο περιβάλλον αυτό ο ελληνικός αγροτουρισμός οφείλει να παρουσιάσει διαφοροποιημένο προϊόν, υπηρεσίες υψηλού επιπέδου και να αξιοποιήσει τα συγκριτικά πλεονεκτήματα που μέχρι σήμερα έμεναν στο περιθώριο.

Στο πλαίσιο αυτό, η «Αγροτουριστική Α.Ε.» στοχεύει μέσα από τις πιλοτικές δράσεις της, στη δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών ώστε σε συνδυασμό με τις πρωτοβουλίες του ιδιωτικού τομέα, να καθιερωθεί ο Αγροτουρισμός ως μία εναλλακτική τουριστική δραστηριότητα και ένας διακριτός και επιτυχημένος κλάδος της τουριστικής οικονομίας της χώρας.

6.2 Ο Σκοπός

Γενικός σκοπός της ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ είναι η συντονισμένη στήριξη των προσπαθειών για την **καθιέρωση του αγροτουρισμού στην ελληνική επικράτεια ως ποιοτικού, εναλλακτικού τουριστικού προϊόντος**, με κύριους τομείς δράσης την προώθηση προτύπων επενδύσεων, την καθιέρωση προδιαγραφών, τη δημιουργία δικτύων προβολής και προώθησης.

Παράλληλα, η ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ προσπαθεί να καλύψει άτυπα αλλά ενεργά το κενό ενός εθνικού φορέα συντονισμού για τον τουρισμό της υπαίθρου.

6.3 Οι Στόχοι

- Ανάπτυξη πιλοτικού δικτύου αγροτουρισμού στην Ελλάδα.
- Στρατηγικός σχεδιασμός, οργάνωση και παρακολούθηση των δράσεων αγροτουρισμού.
- Πιστοποίηση του αγροτουριστικού προϊόντος βασισμένη σε πρότυπα ποιότητας.
- Προβολή και προώθηση του αγροτουρισμού και των εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο

7. Η ετοιμότητα των Μεσογειακών χωρών να δεχθούν την υλοποίηση του Αγροτουρισμού. (Οικονομικά, κοινωνικά, τεχνικά)

Πέρα όμως από αυτή τη γενική παρατήρηση, που αγγίζει το σύνολο των αγροτικών ζωνών, οι ιδιαιτερότητες του μεσογειακού κόσμου αναφορικά με τις αγροτικές δομές και την κοινωνικο-οικονομική εξέλιξη των αγροτικών περιοχών μπορούν να ερμηνεύσουν τις δυνατότητες και τους περιορισμούς της αγροτουριστικής ανάπτυξης στη Νότια Ευρώπη απέναντι στο κατεστημένο πρότυπο και τις εμπειρίες της ΒΔ Ευρώπης . Ειδικότερα (1):

- Στο επίπεδο των αγροτικών δομών, στη Μεσόγειο δεν συναντάμε το πρότυπο της “απομονωμένης φάρμας” που ενσωματώνει το χώρο εργασίας (γεωργική γη, σταβλικές και άλλες εγκαταστάσεις) μαζί με το χώρο κατοικίας της αγροτικής οικογένειας, όπως αυτό συμβαίνει συνήθως στον ευρωπαϊκό Βορρά.

Στη μεσογειακή ύπαιθρο χώρα, η αγροτική κατοικία συγκεντρώνεται στον οικισμό της κοινότητας (πυρηνικό χωριό), ενώ η γεωργική εκμετάλλευση ως μονάδα παραγωγής είναι ανεξάρτητη από το χώρο κατοικίας του αρχηγού και βρίσκεται μακριά από το οικιστικό κέντρο (Lebeau, 1992). Έτσι η άμεση διασύνδεση της διαμονής των τουριστών στην ύπαιθρο με τις γεωργικές δραστηριότητες της οικογένειας υποδοχής δεν είναι ευδιάκριτη, όπως και η ενσωμάτωση του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος στην αγροτική ζωή. Φαίνεται λοιπόν δύσκολο να μπορούν να ολοκληρωθούν οι δύο αυτές διαφορετικές δραστηριότητες της εκμετάλλευσης -η παραγωγική και η παροχή τουριστικών υπηρεσιών- σ' ένα δυναμικό αγροτουριστικό προϊόν που θα ενσωματώνει την “εικόνα του τόπου”.

- Στο κοινωνικό και δημογραφικό επίπεδο, οι αγροτικές μεσογειακές ζώνες, ιδιαίτερα οι ορεινές και μειονεκτικές περιοχές, χαρακτηρίζονται από τη δημογραφική συρρίκνωση

και τη γήρανση του αγροτικού πληθυσμού. Το γεγονός αυτό ερμηνεύει εν μέρει την απουσία καινοτόμων πρωτοβουλιών ή τη σχετική επιφύλαξη των αγροτών απέναντι σε νέες μορφές οικονομικών δραστηριοτήτων, όπως ο αγροτουρισμός. Ερμηνεύει, επίσης, τη δυσκολία των αγροτών να διευρύνουν την επαγγελματική τους - γεωργική- ταυτότητα προς την παροχή υπηρεσιών σε μια εξειδικευμένη πελατεία.

- Σε τεχνικο-οικονομικό επίπεδο, οι αγροτικές ζώνες των χωρών της μεσογειακής Ευρώπης υποφέρουν από την ανεπάρκεια συλλογικών υποδομών και δικτύων υπηρεσιών που θα στήριζαν και ενθάρρυναν τις τοπικές αναπτυξιακές δράσεις, όπως ο αγροτουρισμός.

Από την άλλη, στην κλίμακα της οικογενειακής μονάδας, οι αγροτικές εκμεταλλεύσεις στις μειονεκτικές ζώνες δεν είναι σε θέση να επενδύσουν σε τουριστικές υποδομές και εξοπλισμό (επισκευές παραδοσιακών κτιρίων, κατασκευή νέων, οικιακός εξοπλισμός, χωρικές διευθετήσεις της γεωργικής γης κλπ) χωρίς την ουσιαστική τεχνικο-οικονομική βοήθεια από την πλευρά των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων που εμπλέκονται. Επιπλέον, στις μεσογειακές χώρες, όπου το θεσμικό και οργανωτικό πλαίσιο στήριξης των αγροτικών εκμεταλλεύσεων είναι κατά κανόνα ανεπαρκές, οι αγρότες βρίσκονται αδύναμοι να εκσυγχρονίσουν/διαφοροποιήσουν τις δραστηριότητες τους εξαιτίας της στενότητας δικτύων πληροφόρησης και διάχυσης της τεχνικής τεχνογνωσίας σε τοπική- περιφερειακή και εθνική κλίμακα.

- Από την πλευρά της ζήτησης αγροτουριστικών υπηρεσιών, παρατηρείται μια σχετικά χαμηλή ζήτηση στις μεσογειακές ζώνες και ιδιαίτερα για μορφές αγροτικού τουρισμού στις "αποτραβηγμένες" ενδοχώρες των αγροτικών περιφερειών.

Καταρχήν θα πρέπει να υπενθυμίσουμε ότι η σχετικά πρόσφατη αγροτική έξοδος στη Μεσόγειο και την Ελλάδα (σε σχέση με την Β.Δ. Ευρώπη που χρονολογεί από τον προηγούμενο αιώνα) και η διατήρηση των σχέσεων των κατοίκων των πόλεων με τους τόπους καταγωγής τους, τους κάνει να επιστρέφουν τακτικά στα χωριά τους σε περιόδους διακοπών, χωρίς ουσιαστικά να έχουν χάσει την επαφή τους με τον αγροτικό κόσμο. Η κοινωνική συνοχή μέσω των

συγγενικών και φιλικών σχέσεων διατηρείται ακόμα σε σημαντικό βαθμό, κατά τρόπο ώστε οι αστοί των μεγαλουπόλεων να μην νοιώθουν ακόμα πειστική την ανάγκη να “αναζητήσουν τις ρίζες τους” ή την “αυθεντικότητα του αγροτικού κόσμου”, συχνά ωραιοποιημένη, μέσω του αγροτουρισμού.

Δεύτερον, στις μεσογειακές χώρες, η για χρόνια κυρίαρχη τάση για θερινό παραθαλάσσιο τουρισμό - τροφοδοτούμενη από τους διεθνείς τουριστικούς πράκτορες - πόλωσε το ενδιαφέρον των τουριστών τόσο των κατοίκων των μεσογειακών χωρών όσο και των αλλοδαπών προς τις παράκτιες περιοχές σε σχέση με τις εσωτερικές αγροτικές ζώνες.

Οι τεχνικο-οικονομικές και οργανωτικές αδυναμίες που προαναφέρθηκαν και η παραδοσιακή προτίμηση της τουριστικής πελατείας υπέρ του παραθαλάσσιου τουρισμού ευνοούν τελικά την εγκατάσταση του αγροτουρισμού σε περιοχές που διαθέτουν τα σχετικά συγκριτικά πλεονεκτήματα και ο τουρισμός είναι ήδη αναπτυγμένος, όπως π.χ. σε παραλιακούς οικισμούς, νησιά ή ακόμα και σε βουνά με υποδομή χειμερινών σπορ (ορεινός τουρισμός). Οι περιοχές αυτές (οι αντίστοιχες κοινότητες για την ακρίβεια) θεωρούνται κατά κανόνα αγροτικές και συχνά χαρακτηρίζονται ως μειονεκτικές στη βάση της δημογραφικής τους κατάστασης και των γεωργο-οικονομικών τους επιδόσεων, σύμφωνα με τα κριτήρια της ευρωπαϊκής νομοθεσίας (Οδηγία ΕΟΚ/75/268). Μπορούν έτσι να επωφεληθούν των ειδικών χρηματοδοτήσεων για την ανάληψη δράσεων τοπικής ανάπτυξης, μεταξύ των οποίων και ο αγροτουρισμός. Παράλληλα στις αναπτυγμένες τουριστικά περιοχές οι αγροτουριστικές μονάδες επωφελούνται από τις υπάρχουσες συλλογικές υποδομές και υπηρεσίες, τον τουριστικό εξοπλισμό και το υπάρχον τουριστικό ρεύμα, με άλλα λόγια από τις εξωτερικές οικονομίες που δημιούργησε η προϋπάρχουσα τουριστική άνθηση.

Αυτή η άνιση χωρική κατανομή του αγροτουρισμού στη Μεσόγειο αντικατοπτρίζει τον “αποπροσανατολισμό” από τον αρχικό στόχο των τοπικών και περιφερειακών δράσεων για την κοινωνικο-οικονομική ανάκαμψη των παρηκμασμένων αγροτικών περιοχών. Ο στόχος αυτός είναι η διάχυτη

ανάπτυξη στο σύνολο της εδαφικής τους επικράτειας με την ενεργοποίηση των τοπικών πόρων. Η συγκέντρωση των αγροτουριστικών μονάδων σε ζώνες που ήδη ευνοούνται από τα κλασικά τουριστικά πλεονεκτήματα παραπέμπει στο ίδιο παραγωγικό φορντιστικό μοντέλο που προτρέπει στην ανάληψη παραγωγικών δραστηριοτήτων στις ανταγωνιστικές οικονομικά περιοχές επισύροντας τις ίδιες παρενέργειες με τον συμβατικό/μαζικό τουρισμό (εποχικός υπερπληθυσμός, ρύπανση χερσαίων και θαλάσσιων οικοσυστημάτων, υποβάθμιση οικισμών κλπ) (Anthoroulou, 1998).

Όμοια, η αγροτουριστική εξάπλωση στις παραθαλάσσιες μεσογειακές ζώνες αναπαράγει το μέχρι σήμερα κυρίαρχο τουριστικό μοντέλο που βασίζεται στο στερεότυπο “ήλιος και θάλασσα” βάζοντας στο περιθώριο της τουριστικής κίνησης και των επενδύσεων τις αγροτικές ζώνες. Έτσι επιβεβαιώνεται το γεγονός ότι η ανάπτυξη του αγροτουρισμού και η εδραίωση της αγροτουριστικής αντίληψης δεν μπορεί να είναι στόχος αποκλειστικά και μόνο των αγροτικών ή περιφερειακών πολιτικών για τη στήριξη των αγροτικών περιοχών. Θα πρέπει να είναι συμβατός επίσης με μια ολοκληρωμένη τουριστική πολιτική που θα αποσκοπεί στην αλλαγή των παραδοσιακών προτύπων προς ένα τουρισμό που θα βασίζεται και θα “ανακαλύπτει” τον πολιτισμό της επισκεπτόμενης περιοχής.

(1) Τελική έκθεση της ελληνο-γαλλικής μελέτης PLATON96, με θέμα: “Αλληλεπιδράσεις μεταξύ της επιτόπιας αξιοποίησης των γεωργικών προϊόντων και της ανάπτυξης του αγροτουρισμού στις ορεινές και μειονεκτικές ζώνες της Μεσογείου”, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Ανθοπούλου Θ. (επιστ.υπεύθυνη), Κοβάνη Ε., Σπιλάνης Ι. και INRA-Paris, Roux B. (επιστ. υπεύθυνος), Bazin G., 1996-1998

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο

8.Leader + II

Στα πλαίσια της κοινοτικής πρωτοβουλίας LEADER II, έχει εγκριθεί, από την Ε.Ε., για το διάστημα 1994-1999, πρόγραμμα πλαίσιο ύψους Δημόσιας Δαπάνης 208 εκ. ECU (περίπου 64 δις. δρχ.) από τα οποία η κοινοτική συμμετοχή ανέρχεται σε 51,7 δις. δρχ. και η Εθνική συμμετοχή σε 12,3 δις. δρχ.

Στόχος της πρωτοβουλίας είναι τόσο, η κατά το δυνατόν, εξομάλυνση των δυσμενών επιπτώσεων που έχει για την Ελλάδα η εφαρμογή της νέας Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, όσο και η συγκράτηση του αγροτικού πληθυσμού στην ύπαιθρο με παρεμβάσεις που εξασφαλίζουν την αειφόρο ανάπτυξή της, δίνουν τη δυνατότητα συμπληρωματικού εισοδήματος και συμβάλλουν στη μείωση της ανεργίας, στη διαφύλαξη των φυσικών πόρων και την προστασία του περιβάλλοντος.

ΕΝΔΙΑΜΕΣΟΣ ΦΟΡΕΑΣ

Υπεύθυνη αρχή για τη διαχείριση της επιχορήγησης και την παρακολούθηση της πρωτοβουλίας σε επίπεδο Χώρας (ΕΝΔΙΑΜΕΣΟΣ ΦΟΡΕΑΣ), έχει ορισθεί, με σχετική σύμβαση που έχει υπογράψει με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Υπουργείο Γεωργίας.

Φορείς υλοποίησης της πρωτοβουλίας μπορεί να είναι :

α) Ομάδες Τοπικής Δράσης, στις οποίες συμμετέχουν κυρίως τοπικοί συλλογικοί φορείς (οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, ενώσεις ή επιχειρήσεις ΟΤΑ, γεωργικοί Συν/σμοί ή ενώσεις τους, άλλοι κοινωνικοί ή επαγγελματικοί φορείς), έχουν τη μορφή ανώνυμης εταιρείας και καταστατικό σκοπό την αγροτική ανάπτυξη.

β) Συλλογικοί Φορείς του αγροτικού χώρου, δημόσιοι ή ιδιωτικοί, οι οποίοι αναλαμβάνουν την υλοποίηση θεματικών δράσεων στα πλαίσια της αγροτικής ανάπτυξης. Τελικοί δικαιούχοι, επενδυτές της πρωτοβουλίας μπορούν να είναι :

Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο (Ιδιώτες, ΟΤΑ, επιχειρήσεις ΟΤΑ, Συν/σμοί, Σύλλογοι κ.λ.π.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ

Στα πλαίσια της πρωτοβουλίας περιλαμβάνονται τα ακόλουθα :

Σκέλος Α' : " Απόκτηση ικανοτήτων" :

Πρόκειται για ένα προκαταρτικό στάδιο με αντικείμενο τη διάγνωση των αναγκών μιας περιοχής, την ενημέρωση, κατάρτιση, και ευαισθητοποίηση του πληθυσμού για την ενεργό συμμετοχή του στο σχεδιασμό της αναπτυξιακής προσπάθειας και τελικό στόχο τη δημιουργία αναπτυξιακού Φορέα και την κατάρτιση σχεδίου τοπικής αγροτικής ανάπτυξης.

Σκέλος Β' : "Καινοτόμα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης".

Τα προγράμματα καταρτίζουν από τοπικούς αναπτυξιακούς Φορείς (Φορείς υλοποίησης) και αφορούν την ανάπτυξη του αγροτικού χώρου στο σύνολο του με διάφορες δράσεις, οι οποίες πρέπει να έχουν χαρακτηριστικά όπως καινοτομίας, δυνατότητας μεταφοράς τεχνογνωσίας, πολλαπλασιαστικότητας των αποτελεσμάτων, συμπληρωματικότητας με άλλες παρεμβάσεις, δημιουργίας θέσεων εργασίας, διαφοροποίησης της απασχόλησης και της παραγωγής κ.λ.π. Οι δράσεις αυτές εντάσσονται σε 6 μέτρα, ανάλογα με το είδος τους.

Μέτρο 1: "Τεχνική στήριξη". Αφορά κυρίως την κάλυψη των λειτουργικών δαπανών των Φορέων υλοποίησης.

Μέτρο 2: "Επαγγελματική κατάρτιση". Οι ενέργειες του μέτρου αυτού συνδέονται με τις δράσεις που περιλαμβάνονται στα υπόλοιπα μέτρα του προγράμματος και πραγματοποιούνται σύμφωνα με τους κανόνες του ΕΚΤ - Υπ. Εργασίας.

Μέτρο 3: "Αγροτουρισμός" Στα πλαίσια ενός στρατηγικού σχεδιασμού τοπικής αγροτουριστικής ανάπτυξης σχεδιάζονται από τους Φορείς υλοποίησης οι παρεμβάσεις, οι οποίες ενδεικτικά μπορεί να είναι:

- Δημιουργία, εκσυγχρονισμός, επέκταση αγροτουριστικών καταλυμάτων.
- Εναλλακτικές μορφές τουρισμού (τουρισμός για την υγεία και την καλή φυσική κατάσταση τοπικού πληθυσμού και επισκεπτών, ιπποτουρισμός, ορειβατικός τουρισμός, πολιτιστικός, θρησκευτικός, περιπατητικός - περιηγητικός, φυσιολατρικός - οικολογικός - οικοτουρισμός, νέες μορφές τουρισμού) - Κατασκηνωτικά κέντρα.
- Κέντρα εστίασης και αναψυχής (παραδοσιακές ταβέρνες, χώροι γευσιγνωσίας, αναψυκτήρια, χώροι αναψυχής).
- Μικρά έργα υποδομής για τουριστική αξιοποίηση κτισμάτων και χώρων.
- Μουσεία (ανταποδοτικά).
- Προβολή, προώθηση, τουριστικά πακέτα, συστήματα κράτησης δωματίων, περίπτερα τουριστικών πληροφοριών.

Μέτρο 4: " Μικρές επιχειρήσεις". Ενδεικτικές δράσεις:

- Νέες μονάδες ή εκσυγχρονισμός μονάδων οικοτεχνίας, χειροτεχνίας και ειδών λαϊκής τέχνης.
- Νέες βιοτεχνίες, μικρές επιχειρήσεις ή εκσυγχρονισμός και επέκταση βιοτεχνιών.
- Αξιοποίηση ήπιων μορφών ενέργειας (εκτός γεωργίας).
- Προβολή, προώθηση, εκθετήρια, πρατήρια πώλησης, κέντρα και δίκτυα εξυπηρέτησης και στήριξης.
- Μελέτες, έρευνα.

Μέτρο 5: "αξιοποίηση επί τόπου και εμπορία γεωργικής, δασοκομικής παραγωγής και αλιείας". Ενδεικτικές δράσεις:

- Δράσεις τύπου Καν. (ΕΟΚ) 866/90 (κρέας, γάλα & γαλακτοκομικά, αυγά & πουλερικά, μέλι & σηροτροφία, σιτηρά, ελαιούχα, οίνος, οπωροκηπευτικά, άνθη, γεώμηλα, ζωοτροφές).
- Αξιοποίηση φυτικής, κτηνοτροφικής, δασικής και αλιευτικής παραγωγής.

- Βιολογικές καλλιέργειες & προϊόντα από βιολογική γεωργία.
- Αρωματικά φυτά.
- Δημιουργία μονάδων τύπου φάρμας - Οικολογικό αγρόκτημα.
- Παραγωγή πολ/κού υλικού.
- Μονάδες παραγωγής και αξιοποίησης τσίπουρου και λοιπών αποσταγμάτων.
- Επενδύσεις παραγωγής ειδών διατροφής (αρτοσκευάσματα, γλυκά, ζυμαρικά κ.λ.π).
- Αξιοποίηση ήπιων μορφών ενέργειας - Αξιοποίηση γεωθερμίας.
- Αναβάθμιση ζωϊκού κεφαλαίου.
- Αξιοποίηση υποπροϊόντων γεωργ. & κτηνοτρ. Παραγωγής.
- Εκτροφεία.
- Υποδομή στήριξης παραγωγής (εδαφολογικά, φυτοπαθολογικά εργαστήρια). Μονάδες εδαφοβελτιωτικών.
- Νερόμυλοι - Ανεμόμυλοι (παραγωγικοί).
- Δημοτικές αγορές.
- Παραδοσιακά πατητήρια - κελάρια - βαρελάδικα - επισκέψιμα οινοποιεία.
- Πιστοποίηση ποιότητας - σήμανση προϊόντων.
- Εκθετήρια γεωργικών προϊόντων, χώροι πώληση, προβολή, προώθηση, τηλεματικό κέντρο, πωλήσεις με τηλεαγορά, δίκτυα διανομής, κέντρα αγροτικών δραστηριοτήτων.

Μέτρο 6: "Διατήρηση και βελτίωση περιβάλλοντος & περιβάλλοντος χώρου".

Ενδεικτικές δράσεις:

- Αναπλάσεις, αξιοποιήσεις και ανάδειξη τοπίων, οικισμών και παραδοσιακών κτιρίων.
- Σήμανση αξιοθέατων μνημείων, μονοπατιών, χαρτογραφήσεις - Διαδρομές πρόσβασης - γεφύρια.
- Αξιοποίηση μύλων (επισκέψιμων).
- Δημιουργία, βελτίωση καταφυγίων.

- Πολιτιστικά κέντρα, αίθουσες πολλαπλών χρήσεων, κέντρα διατήρησης πολιτιστικής κληρονομιάς - Μουσεία (μη ανταποδοτικά).
- Αξιοποίηση μοναστηριών και εκκλησιών.
- Ενίσχυση πολιτιστικών εκδηλώσεων ανάδειξης και διατήρησης τοπικής κληρονομιάς.
- Εκθεσιακοί χώροι - χώροι εξυπηρέτησης επισκεπτών.
- Συστήματα προστασία περιβάλλοντος (απομάκρυνση, ανακύκλωση απορριμμάτων κ.λ.π.)
- Ευαισθητοποίηση πληθυσμού - προβολή.

Σκέλος Γ' : "Διακρατική συνεργασία". Αφορά σχέδια που υλοποιούνται από κοινού μεταξύ των Φορέων υλοποίησης 2 ή περισσότερων κρατών - μελών της Ε.Ε.

ΠΟΣΑ ΚΑΙ ΠΟΣΟΣΤΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ:

α) Ανώτατο συνολικό κόστος επένδυσης, κατά κανόνα, μέχρι 80 εκ. δρχ.

Είναι δυνατή η υπέρβαση του παραπάνω ποσού μετά από σχετική έγκριση της Επιτροπής Παρακολούθησης της πρωτοβουλίας.

β) Τα ποσοστά ενίσχυσης είναι κατά σκέλος και μέτρο τα ακόλουθα:

Σκέλος Α' : 80% (ΕΓΤΠΕ - Π)

Σκέλος Β' :

1:	Μέτρο	Λειτουργικές Δαπάνες	100% (ΕΓΤΠΕ - Π και Υπ. Γεωργίας)
		Εξοπλισμός:	70% (ΕΓΤΠΕ - Π και Υπ. Γεωργίας)
		Μελέτες :	60% (ΕΓΤΠΕ - Π και Υπ. Γεωργίας)
2:	Μέτρο	Επαγγελματική κατάρτιση:	70% (ΕΚΤ και Υπ. Γεωργίας)

- 3: Μέτρο Αγροτουρισμός: 60% (ΕΓΤΠΕ - Π ή ΕΤΠΑ και Υπ. Γεωργίας)
- 4: Μέτρο Μικρές επιχειρήσεις: 60% (ΕΤΠΑ και Υπ. Γεωργίας)
- 5: Μέτρο Αξιοποίηση και εμπορία γεωργικής & δασοκομικής παραγωγής & αλιείας: Επενδύσεις τύπου Καν. (ΕΟΚ) 866/90 ακολουθούν τα ποσοστά που ορίζει ο παραπάνω Κανονισμός (ΕΓΤΠΕ - Π και Υπ. Γεωργίας).
 Λοιπές επενδύσεις: 60% (ΕΓΤΠΕ Π και Υπ. Γεωργίας)
- 6: Μέτρο Διατήρηση και βελτίωση περιβάλλοντος: 80% (ΕΓΤΠΕ - Π ή ΕΤΠΑ και Υπ. Γεωργίας)
 Μη παραγωγικά έργα Δημοσίων Φορέων:
 Λοιπά έργα: 60% (ΕΓΤΠΕ - Π ή ΕΤΠΑ και Υπ. Γεωργίας)

Σκέλος Γ' " Διακρατική Συνεργασία": 71% (ΕΓΤΠΕ - Π)

Το υπόλοιπο ποσοστό αποτελεί την ίδια συμμετοχή των τελικών δικαιούχων (επενδυτών).

ΧΡΟΝΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ

Το πρόγραμμα εφαρμόζεται την περίοδο 1996-2000. Σημειώνουμε ότι:

- η προθεσμία επιλογής και ένταξης των τελικών επενδυτών λήγει την 31-12-1999 και
- η προθεσμία ολοκλήρωσης και παραλαβής έργων λήγει την 31-12-2000.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9^ο

9. Περιφερειακή Ανάπτυξη του Αγροτουρισμού στον Ελλαδικό χώρο

Οι τέσσερις πρώτες μελέτες (από τις 11 συνολικά) τουριστικής ανάπτυξης των περιφερειών της χώρας, την υλοποίηση των οποίων ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού (ΕΟΤ) ανέθεσε σε εξειδικευμένα γραφεία, αποτελούν αναμφίβολα την πιο συστηματική προσπάθεια καταγραφής του τουριστικού δυναμικού της χώρας ενώ ταυτόχρονα επιχειρούν να κωδικοποιήσουν τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν ανά περιφέρεια έτσι ώστε να εκσυγχρονιστεί αλλά και να προληφθεί αποτελεσματικότερα το τουριστικό μας προϊόν. Τι ήταν, όμως, αυτό που ώθησε την ηγεσία του ΕΟΤ στην πραγματοποίηση των συγκεκριμένων μελετών;

‘Η τουριστική ανάπτυξη της χώρας βρίσκεται σε ένα κρίσιμο σταυροδρόμι’ λέει ο κ.Ι. Πατέλλης, πρόεδρος του ΕΟΤ, προσθέτοντας ότι το κλασικό μοντέλο ‘‘ήλιος-θάλασσα’’, η μικρή χρονική τουριστική περίοδος και τα πρόσφατα κοσμοϊστορικά γεγονότα επιβάλλουν τη χάραξη μιας νέας στρατηγικής, ένα σύγχρονο σχέδιο δράσης προσαρμοσμένο στη σημερινή πραγματικότητα. Για τη χάραξη λοιπόν αυτής της συνολικής στρατηγικής είναι αναγκαίο να ξέρουμε τι ακριβώς υπάρχει και τι θέλουμε να κάνουμε σε κάθε περιφέρεια.

Τα συμπεράσματα των μελετών για την Πελοπόννησο, τη Δυτική Ελλάδα, τη Δυτική και την Κεντρική Μακεδονία και τη Ανατολική Μακεδονία και Θράκη παρουσιάζονται κατωτέρω:

▪ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ

Για τη σύνθεση του τουριστικού προϊόντος της Περιφέρειας Πελοποννήσου, η μελέτη αναφέρει:

- Προβλέπεται η δημιουργία μιας περιοχής ολοκληρωμένης τουριστικής ανάπτυξης στον Νομό Μεσσηνίας. Το έργο αυτό συνίσταται στην προγραμματισμένη δημιουργία ενός νέου ποιοτικού και προσανατολισμένου σε ειδικές μορφές τουριστικού προορισμού που θα αποτελεί από μόνος του μια νέα τοπική αγορά υψηλής στάθμης.

- Αν και η Περιφέρεια Πελοποννήσου χαρακτηρίζεται για τον έντονο ορεινό ανάγλυφο χαρακτήρα της δεν έχουν γίνει επενδύσεις σε υποδομές χειμερινών αθλημάτων.

- Στην περιφέρεια υπάρχουν λιμενικές εγκαταστάσεις υποδοχής και σταθμοί ανεφοδιασμού για ιδιωτικά σκάφη αναψυχής. Αυτού του είδους οι υποδομές εντοπίζονται σε όλους τους νομούς. Δεν παρέχουν, όμως, όλες το ίδιο επίπεδο εξυπηρητήσεων. Υπάρχει η ανάγκη αναβάθμισης τους και η δημιουργία νέων.

- Μεταξύ των αναξιοποίητων περιοχών είναι: Κοτρώνας-Κοκκάλα στον Δυτικό Λακωνικό Κόλπο, Ελίκα – Αρχάγγελος στον ανατολικό Λακωνικό Κόλπο, Γερολιμένας-Βάθεια στη Νοτιοδυτική Λακωνία, Κιτριές στον Μεσσηνιακό Κόλπο, Άγιος Φωκάς-Καστανιά στη Νοτιοανατολική Λακωνία και Μαραθόπολη- Κυπαρισσία- Καλό Νερό στο Ιόνιο.

Το τουριστικό προϊόν της περιφέρειας εμφανίζει μικρές τάσεις μείωσης με μέσο ετήσιο ρυθμό μεταβολής – 0.3% κατά την περίοδο 1990-1999. Ο τουρισμός συνέβαλλε ως πρόσφατα μόλις κατά 3,3% στη διαμόρφωση του συνολικού Ακαθάριστου Προϊόντος της περιφέρειας.

Στη μελέτη καταγράφονται επίσης οι στρατηγικοί στόχοι για την τουριστική ανάπτυξη της περιοχής. Αυτό μάλιστα γίνεται για τους θύλακες ώριμης ανάπτυξης, για τις δυναμικές ζώνες καθώς επίσης και για τις αναξιοποίητες περιοχές.

▪ ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ

Στην Περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδας διαπιστώνονται ανεπαρκής και στρεβλή τουριστική αξιοποίηση σημαντικών φυσικών και πολιτιστικών πόρων με ανισοκατανομή και τοπικές διαφοροποιήσεις ως προς τη μορφή, τις δραστηριότητες και τις τουριστικές ροές. Οι μελετητές εκτιμούν ότι δεν έχουν αξιοποιηθεί σημαντικοί τουριστικοί πόροι, μεταξύ των οποίων ακτές, ιαματικές πηγές, αρχαιολογικοί τόποι και περιοχές οικονομολογικού ενδιαφέροντος. Υπάρχουν επίσης ελλιπής στήριξη και προώθηση ειδικών μορφών τουρισμού σε συνδυασμό με την έλλειψη ειδικών τουριστικών υποδομών. Επίσης καταγράφονται πολλές ανεπάρκειες στις μεταφορές, στη διατήρηση του περιβάλλοντος, στις δημόσιες υπηρεσίες και στην υλοποίηση των επενδυτικών σχεδίων.

Μάλιστα με βάση το δυναμικό της περιφέρειας προτείνονται 5 τουριστικές ενότητες για άμεση αξιοποίηση. Αυτές είναι η ορεινή περιοχή Ακράτας – Αιγίου – Καλαβρύτων, η αντίστοιχη πεδινή περιοχή του ίδιου γεωγραφικού διαμερίσματος, η παράκτια περιοχή των βορειοδυτικών ακτών Ηλείας – Κυλλήνης, η παράκτια περιοχή της Νοτιοδυτικής Ηλείας Καϊάφα και τέλος οι ακτές του Αμβρακικού.

Αντιστοίχως, για την ανάπτυξη προγραμμάτων εναλλακτικού τουρισμού προτείνονται οι περιοχές των ακτών του Αμβρακικού Κόλπου στον νομό Αιτωλοακαρνανίας, η παράκτια περιοχή Ακράτας – Αιγίου στον νομό Αχαΐας, η ορεινή περιοχή Καλαβρύτων, η ευρύτερη περιοχή Κυλλήνης στον νομό Ηλείας και η περιοχή Καϊάφα.

Σύμφωνα ωστόσο με τους μελετητές, η τουριστική ανάπτυξη της Δυτικής Ελλάδας αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα μεταξύ των οποίων είναι και τα παρακάτω: Πρώτον, συγκέντρωση στις παράκτιες περιοχές και εγκατάλειψη των ορεινών περιοχών. Δεύτερον, συγκεντρώσεις τουριστικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων σε περιοχές και δημιουργία προβλημάτων φόρτισης. Τρίτον, 'συγκρούσεις' χρήσεων γης τουρισμού με παραθεριστική κατοικία και γεωργία καθώς επίσης και κίνδυνοι αλλαγής χρήσης της γεωργικής γης υψηλής παραγωγικότητας. Τέταρτον, κίνδυνοι υποβάθμισης των ακτών και των περιβαλλοντικών και πολιτιστικών πόρων από έντονες και ανοργάνωτες τουριστικές δραστηριότητες και πιέσεις. Πέμπτον, ενδεχόμενοι κίνδυνοι

από ανεξέλεγκτες τάσεις ανάπτυξης στην ευρύτερη περιοχή Αρχαίας Ολύμπιας και κατά μήκος των αξόνων προσπέλασής της με την ευκαιρία των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004.

Σε ότι αφορά την περιοχή της Δυτικής Ελλάδας, προτείνεται ένα “πακέτο δέκα δράσεων” που- μεταξύ άλλων- αφορά την προστασία και την ανάδειξη των φυσικών και πολιτιστικών τουριστικών πόρων, τη στήριξη μεγάλων εκδηλώσεων της περιφέρειας μεταξύ των οποίων Αρχαία Ολυμπία – Ολυμπιακοί Αγώνες και Πάτρα – Πολιτιστική Πρωτεύουσα Ευρώπης 2006. Επίσης, τη συμπλήρωση τουριστικής προσφοράς, την ενίσχυση των ορεινών περιοχών και τουριστική προβολή της περιφέρειας. Προτείνονται επίσης μια σειρά έργα ειδικής τουριστικής υποδομής μεταξύ των οποίων είναι και η βελτίωση σε τουριστικούς λιμένες και τουριστικά αγκυροβόλια, αυτά των Πατρών, της Ναυπάκτου και του Μεσολογγίου. Δημιουργία νέου συνεδριακού κέντρου στο Αίγιο. Δημιουργία ολοκληρωμένων οικοτουριστικών πάρκων στους υγροβιότοπους Αμβρακικού, Μεσολογγίου, Αιτωλικού και Κοτυχίου. Δημιουργία κέντρων ολοκληρωμένης ανάπτυξη ιαματικού τουρισμού στην Κυλλήνη και στον Καϊάφα.

▪ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΚΑΙ ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

Η ανάπτυξη της συγκεκριμένης περιφέρειας, που διαθέτει τα μεγάλα συγκροτήματα της Χαλκιδικής, τους ‘οικουμενικούς μαγνήτες’ του Ολύμπου και του Αγίου Όρους, τη βυζαντινή αλλά και σύγχρονη συμπρωτεύουσα, πανέμορφα οικοσυστήματα λιμνών και ποταμών και το ‘τρίγωνο’ Δίου-Βεργίνας-Πέλλας, επιβάλλει την υλοποίηση ενός εκτεταμένου επενδυτικού προγράμματος που αφορά τους επιμέρους προορισμούς αλλά και την ανάπτυξη των καταλλήλων δικτύων.

Ειδικότερα σε ότι αφορά τους τουριστικούς προορισμούς προτείνονται:

-Η δημιουργία ενιαίων σχημάτων – συνεργασιών σε τοπικό επίπεδο τα οποία θα αναλάβουν την ευθύνη του ενιαίου

και ολοκληρωμένου σχεδιασμού και διαχείρισης της τουριστικής ανάπτυξης.

-Στους παράκτιους προορισμούς της Κεντρικής Μακεδονίας να υλοποιηθεί πακέτο μέτρων για τη βελτίωση της ποιότητας του θερινού τουρισμού, τον εμπλουτισμό και προικοδότηση του τοπικού προϊόντος με ειδικές τουριστικές υποδομές και η σύνδεση τους με τα δίκτυα εναλλακτικού τουρισμού.

-Στη Θεσσαλονίκη να αναπτυχθεί τουρισμός πόλης με κύριες συνιστώσες την εκθεσιακή, τη συνεδριακή, την πολιτιστική αλλά και την καταναλωτική.

-Για τους υπόλοιπους προορισμούς προτείνονται μια σειρά μέτρα, μεταξύ των οποίων η ανάπτυξη της δικτύωσης του τουρισμού των πόλεων Βέροιας, Νάουσας, και Έδεσσας. Η ήπια τουριστική ανάπτυξη με επίκεντρο τον οικοτουρισμό στην Κερκίνη και διάχυση στους βόρειους οικισμούς της κοιλάδας του Στρυμόνα. Ήπια τουριστική αξιοποίηση της λίμνης Δοϊράνης. Προγράμματα αγροτουρισμού στον ορεινό όγκο Βερτίσκου – Κερδυλλίων . Ανάπτυξη τουρισμού πόλης στην Καστοριά. Χειμερινός και αθλητικός τουρισμός στην Βασιλίτσα. Ανάπτυξη προγραμμάτων αγροτουρισμού στον Πολύφυτο, στα Πιέρια Όρη και στο Άγιο Όρος.

Αντιστοίχως, κρίνεται ως στρατηγικής σημασίας θέμα η οργάνωση θεματικών, περιφερειακών και διαπεριφερειακών τουριστικών δικτύων και διαδρομών. Ανά κατηγορία προτείνονται τα παρακάτω μέτρα:

1.Στο πλαίσιο του μορφωτικού και πολιτιστικού τουρισμού να αναδειχθούν : η Μακεδονία των Μύθων από το Διονυσιακό Παγγαίο και τον Στρυμόνα ως τα Πιέρια και τον Όλυμπο. Η ‘κλασική’ Μακεδονία της ακτογραμμής από την Αμφίπολη ως την Πύδνα. Η Μακεδονία των Βασιλέων και των Ελληνιστικών Χρόνων με επίκεντρο το τρίγωνο Βεργίνα-Δίον- Πέλλα. Η χριστιανική και βυζαντινή Μακεδονία με επίκεντρο την πορεία του Αποστόλου Παύλου. Η οθωμανική και νεότερη Μακεδονία με επίκεντρο την Θεσσαλονίκη, τη Νάουσα, την Έδεσσα και πολυ-πολιτισμική Βέροια.

2.Στο πλαίσιο του θρησκευτικού και προσκυνηματικού τουρισμού προτείνεται ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα με αιχμή την ανάδειξη του Αγίου Όρους.

3.Η ανάπτυξη ορεινού και περιηγητικού τουρισμού με βάση τα ευρωπαϊκά μονοπάτια μεγάλων διαδρομών E4 και E6 που συναντώνται στη Μακεδονία καθώς επίσης και των ορεινών περασμάτων της Πίνδου.

Επίσης μια σειρά μέτρα ανάπτυξης του οικολογικού, συνεδριακού, θαλάσσιου τουρισμού καθώς επίσης και τουρισμού πόλεων.

▪ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗ

Η περιφέρεια αυτή, η οποία παρουσιάζει τα τυπικά χαρακτηριστικά μιας αγροτικής περιοχής, φαίνεται να διαθέτει πλούσιους πόρους για την τουριστική της ανάπτυξη. Στη συγκεκριμένη περιοχή εντοπίστηκαν και χωροθετήθηκαν οι παρακάτω ζώνες : Η Θάσος, η Καβάλα και η Νότια Πέραμος εντάχθηκαν στις περιοχές ώριμης τουριστικής ανάπτυξης. Η Αλεξανδρούπολη, η Ν.Χιλή, η Σαμοθράκη και η Ξάνθη στις αναπτυσσόμενες περιοχές. Το Παγγαίο, το Φαλακρό, το Παρανέστι-Σταυρούπολη, τα Άβδηρα, η παραλία Κομοτηνής ως την Αλεξανδρούπολη και ο ορεινός Έβρος στις ζώνες δυναμικής τουριστικής ανάπτυξης. Τέλος, στις αναξιοποίητες ζώνες εντάσσονται ο Βόρειος Έβρος, η ορεινή Ροδόπη, η ορεινή Ξάνθη και το Οφρύνιο – Νέα Πέραμος. Οι μελετητές διαπίστωσαν μια σειρά σοβαρά μειονεκτήματα και αδυναμίες της τουριστικής υποδομής της περιφέρειας. Μεταξύ αυτών είναι: η σημαντική υστέρηση σε τουριστικές υποδομές, το ξενοδοχειακό δυναμικό το οποίο έχει μέσο όρο ηλικίας τα 15 έτη, η λειτουργία ου σε συνθήκες έντονης εποχικότητας, η μικρή διάρκεια της τουριστικής αιχμής-ιδιαίτερα για τη Σαμοθράκη και τη Θάσο η αδυναμία ‘‘ανοίγματος’’ της τοπικής ξενοδοχειακής βιομηχανίας στις αγορές του εξωτερικού-με εξαίρεση τη Θάσο και την Καβάλα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10^ο

10. Χωρικές και αναπτυξιακές διαστάσεις του αγροτουρισμού στην Ελλάδα. Μελέτη τριών περιπτώσεων (Πρέσπες, Πέτρα Λέσβου, Λίμνη Πλαστήρα)

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Υπ. Γεωργίας (1997) σε σύνολο 835 “αγροτουριστικών” καταλυμάτων που επιδοτήθηκαν από τους Καν.797/85, 2328/91(1), τα 2/3 βρίσκονται σε νησιά και το 9% σε παράκτιες κοινότητες που δύσκολα θα χαρακτηρίζαμε ως αγροτικές σε σχέση με την οικιστική δομή, τη σύνθεση της απασχόλησης και των εισοδημάτων, αλλά και αυτό το είδος των καταναλωτικών προτύπων.

Από τα 835 αγροτουριστικά καταλύματα τα 298 (35,7% του συνόλου) προσφέρουν απλά διαμονή, τα 386 (46,2%) προσφέρουν μαζί με τη διαμονή και πρωινό, τα 56 (6,7%) διαμονή, πρωινό και γεύμα, ενώ τα 95 (11,4%) νοικιάζουν δωμάτια με κοινή κουζίνα ή επιπλωμένα δωμάτια.

Τα καταλύματα αυτά απαντώνται μεμονωμένα, χωρίς να είναι ενταγμένα σ'ένα συνολικό σχέδιο ανάπτυξης μιας συγκεκριμένης περιοχής, όπου ο αγροτουρισμός ν' αποτελεί μια συνιστώσα της αναπτυξιακής στρατηγικής.

Πρόκειται επομένως για αγροτουρισμό που έχει “εκτραπεί” από τους πρωταρχικούς στόχους της ανάδειξης και αξιοποίησης των αγροτικών πόρων στα πλαίσια μιας βιώσιμης/αειφόρου ανάπτυξης, της διασύνδεσης υπαίθρου-πόλης μέσα από την πολιτισμική ανταλλαγή, της δραστηριοποίησης της τοπικής κοινωνίας.

Οι τρεις μελέτες περιπτώσεων που ακολουθούν αποτελούν τρεις διαφορετικές περιπτώσεις ως προς τις διαδικασίες εφαρμογής “εκ των άνω” αγροτουριστικών προγραμμάτων, τους ενδογενείς μηχανισμούς επεξεργασίας, αφομοίωσης και δράσης σε σχέση με τα ανθρωπογεωγραφικά χαρακτηριστικά των περιοχών και τις αναπτυξιακές επιδράσεις στον “τόπο” αναφοράς.

10.1. Η περίπτωση της Πέτρας ⁽²⁾

Η κοινότητα της Πέτρας, παραθαλάσσιος οικισμός σε απόσταση 55 χλμ από την πόλη της Μυτιλήνης (960 κάτοικοι, 130 χλμ) και μόλις 5χλμ από τον Μόλυβο, από τις πιο τουριστικά αναπτυγμένες κοινότητες του νησιού, έχει ιδιαίτερα μελετηθεί ως πετυχημένο παράδειγμα αγροτουριστικής ανάπτυξης χάρη στις δραστηριότητες του γυναικείου συνεταιρισμού της.

Ο “γυναικείος αγροτουρισμός” της Πέτρας, αποτελεί την πρώτη ουσιαστικά εμπειρία στην Ελλάδα, τόσο ως νέα μορφή εναλλακτικού τουρισμού που εμφανίστηκε στη χώρα από τις αρχές της δεκαετίας του 1980 όσο και ως οργανωτική δομή προσφοράς τουριστικών υπηρεσιών που ξεφεύγει από το καθιερωμένο σχήμα του μαζικού τουρισμού. Σχεδιασμένος “εκ των άνω” από την Γενική Γραμματεία Ισότητας των Δύο Φύλων, με την τεχνική και οικονομική υποστήριξη διαφόρων δημόσιων φορέων (Αγροτική Τράπεζα, ΕΟΤ, Υπ.Γεωργίας, ΕΛΚΕΠΑ κ.ά.) ο γυναικείος αγροτουρισμός της Πέτρας προόδευσε χάρη στο δυναμισμό των ίδιων των γυναικών, που συχνά προσέκρουσε στη γραφειοκρατία του θεσμικού πλαισίου ή τις αντιδράσεις της τοπικής κοινωνίας και της τοπικής αυτοδιοίκησης. Ο συνεταιρισμός αριθμεί σήμερα 36 μέλη και 210 κλίνες οι οποίες προσφέρονται στα σπίτια των αγροτισσών.

Τα αποτελέσματα της επιτόπιας έρευνας με την εφαρμογή ερωτηματολογίου στο σύνολο των μελών του συνεταιρισμού της Πέτρας (Π/μιο Αιγαίου-Πρόγραμμα ΠΛΑΤΩΝ, άνοιξη 1997) έδειξαν ότι οι αρχικοί στόχοι που είχαν τεθεί κατά το σχεδιασμό και εφαρμογή του αγροτουριστικού προγράμματος από τη Γ.Γ.Ι. έχουν επιτευχθεί. Βασικοί απ’ αυτούς ήταν: η κοινωνική χειραφέτηση των αγροτισσών με τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης σε μια μειονεκτική αγροτική περιφέρεια και η κοινωνική καταξίωση με την ενίσχυση του αισθήματος της δημιουργικότητας μέσα από τη συλλογική εργασία, η οικονομική αυτονομία των αγροτισσών με τη δημιουργία εξωγεωργικών εισοδημάτων και η βελτίωση του οικογενειακού εισοδήματος, η ανταλλαγή εμπειριών και η επαφή με άλλους τρόπους ζωής εκτός της μικρής αγροτικής κοινότητας.

Η λειτουργία του γυναικείου συνεταιρισμού (1986) ως πρότυπο αγροτουριστικής μονάδας που προσφέρει ένα καινοτόμο τουριστικό προϊόν, η προβολή του ως τέτοιο στην Ελλάδα και το εξωτερικό και το τουριστικό ρεύμα που δημιούργησε προς την Πέτρα και το νησί γενικότερα δημιούργησε θετικά πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα -στη βάση οικονομικών κριτηρίων- στην ευρύτερη περιοχή. Κατασκευή μικρών ξενοδοχείων και νοικιαζόμενων δωματίων (αύξηση από 461 δωμάτια και 949 κλίνες το 1987 σε 827 και 1739 αντίστοιχα το 1994, στοιχεία ΕΟΤ), εστιατόρια, εμπορικά καταστήματα, τουριστικά γραφεία κλπ. Η τουριστική αυτή άνθηση λειτούργησε θετικά για την ενίσχυση και των άλλων τομέων της οικονομίας, όπως ο κατασκευαστικός και γενικότερα ο τομέας των υπηρεσιών.

Βέβαια δεν πρέπει να παραβλεφθούν οι αρνητικές συνέπειες της γρήγορης τουριστικής ανάπτυξης της Πέτρας και της γύρω περιοχής όπως ανεξέλεγκτη οικιστική επέκταση (περιοχή Ανάξου), υποβάθμιση δομημένου και φυσικού περιβάλλοντος, αλλοίωση τοπίου κλπ. Από την άλλη ο πρόσφατα αναπτυγμένος μαζικός τουρισμός με την προσφορά “τουριστικών πακέτων” για φθηνές διακοπές δημιουργεί αθέμιτο ανταγωνισμό στο γυναικείο συνεταιρισμό που δεν διαθέτει ούτε τα τεχνικά μέσα ούτε διεθνή οργανωτική εμπειρία και διασυνδέσεις για να μειώσει το κόστος προσφοράς του προϊόντος του.

Το βασικό όμως ερώτημα που παραμένει αφορά σ’ αυτό το ίδιο το περιεχόμενο και την “αυθεντικότητα” του προσφερόμενου αγροτουριστικού προϊόντος. Κατά πόσο πρόκειται για ένα ολοκληρωμένο προϊόν (ύπνος, εστίαση στη βάση τοπικών γεωργικών προϊόντων, επαφή με την αγροτική οικογένεια και τον τόπο), διασυνδέεται με την τοπική παραγωγή, γεωργική ή χειροτεχνική και τον τοπικό πολιτισμό και τρόπο ζωής. Με άλλα λόγια, κατά πόσο δεν προσφέρει τελικά ένα οικονομικό τουριστικό προϊόν παραλίας στη βάση του “ήλιος και θάλασσα” και την επίφαση του “αγροτουρισμού”, χωρίς αυτό να υποτιμά την προσπάθεια των γυναικών για προσφορά ποιοτικών υπηρεσιών, αλλά να δηλώνει την έλλειψη στρατηγικής και συνολικού σχεδιασμού εκ μέρους του αρμόδιου εθνικού φορέα (Υπ.Γεωργίας) ή των περιφερειακών υπηρεσιών.

Η εφαρμογή και ανάλυση των ερωτηματολογίων σε 19 ενεργά μέλη του συνεταιρισμού μας επέτρεψε να διακρίνουμε 3 κατηγορίες αγροτουριστικών μονάδων:

- 6 μονάδες που προσφέρουν ένα “πραγματικό αγροτουριστικό προϊόν” με την έννοια ότι η γεωργία και ο τουρισμός διασυνδέονται μεταξύ τους και ολοκληρώνονται στα πλαίσια της “αγροτουριστικής εκμετάλλευσης”. Οι γυναίκες- αρχηγοί της εκμετάλλευσης είναι ενεργές αγρότισσες ή νοικοκυρές που απασχολούνται εποχικά στη γεωργο-κτηνοτροφία με μέση ηλικία 54.3 χρόνια (διακύμανση από 34 - 68 χρόνια). Διαθέτουν κατά μέσο όρο 3.5 νοικιαζόμενα δωμάτια (από 1 - 5) και 7.7 κλίνες (από 2-12) σε ανεξάρτητο χώρο από την κατοικία τους στην ίδια αυλή ή αλλού στο χωριό.

Η αγροτική εκμετάλλευση αφορά κάποιες μικρές εκτάσεις ελαιοκαλλιέργειας (5 - 25 στρέμματα ή 25 - 300 δένδρα), αγροκήπια των οποίων η παραγωγή (τομάτες, μελιτζάνες, φασολάκια κλπ) εκτός από την αυτοκατανάλωση απευθύνεται και στην τοπική αγορά, τριφύλλι για τα ζώα (max. 15 στρ.) και μια μικρή οικόσιτη κτηνοτροφία (1-10 προβατίνες/κατσίκες, κότες) για το τυρί, το γιαούρτι και τα αυγά που προσφέρονται στους πελάτες.

Οι γυναίκες αυτές προσφέρουν πρωινό με δικά τους προϊόντα και σπάνια γεύμα. Πουλούν επίσης στους τουρίστες γεωργικά και χειροτεχνικά προϊόντα, όπως λάδι, τυρί, τραχανά, κριθαράκι, δαντέλες και κεντήματα. Μία συνεταιίρος δίνει μαθήματα μαγειρικής, ελληνικών χορών και συμμετέχει σε οργανωμένους περίπατους γνωριμίας με την περιοχή.

Όλες ομολογούν ότι η γεωργία είναι απαραίτητη για τη στήριξη του αγροτουριστικού τους προϊόντος γιατί τροφοδοτεί σε προϊόντα υψηλής ποιότητας με χαμηλό κόστος, το πλεόνασμά της αποφέρει κάποιο συμπληρωματικό εισόδημα στην αγροτική οικογένεια (κυρίως το ελαιόλαδο και η κτηνοτροφία), ενισχύει την “αγροτική” εικόνα του προσφερόμενου προϊόντος, ενώ δεν είναι ανταγωνιστική ως προς την απασχόληση κατά την περίοδο αιχμής του τουρισμού.

- 6 “ενδιάμεσες” αγροτουριστικές μονάδες με την έννοια ότι οι συνεταιίρες/ ιδιοκτήτριες των καταλυμάτων απασχολούνται κατά κύριο λόγο σε έξω-γεωργική

δραστηριότητα, συναφή με την ευρύτερη τουριστική ανάπτυξη της περιοχής (μαγειρίσες/ σερβιτόρες και μία ιδιοκτήτρια εστιατορίου, υπάλληλος τοπικού μουσείου), ενώ η γεωργία είναι καθαρά περιθωριακή δραστηριότητα.

Η μέση ηλικία των μελών αυτών είναι 48.5 χρόνια (διακύμανση από 32 - 69 χρόνια). Διαθέτουν κατά μέσο όρο 3.2 νοικιαζόμενα δωμάτια (από 1 - 8) και 6.5 κλίνες (από 3-16). Σε δύο περιπτώσεις πρόκειται για επιπλωμένα διαμερίσματα/studio (6 στο σύνολο).

Η αγροτική εκμετάλλευση περιορίζεται σε μερικές ρίζες ελαιόδενδρων (10 - 150 δένδρα) και ορισμένες φορές 1-2 κατσίκες και λίγες κότες. Πρόκειται για μια μικρή οικογενειακή γεωργία της αυτοκατανάλωσης που απευθύνεται πολύ λίγο στην αγροτουριστική πελατεία. Παρόλα αυτά οι γυναίκες προσπαθούν να προσφέρουν για το πρωινό ή το γεύμα τοπικά προϊόντα (τυριά, αυγά, κηπευτικά), ενώ πουλούν στους πελάτες τους τα παραδοσιακά τοπικά χειροτεχνήματα. 3 γυναίκες δίνουν μαθήματα μαγειρικής, εφόσον ζητηθεί. Όλες τους ομολογούν ότι η γεωργία, κατά κύριο λόγο ελαιοκομία, ακόμα και αν είναι περιθωριακή σε σχέση με την απασχόληση και τα εισοδήματα που προσφέρει στο νοικοκυριό τους, παίζει σημαντικό ρόλο για την ολοκλήρωση του αγροτουριστικού προϊόντος της περιοχής. Όμως είναι αμφίβολο αν η υπολειμματική αυτή γεωργία θα επιβιώσει και δεν θα εγκαταλειφθεί μελλοντικά, ιδιαίτερα όταν η “αγροτουριστική μονάδα” θα περάσει στη νεότερη γενιά, αφού άλλωστε τα επαγγέλματα και τα εισοδήματα των μελών της οικογένειας προέρχονται από τον εξωγεωργικό τομέα.

- 7 μονάδες των οποίων το προσφερόμενο προϊόν δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως αγροτουριστικό με την έννοια ότι οι συνέταιρες/ ιδιοκτήτριες δεν διαθέτουν αγροτική εκμετάλλευση ή και αν ακόμα κατέχουν γεωργική γη τη νοικιάζουν. Πρόκειται με άλλα λόγια για απλά νοικιαζόμενα δωμάτια ή επιπλωμένα διαμερίσματα, με ή χωρίς πρωινό, χωρίς το τοπικό στοιχείο να ενσωματώνεται στις προσφερόμενες υπηρεσίες: διαθέτουν κατά μέσο όρο 2.1 δωμάτια (από 1 - 4) και 4.4 κλίνες (από 2-8). 5 γυναίκες της κατηγορίας αυτής είναι νοικοκυρές, των οποίων οι σύζυγοι ασκούν έξω-αγροτικό επάγγελμα, ή συνταξιούχοι/χήρες και 2

απασχολούνται στο κατάστημα του συζύγου τους. Η μέση ηλικία τους είναι 48.9 χρόνια.

Στην περίπτωση της Πέτρας παρατηρούμε ότι, παρά το γεγονός ότι οι αρχικοί στόχοι της κοινωνικής και οικονομικής δραστηριοποίησης των αγροτισσών και της γενικότερης ανάπτυξης της τοπικής οικονομίας επιτεύχθηκαν στα πλαίσια της εφαρμογής του αγροτουριστικού προγράμματος, αυτός ο ίδιος ο αγροτουρισμός δεν ολοκληρώθηκε ως καινοτόμος δραστηριότητα που θα διασυνδέει τη γεωργία με τις τουριστικές υπηρεσίες, θα αξιοποιεί τους τοπικούς πόρους μέσα από την τουριστική κατανάλωση, θα αναδεικνύει τον αγροτικό πολιτισμό μέσα από την “ανακάλυψη του τόπου”. Από την άλλη η ραγδαία ανάπτυξη του μαζικού τουρισμού στην μικρο-περιοχή της Β.Λέσβου, πέρα από τις αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις, κινδυνεύει να συρρικνώσει εντελώς το ζωτικό χώρο του αγροτουρισμού: τον αγροτικό χώρο και την ίδια τη γεωργία.

Θα μπορούσαμε να πούμε ότι στην περίπτωση των νησιών η συμβίωση των δύο τελείως διαφορετικών λογικών οργάνωσης και προώθησης του τουρισμού -του μαζικού τουρισμού παραλίας και του αγροτικού τουρισμού μικρής κλίμακας- δεν είναι εύκολη και συνήθως καταλήγει στην απορρόφηση του αγροτουρισμού από το μαζικό τουρισμό. Στην καλύτερη περίπτωση, εφόσον η αγροτουριστική δραστηριότητα έχει ήδη εδραιωθεί και αποκτήσει τα απαραίτητα ποιοτικά χαρακτηριστικά μπορεί να επηρεάσει θετικά, αναβαθμίζοντας το τουριστικό προϊόν της περιοχής. Τα αποτελέσματα της ανάπτυξης του αγροτουρισμού στη Λέσβο, αλλά και στη γειτονική Χίο, και παρά την πρωτοπόρα δράση των γυναικείων συνεταιρισμών της Πέτρας και των Μεστών, υπογραμμίζουν τη δυσκολία αυτή (Σπιλάνης, 1998).

10.2. Η περίπτωση του Αγίου Γερμανού⁽³⁾

Ο Άγιος Γερμανός είναι μία μικρή ορεινή κοινότητα του νομού Φλώρινας ο οποίος βρίσκεται κοντά στις λίμνες Μικρή και Μεγάλη Πρέσπα.

Η γεωμορφολογία της περιοχής, οι υπάρχοντες εκεί υγρότοποι, η βλάστηση, τα άγρια και εξημερωμένα ζώα καθώς και τα ίχνη από τη μακραίωνη παρουσία του ανθρώπου δημιουργούν μία ποικιλότητα τοπίου η οποία είναι χαρακτηριστική των Πρεσπών. (Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας. Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων - Υγροτόπων, 1996)

Η κοινωνική του δομή χαρακτηρίζεται από περιορισμένη κοινωνική και επαγγελματική κινητικότητα, συντηρητική αντιμετώπιση κάθε καινοτομικής πρωτοβουλίας ή αλλαγής στα κοινωνικά πρότυπα κ.λ.π. Η απασχόληση των κατοίκων χαρακτηρίζεται από την πλήρη επικράτηση του πρωτογενή τομέα με κυρίαρχη την καλλιέργεια των φασολιών. Η κτηνοτροφία και η αλιεία είναι τομείς με τους οποίους ασχολείται μέρος μόνο των κατοίκων του Αγίου Γερμανού. Οι καλλιέργειες ήταν ξηρικές μέχρι τη δεκαετία του '80 και το εισόδημα των κατοίκων μικρό, ακόμη και μετά τα έργα υποδομής που κατασκευάστηκαν στην περιοχή.

Ο τουρισμός ήταν ελάχιστος - και πολύ εξειδικευμένα - αναπτυγμένος στην περιοχή πριν το 1985. Ελάχιστοι περαστικοί τουρίστες έφθαναν στην περιοχή με βασικό κίνητρο την οικολογία, τη φυσιολατρία, την επιστημονική παρατήρηση κ.α. ενώ η απουσία καταλυμάτων λειτουργούσε ως αντικίνητρο για την παραμονή τους για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα.

Η ιδέα για την ίδρυση ενός γυναικείου συνεταιρισμού με αντικείμενο τον αγροτουρισμό, προέκυψε το 1984, την εποχή που οι γυναίκες παρακολουθούσαν κάποια επιμορφωτικά σεμινάρια σχετικά με το θέμα αυτό και με πρωτοβουλία της τοπικής Νομαρχίας και της τότε Γενικής Γραμματείας Ισότητας. Οικονομικοί είναι οι λόγοι που καθόρισαν την επιλογή των γυναικών να δημιουργήσουν ένα συνεταιρισμό, παρά τους στόχους για κοινωνική καταξίωση και οικονομική αυτονομία των αγροτισσών που είχαν τεθεί από την Γενική Γραμματεία Ισότητας. Τα χαμηλά εισοδήματα που πετύγγαναν από την απασχόλησή τους στην οικογενειακή

γεωργική εκμετάλλευση, ως συμβοηθούντα μέλη, και η ανάγκη για εξεύρεση νέων πηγών εισοδημάτων απετέλεσαν τους βασικούς παράγοντες της επιλογής αυτής των γυναικών.

Μέσα από τα σεμινάρια αυτά βγήκε ένας πυρήνας 7 γυναικών οι οποίες είχαν πεισθεί για την αναγκαιότητα της ίδρυσης του συνεταιρισμού καθώς και για την κατεύθυνση των δραστηριοτήτων του προς τον τουρισμό.

Οι επιλογές των γυναικών αντιμετωπίστηκαν με σκεπτικισμό και συχνά εχθρότητα από διάφορες πλευρές. Υπήρξαν αντιδράσεις από τους κατοίκους της περιοχής, λόγω της δημιουργίας του ίδιου του συνεταιρισμού, καθώς και αντιδράσεις που αφορούσαν στην επιλογή των αγροτουριστικών δραστηριοτήτων ως σκοπό του συνεταιρισμού. Ήταν η πρώτη φορά που κάποιος μιλούσε για την πιθανότητα προσέλκυσης τουριστών σ' αυτήν την περιοχή και όπως ήταν φυσικό, η ιδέα αυτή φάνηκε εξωφρενική.

Οι αντιδράσεις αυτές ξεπεράστηκαν και έτσι το Μάρτιο του 1985 έγινε το καταστατικό του συνεταιρισμού με βασικό σκοπό την εκμετάλλευση τριών ξενώνων, που τους παραχωρήθηκαν από τη Νομαρχία Φλώρινας.

Το 1987 με την ολοκλήρωση της αναπαλαίωσης 3 παραδοσιακών κτιρίων που παραχωρήθηκαν στο συνεταιρισμό από τη Νομαρχία, η οποία χρηματοδοτήθηκε κατά 70% από τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα και κατά 30% από το ελληνικό δημόσιο, άρχισε η λειτουργία τριών ξενώνων δυναμικότητας 25 κλινών. Παράλληλα με τη λειτουργία των ξενώνων, οι γυναίκες του συνεταιρισμού ασχολήθηκαν με την παρασκευή, τυποποίηση και διάθεση τοπικών παρασκευασμάτων, όπως μαρμελάδες, πιπεριές Φλωρίνης, τραχανά κ.α.

Η συμμετοχή των γυναικών στο συνεταιρισμό από την ίδρυσή του μέχρι και το 1997 ήταν πολύ εύκολη. Δεν απαιτούνταν παρά η αποδοχή των όρων του καταστατικού και του εσωτερικού κανονισμού λειτουργίας καθώς και η καταβολή 10.000 δραχμών ως συνεταιριστική μερίδα. Έτσι, στη διάρκεια των 10 χρόνων λειτουργίας του συνεταιρισμού, και κυρίως στα πρώτα δύο χρόνια, εγγράφηκε στο συνεταιρισμό το σύνολο σχεδόν των μελών του, τα οποία ανέρχονταν σε 20. Τα τελευταία χρόνια αποχώρησαν από το

συνεταιρισμό 6 γυναίκες, λόγω συνταξιοδότησης, με αποτέλεσμα το 1997 να αριθμεί 14 μέλη. Από το Μάρτιο του 1997 και μετέπειτα, το ποσό της συνεταιριστικής μερίδας ανήλθε στις 200.000 δραχμές, της εγγραφής στο συνεταιρισμό στις 300.000 και έπρεπε να υπάρχουν αποδεικτικά στοιχεία προϋπηρεσίας σε τουριστικές επιχειρήσεις. Τα μέτρα αυτά θεωρήθηκαν απαραίτητα προκειμένου να διασφαλισθούν τα συμφέροντα των γυναικών που ήταν ήδη μέλη του συνεταιρισμού, γιατί ο τρόπος λειτουργίας του συνεταιρισμού και η μικρή υποδομή θέτουν ορισμένα όρια στην αύξηση των μελών, ενώ τα παλιά μέλη εργάστηκαν πολύ σκληρά για να φθάσει ο συνεταιρισμός στο επίπεδο που είναι σήμερα. Αυτό το γεγονός, και κυρίως το αυξημένο συνολικό ποσό που πρέπει να καταβάλλει κάθε νέο μέλος του συνεταιρισμού, λειτουργεί ανασταλτικά στην αύξηση των μελών του, παρά την υπάρχουσα ζήτηση. Η αναμόρφωση των συνθηκών εισόδου νέων μελών στο συνεταιρισμό συνδέθηκε με τη λειτουργία του τέταρτου ξενώνα του συνεταιρισμού, το 1995, ο εξοπλισμός του οποίου έγινε με δαπάνες των ίδιων των γυναικών, καθώς και με τη λειτουργία του εστιατορίου που ξεκίνησε δοκιμαστικά το 1996 και λειτουργεί κανονικά από το 1997. Σήμερα, η συνολική δυναμικότητα των ξενώνων ανέρχεται στα 45 δωμάτια.

Η μέχρι τώρα λειτουργία του συνεταιρισμού, παρά τα προβλήματα που αντιμετώπισε κατά τη διάρκεια της λειτουργίας του, κατάφερε καταρχήν να διαψεύσει τους επικριτές του και να βάλει τον Άγιο Γερμανό στο χάρτη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού της Ελλάδας. Είναι χαρακτηριστικό στοιχείο η πληρότητα που έχουν οι ξενώνες του συνεταιρισμού η οποία ανέρχεται στο 70 - 100% της δυναμικότητάς του τα τελευταία χρόνια.

Ο συνεταιρισμός λειτούργησε για τις γυναίκες ως μία οικονομική και κοινωνική διέξοδος από την έως το 1985 υπάρχουσα κατάσταση στην περιοχή. Οι γυναίκες μέλη του συνεταιρισμού πέτυχαν τη σταθερή αύξηση των εισοδημάτων τους και παράλληλα τη δυναμική είσοδο των συνεταίρων στην κοινωνική ζωή της περιοχής αναλαμβάνοντας πρωτοβουλίες και σημαντικές ευθύνες για πρώτη φορά εκτός της οικογένειας.

Η μορφή συνεργασίας των γυναικών, που στηρίχθηκε στην συνεκμετάλλευση των ξενώνων και στη συμμετοχή τους με προσωπική εργασία στη λειτουργία τους, ανάλογα με τις υπάρχουσες ανάγκες και το διαθέσιμο από τις γυναίκες χρόνο, είχε ως αποτέλεσμα την απρόσκοπτη και χωρίς τριβές λειτουργία του συνεταιρισμού. Το γεγονός της μη παράλληλης απασχόλησης σε άλλες εργασίες, εκτός της γεωργίας, υπήρξε σημαντικός παράγων της ομαλής λειτουργίας του συνεταιρισμού και του ρόλου που διαδραματίζει τόσο για τις ίδιες τις γυναίκες όσο και για τον τόπο.

Από την ανάπτυξη των εργασιών του συνεταιρισμού στην περιοχή διαπιστώθηκαν οι σημαντικές πολλαπλασιαστικές επιδράσεις στην τοπική οικονομία, με τη δημιουργία νέων καταστημάτων, χώρων εστίασης και διασκέδασης τόσο στον Άγιο Γερμανό όσο και στο Λαιμό. Λειτουργήσε ενθαρρυντικά και καθοριστικά και στην ίδρυση και λειτουργία του Γυναικείου Αγροτουριστικού Συνεταιρισμού Ψαράδων, ο οποίος από το 1994 διαχειρίζεται ένα ξενοδοχείο στους Ψαράδες, δυναμικότητας 37 κρεβατιών και ένα εστιατόριο.

Η προσαρμογή των παρεχόμενων από το συνεταιρισμό υπηρεσιών στις οικολογικές κι περιβαλλοντικές ιδιαιτερότητες των Πρεσπών, με την αξιοποίηση για παράδειγμα παλαιών παραδοσιακών κτιρίων, συνέβαλε άμεσα ή έμμεσα στην περιβαλλοντική ισορροπία της περιοχής και τον ταξινόμησε στους τουριστικούς τόπους ιδιαίτερης σημασίας.

10.3. Η περίπτωση της Λίμνης Πλαστήρα⁽⁴⁾

Η περιοχή της Λίμνης Πλαστήρα φέρει όλα τα τυπικά χαρακτηριστικά μιας φθίνουσας ορεινής ζώνης: έντονη γήρανση πληθυσμού, υποαπασχόληση, κυριαρχία του πρωτογενή τομέα στη βάση μιας εκτατικής αιγοπροβατοτροφίας και της δασοκομίας. Η κατασκευή της λίμνης (1959-1962) και η κάλυψη της κοιλάδας με νερό είχε σαν αποτέλεσμα τη διάλυση των τοπικών γεωργοκτηνοτροφικών συστημάτων παραγωγής και τη μετανάστευση των κατοίκων στις γειτονικές πεδιάδες και τις πόλεις. Η απώλεια του ζωτικού αυτού χώρου είχε σαν αποτέλεσμα τη διάρρηξη του συνδεδετικού κρίκου επικοινωνίας και κοινωνικής παρουσίας των παραλίμνιων χωριών.

Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο και με δεδομένο το φυσικό κάλλος (δάσος ελάτης με υποζώνες δρυός και καστανιάς, βιότοπος λίμνης, ποικιλότητα τοπίου κλπ), τα αξιόλογα ιστορικά και θρησκευτικά μνημεία (εκκλησίες και μοναστήρια) και τις ενδιαφέρουσες πολιτιστικές εκδηλώσεις της ευρύτερης περιοχής (πανηγύρια και τοπικά έθιμα), ο (οικο)-(αγρο)-τουρισμός θεωρείται ότι αποτελεί μια σοβαρή εναλλακτική προοπτική.

Ήδη μετά τη λειτουργία των πρώτων κοινοτικών ξενώνων (1992-1993), η περιοχή γνωρίζει μια ανοδική τουριστική πορεία. Πρόκειται για “εσωτερικό τουρισμό” κυρίως κατά τη θερινή περίοδο, τις εορτές και τα Σαββατοκύριακα. Η αύξηση της τουριστικής κίνησης αφορά διάφορες ομάδες και δραστηριότητες, όπως περιπατητικές και ορειβατικές, επίσκεψη μνημείων και τοπίων, κυνήγι, ψάρεμα κλπ. Κοινό γνώμονα των επισκεπτών αποτελεί το ενδιαφέρον για τη γνωριμία με το φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον και η φυγή από τον αστικό τρόπο ζωής.

Στην περιοχή δραστηριοποιούνται σήμερα 7 κοινοτικοί ξενώνες, συνολικής δυναμικότητας 250 κλινών, οι οποίοι νοικιάζονται σε ιδιώτες και 3 ιδιωτικοί δυναμικότητας 115 κλινών. Χρηματοδοτήθηκαν κατά σειρά από τα ΜΟΠ, τον Α.Ν. 1262/82, τα ΠΕΠ, το ΕΑΠΤΑ και επιχορήγηση από τη Νομαρχία. Στο σύνολο των ξενώνων, 7 ενοικιαστές/ιδιοκτήτες κατάγονται από την περιοχή, ενώ οι υπόλοιποι από αλλού, 5 ξενώνες προσφέρουν γεύμα τοπικής κουζίνας (πίτες,

φασολάδα, λουκάνικα κλπ), ενώ σε 2 λειτουργεί μικρό εκθετήριο τοπικών προϊόντων, κατά κύριο λόγο γλυκά του κουταλιού Συν/σμου Γυναικών της Λίμνης. Συνολικά απασχολούνται 50 άτομα (35 άντρες και 15 γυναίκες), από τα οποία 45 προέρχονται από την περιοχή.

Λειτουργούν επίσης 3 μονάδες ενοικιαζόμενων δωματίων (2 δυναμικότητας 5 δίκλινων δωματίων η κάθε μια και 1 δυναμικότητας 6 δίκλινων δωματίων) που έχουν χρηματοδοτηθεί από τον Ν.2328/91/ΕΟΚ. Από το ΠΕΠ έχουν χρηματοδοτηθεί 3 μονάδες ενοικιαζόμενων δωματίων (2 δυναμικότητας 7 δίκλινων δωματίων και 1 δυναμικότητας 3 τρίκλινων δωματίων). Επίσης σ' όλη την περιοχή της Λίμνης Πλαστήρα λειτουργούν 4 κατασκηνώσεις.

Παράλληλα επιχειρείται, μέσω μιας σειράς προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από τα ευρωπαϊκά ταμεία και με τη στενή συνεργασία της Αναπτυξιακής Καρδίτσας (ΑΝΚΑ ΑΕ) με τους τοπικούς φορείς, η προσέλκυση τουριστών με την ανάδειξη του φυσικού κάλλους και την βελτίωση / κατασκευή τεχνικών υποδομών. Από το ΠΕΠ χρηματοδοτήθηκαν πάρκα αναψυχής, διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου ξενώνων, υποδομή για συγκέντρωση και επεξεργασία απορριμμάτων και άλλα έργα υποδομής (οδοποιία, ύδρευση, αποχέτευση). Στα πλαίσια του LEADER II το οποίο υπέβαλε και διαχειρίζεται η ΑΝΚΑ έχουν πραγματοποιηθεί επενδύσεις που αποσκοπούν στη βελτίωση των υφιστάμενων τουριστικών υποδομών όσον αφορά σε ξενώνες (μεγαλύτερου μεγέθους από αυτό των μικρών καταλυμάτων) καθώς και στη βελτίωση των συνθηκών στον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα.

Μέσω των προγραμμάτων LIFE/ΕΕ και ΕΠΠΕΡ/ΥΠΕΧΩΔΕ η Αναπτυξιακή Καρδίτσας σε στενή συνεργασία με το Συμβούλιο Περιοχής της Λίμνης και το Δ.Καρδίτσας έχει πραγματοποιήσει στην περιοχή μια σειρά παρεμβάσεων⁽⁵⁾ προς την κατεύθυνση του οικο-τουρισμού με απώτερο στόχο την αειφόρο ανάπτυξη και την εξάπλωση του αγρο-οικοτουρισμού.

Ωστόσο, παρά τις σημαντικές παρεμβάσεις για τη διευθέτηση/οργάνωση του φυσικού περιβάλλοντος και των “αγροτουριστικών πόρων”, οι επενδύσεις σε αγροτουριστικά

καταλύματα δεν είναι οι αναμενόμενες με βάση τα κίνητρα των αναπτυξιακών νόμων (2328/91 και ΠΕΠ). Ως κύριοι ανασταλτικοί παράγοντες μπορούν ν' αναφερθούν η έλλειψη "δυναμικών" γεωργο-κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων που συνδέεται τόσο με την γηρασμένη ηλικία των αρχηγών τους όσο και με την οικονομική αδυναμία τους να επενδύσουν σε νέες δραστηριότητες καθώς και η σημαντική υστέρηση στην πληροφόρηση των αγροτών από την πλευρά των Νομαρχιακών Υπηρεσιών που διαχειρίζονται τα προγράμματα αυτά.

Σήμερα, με τις νέες συνθήκες που έχουν διαμορφωθεί και ιδιαίτερα με την εκτεταμένη προβολή της περιοχής της Λίμνης, παρατηρείται αυξημένο επενδυτικό ενδιαφέρον. Κρίσιμο ρόλο στην όλη προσπάθεια θεωρείται ότι θα διαδραματίσει προς την κατεύθυνση αυτή η αναλυτική ενημέρωση και κατάρτιση του αγροτικού πληθυσμού σε θέματα αγροτουρισμού.

Η περίπτωση της Λίμνης Πλαστήρα παρουσιάζει την ιδιαιτερότητα ενός ολοκληρωμένου αγροτουριστικού σχεδίου σε "meso" επίπεδο με την παράλληλη τεχνική υποστήριξη και υλοποίηση έργων υποδομής χάρις στη δυναμική παρουσία της τοπικής αναπτυξιακής εταιρείας (ΑΝΚΑ) και της συνεργασίας των εμπλεκόμενων τοπικών φορέων. Το σύνολο των προγραμμάτων που βρίσκονται σε εξέλιξη συγκλίνουν στη προσπάθεια ολοκληρωμένης αγροτικής ανάπτυξης με άξονα τις ήπιες μορφές τουρισμού και την καθιέρωση ειδικού τουριστικού ρεύματος στην περιοχή (χειμερινός τουρισμός, περιπατητικός, αθλητικός, παραδοσιακών εκδηλώσεων, περιπέτειας, περιβαλλοντικός, κλπ). Ειδικότερα αφορούν αφενός μεν στην ενδυνάμωση του τουρισμού σε άμεση διασύνδεση με την προστασία του περιβάλλοντος και του τοπικού τρόπου ζωής και αφετέρου στην ενθάρρυνση του τοπικού πληθυσμού να ασχοληθεί με τη μεταποιητική δραστηριότητα αξιοποιώντας τα πρωτογενή προϊόντα. Βασική παράμετρος σε αυτή τη λογική είναι η διατήρηση του τοπικού τρόπου ζωής και της πολιτισμικής κληρονομιάς με την παράλληλη δημιουργία συμπληρωματικών εισοδημάτων και αναβάθμιση της ποιότητας ζωής. Η φιλοσοφία των προγραμμάτων αυτών αφορά στη δημιουργία συνθηκών ανάπτυξης με σκοπό την συγκράτηση του τοπικού πληθυσμού μέσω δημιουργίας προϋποθέσεων απασχόλησης και αύξησης του εισοδήματος του εντός της περιοχής.

Η περίπτωση του αγροτουριστικού προγράμματος της Λίμνης διαφοροποιείται ως προς τις δυο προηγούμενες περιπτώσεις, γιατί δεν εστιάζει σ' αυτήν την ίδια την ανάπτυξη του αγροτουρισμού με την κατασκευή της σχετικής τουριστικής μικρο-υποδομής, αλλά τον διασυνδέει εξ αρχής με τις λοιπές δραστηριότητες και πόρους της περιοχής εντάσσοντάς τον σ' ένα ευρύτερο αναπτυξιακό σχέδιο των παραλίμνιων κοινοτήτων.

(1) Οι κανονισμοί 797/85, 2328/91 και ο μετέπειτα από αυτούς 950/97 αποτελούν τους κατεξοχήν κανονισμούς της ΕΕ οι οποίοι επιδοτούν τις αγροτουριστικές δραστηριότητες στο πλαίσιο της γεωργικής εκμετάλλευσης

(2) Πηγή: Anthopoulos, 1995 και Anthopoulos, 1998

(3) Πηγή: Iakovidou O., Turner C., 1995)

(4) Πηγή: Κουτσούρης Α. και Γάκη Δ. (1998)

(5) Οι παρεμβάσεις αυτές αφορούν στη δημιουργία Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Έρευνας, Ενημέρωσης, Πειραματικού Αγρού Οικολογικής Καλλιέργειας, Εκπαιδευτικού Πανεπιστημιακού Δάσους, Οικολογικών Μονοπατιών, Βοτανικού Κήπου, Υδροβιολογικού Σταθμού, Παρατηρητηρίου, Ορεινού Καταφυγίου και Τοπικού Γραφείου Οικοτουρισμού

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11^ο

11. Αγροτικοί Συνεταιρισμοί.

Ο νέος Νόμος Ίδρυσης Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων (Νόμος 2810/2000 ΦΕΚ 61 τεύχος πρώτο, 9 Μαρτίου 2000) δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως το Μάρτιο του 2000, ισχύει από την ημερομηνία αυτή και εισάγει καινούρια δεδομένα στο χώρο του αγροτικού συνεταιρισμού. Θεωρούμε αναγκαίο να ενημερώσουμε τους ενδιαφερομένους, αναφερόμενοι έστω και περιληπτικά στα πιο σημαντικά, κατά τη γνώμη μας, σημεία.

Το οικονομικό περιβάλλον, στο οποίο καλούνται σήμερα να δραστηριοποιηθούν οι Αγροτικοί Συνεταιρισμοί, έχει ως κύριο χαρακτηριστικό τον οξύ ανταγωνισμό. Η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας καθιστά αναγκαία την επιχειρηματική αποτελεσματικότητα ως όπλο για την επιβίωση και την ανάπτυξη. Η συντήρηση με τεχνητά μέσα, επιδοτήσεις και προνόμια μπορεί να ανακουφίζει προσωρινά, αλλά δεν μπορεί να αποτελεί αναπτυξιακή στρατηγική. Οι συσπειρώσεις συνεταιριστικού χαρακτήρα, για να είναι αποτελεσματικές, απαιτούν μεγέθη και μηχανισμούς που χαρακτηρίζονται από μεγάλη οικονομική επιφάνεια και επιχειρηματική ευελιξία. Τα θέματα της κεφαλαιακής συγκρότησης και της φορολογίας των συνεταιρισμών επανεξετάζονται για να προσαρμοστούν στις ιδιαιτερότητες του συνεταιριστικού θεσμού. Ακόμα και στις χώρες που βρίσκονται σε μεταβατικό στάδιο προς την οικονομία της αγοράς, αναζητούνται τρόποι επαναδημιουργίας συνεταιρισμών, διότι οι εταιρικές μορφές οικονομικής δράσης δεν κρίνονται επαρκείς για μεγάλα τμήματα του πληθυσμού.

Σήμερα υπάρχουν συνεταιρισμοί σε όλες τις χώρες του κόσμου:
Στις ΗΠΑ, τον Καναδά, την Ιαπωνία, την Ινδία, τη Βραζιλία, την Αργεντινή και την Αφρική, οι αγροτικοί συνεταιρισμοί διαθέτουν περισσότερο από το 50% της παραγωγής γεωργικών προϊόντων.

Στις Σκανδιναβικές χώρες, την Ελβετία, την Ιταλία και την Ιαπωνία, οι καταναλωτικοί συνεταιρισμοί κατατάσσονται μεταξύ των μεγαλύτερων επιχειρήσεων λιανεμπορίου.

Οι συνεταιριστικές τράπεζες διαχειρίζονται το 17% των αποταμιεύσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ενώ οι αποταμιευτικοί και πιστωτικοί συνεταιρισμοί έχουν μέλη τους το 35-45% των ενηλίκων στην Αυστραλία, τον Καναδά, την Ιρλανδία και τις ΗΠΑ.

Οι συνεταιρισμοί εργατών παρέχουν εργασία σε 60 εκατομμύρια μέλη στην Ινδία, την Ινδονησία, την Κίνα και την Ευρώπη.

Οι συνεταιρισμοί προσφοράς υπηρεσιών κατέχουν την πρώτη θέση στην προσφορά υπηρεσιών υγείας (Βραζιλία), αγροτικού εξηλεκτρισμού (ΗΠΑ), μεταφορών (Ισραήλ) και κατοικίας (Σκανδιναβικές χώρες).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12ο

12. Αγροτουριστικοί Συνεταιρισμοί στην Ελλάδα

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗ

- ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ

Η Μαρώνεια βρίσκεται στους Πρόποδες του Ισμάρου με θέα το θρακικό πέλαγος.

Ο Συνεταιρισμός διαθέτει 15 δωμάτια με 38 κρεβάτια στα σπίτια των μελών του. Λειτουργεί εστιατόριο που σερβίρει πρωινό και διαθέτει τοπικά ζυμαρικά, γλυκά κουταλιού & μαρμελάδες.

Τηλέφωνο για πληροφορίες και κρατήσεις : 0533-41258,41384

Ταχ. Διεύθυνση : ΜΑΡΩΝΕΙΑ 69400 ΞΥΛΑΓΑΝΗ

- Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός Γυναικών Κοκκινογείων "Ο ΜΑΑΡΑΣ"

Διεύθυνση:	662 00 ΠΡΟΣΟΤΣΑΝΗ ΚΟΚΚΙΝΟΓΕΙΑ ΔΡΑΜΑΣ
ΤΗΛ.:	2522060367 – 2522060073
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΜΩΥΣΙΑΔΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Παραγωγή παραδοσιακών προϊόντων, Ζυμαρικά, Γλυκά κουταλιού

- Γυναικείος Συνεταιρισμός Παρανεστίου Δράμας

Διεύθυνση:	660 35 ΞΑΓΝΑΝΤΟ ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ
ΤΗΛ.:	2524022195 – 2524022292
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΣΑΒΒΙΔΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Υφαντά, Ταπητουργείο

- Αγροτοοικοτουριστικός Συνεταιρισμός Γυναικών Σαμοθράκης "ΑΞΙΟΚΕΡΣΑ"

Διεύθυνση:	680 02 ΚΑΜΑΡΙΩΤΙΣΣΑ ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ
ΤΗΛ.:	2551041814
FAX:	2551051204
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΖΟΛΩΤΑ ΠΕΛΑΓΙΑ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Ζυμαρικά, Γλυκά , Υφαντά

- Παραγωγικός Συνεταιρισμός Γυναικών Λουτρού "ΧΑΝΑ"

Διεύθυνση:	681 00 ΛΟΥΤΡΑ ΤΡΑΙΑΝΟΥΠΟΛΗΣ – ΕΒΡΟΣ
ΤΗΛ.:	2551061070- 2551061004
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΜΑΛΚΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ	Εστιατόριο –

- ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Αναψυκτήριο
---------------------	-------------

- Γυναικείος Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός Πέπλου Έβρου

Διεύθυνση:	685 00 ΠΕΠΛΟΣ ΦΕΡΕΣ
ΤΗΛ.:	2555031227
FAX:	2555031285
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΔΟΥΚΑ ΕΙΡΗΝΗ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Αναψυκτήριο, Κεντήματα, Παραδοσιακά εδέσματα

- Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός Δαδιάς "Η ΓΕΡΑΚΙΝΑ"

Ο Συνεταιρισμός βρίσκεται στην κοινότητα Δαδιάς Σουφλίου. Δημιουργήθηκε το 1993 και έχει 40 μέλη. Διαθέτει 10 δωμάτια με 30 κρεβάτια στα σπίτια των μελών του, και προσφέρει πρωινό εάν ο επισκέπτης το επιθυμεί. Στο χώρο αναψυχής λειτουργεί εστιατόριο με παραδοσιακά τοπικά φαγητά, πίτες και ζυμαρικά.

Διεύθυνση:	684 00 ΔΑΔΙΑ - ΣΟΥΦΛΙ ΕΒΡΟΥ
ΤΗΛ.:	2554032323 - 2554032244
FAX:	2554032398
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΜΑΤΣΑ ΔΙΑΛΕΧΤΗ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Ζυμαρικά

- Συνεταιρισμός Γυναικών Δήμου Τυχερού

Διεύθυνση:	680 02 ΦΥΛΑΧΤΟ - ΔΗΜΟΣ ΤΥΧΕΡΟΥ
ΤΗΛ.:	2554041156
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΚΟΥΦΑΚΗ ΔΗΜΗΤΡΑ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Υφαντά, Μεταξωτά, Κεντήματα

- Αγροτικός Συνεταιρισμός Γυναικών Τριγώνου "ΓΑΙΑ"

Διεύθυνση:	680 07 ΔΙΚΑΙΑ ΠΛΑΤΗΣ ΕΒΡΟΥ
ΤΗΛ.:	2556051500-2556051541
FAX:	2556051500
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΦΡΑΓΚΟΥΔΗ ΖΩΗ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Ζυμαρικά, Γλυκά κουταλιού, Catering, Παραδοσιακά souvenirs

- Αγροτικός Συνεταιρισμός Γυναικών Πεπίου

Διεύθυνση:	680 13 ΠΕΠΙΟ ΕΒΡΟΣ
ΤΗΛ.:	2555031227
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΚΑΠΕΤΑΝΙΔΟΥ ΑΘΗΝΑ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Παραδοσιακά γλυκά, Καφενείο

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

- Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός Γυναικών Λεπτοκαρυάς Πιερίας "ΕΡΑΤΩ"

Διεύθυνση:	600 ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑ	63
ΤΗΛ.:	23520 2352033558	32300 /
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΜΥΛΩΝΕΡΟΥ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΑ	
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Καταλύματα, αναψυκτήριο, αρωματικά φυτά	

- Αγροτουριστικός Βιοτεχνικός Συνεταιρισμός Γυναικών Ποροίων

Διεύθυνση:	620 55 ΑΝΩ ΠΟΡΟΙΑ ΣΕΡΡΩΝ	
ΤΗΛ.:	2327023143 2327051550	/
FAX:	2327023221	
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΚΑΡΑΜΠΑΤΖΑΚΗ ΦΕΒΡΩΝΙΑ	
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Ζυμαρικά, γλυκά κουταλιού και ταψιού, Λικέρ, Αρωματικά φυτά	

- Γυναικείος Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός Φυλλίδας Νέας Ζίχνης

Διεύθυνση:	620 42 ΝΕΑ ΖΙΧΝΗ ΣΕΡΡΩΝ
ΤΗΛ.:	2324022883
FAX:	2324023315
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΑΥΓΕΝΗ ΘΕΑΝΩ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Τραχανάς, γιουφκά, μαρμελάδες Γλυκά κουταλιού, Ξενώνας

- Γυναικείος Αγροτικός Συνεταιρισμός Παραδοσιακών Προϊόντων "ΑΓΙΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ"

Διεύθυνση:	570 06 ΑΓΙΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΤΗΛ.:	2396041658
FAX:	2396041807
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ ΔΕΣΠΟΙΝΑ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Παραδοσιακά γλυκά, Ποντιακές πίτες, Ζυμαρικά

- Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός Αρχαγγέλου

Διεύθυνση:	580 03 ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΣ ΦΟΥΣΤΑΝΗ ΠΕΛΛΑΣ
ΤΗΛ.:	2384073301 / 2384073051

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΟΣΙΑΝΛΗ ΠΕΤΡΟΥΛΑ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Τοπικό κρασί, πατάτες, εργόχειρα, γλυκό κεράκι

- Γυναικείος Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός Αγίων Αναργύρων

Διεύθυνση:	520 52 ΑΓΙΟΙ ΑΝΑΡΓΥΡΟΙ ΠΕΛΛΑ
ΤΗΛ.:	2467088235 / 2467081872
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΔΙΟΝΥΣΙΑΔΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Γιαούρτι, γλυκά, τραχανάς χυλοπίτες

- Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός Γυναικών Βαρβάρας Χαλκιδικής

Διεύθυνση:	630 74 ΒΑΡΒΑΡΑ ΑΡΝΑΙΑ
ΤΗΛ.:	2372051330 / 2372051291
FAX:	2372051233
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΖΑΧΑΡΙΟΥ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Ζυμαρικά, Παρασκευή και τυποποίηση γλυκών

ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

- Γυναικείος Συνεταιρισμός επεξεργασίας ραφής αποκομμάτων γούνας και κατασκευής στρατιωτικών, παραδοσιακών στολών και ενδυμάτων

Διεύθυνση:	512 00 ΔΕΣΚΑΤΗ ΓΡΕΒΕΝΩΝ
ΤΗΛ.:	2462031613
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΦΑΓΙΑ ΕΛΕΝΗ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Παραδοσιακά ενδύματα

- Αγροτικός Βιοτεχνικός Συνεταιρισμός Γυναικών Αγίου Γεωργίου Γρεβενών

Διεύθυνση:	510 30 ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΡΕΒΕΝΩΝ
ΤΗΛ.:	2462041615- 2462041103
FAX:	2462041385
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Παραγωγή παραδοσιακών προϊόντων,

- Συνεταιρισμός Γυναικών Περιοχής Δήμου Αγίων Αναργύρων

Διεύθυνση:	520 52 ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΑ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ
ΤΗΛ.:	2467099325
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΜΠΕΖΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Πίτες, Γιαούρτι, Παραδοσιακά γλυκά, Γλυκά κουταλιού

- Συνεταιρισμός Γυναικών Νεστορίου

Διεύθυνση:	520 51 ΝΕΣΤΟΡΙΟ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ
ΤΗΛ.:	2467031508
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΠΑΠΑΣΧΑΛΗ – ΣΑΜΠΟΥΛΤΖΗ ΟΛΓΑ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Καταλύματα

- Αγροτικός Βιοτεχνικός Συνεταιρισμός Βελβενδού

Διεύθυνση:	504 00 ΒΕΛΒΕΝΔΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ
ΤΗΛ.:	2464031993
FAX:	2464031993
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΤΣΙΟΚΑΡΔΑΝΗ ΣΟΦΙΑ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Μεταποιημένα αγροτικά προϊόντα,

	Γλυκά Κομπόστες, Υφαντά	κουταλιού,
--	----------------------------	------------

- Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός Γυναικών Αγίου Γερμανού Πρεσπών

Ο Συνεταιρισμός βρίσκεται στο πολύ όμορφο και γραφικό χωριό του Αγ.Γερμανού κοντά στις λίμνες των Πρεσπών. Διαθέτει 16 δωμάτια με 37 κρεβάτια σε 4 παραδοσιακά αναπαλαιωμένα κτίρια. Προσφέρεται πρωινό, παραδοσιακές πίτες, φασολάδα, τραχανάς. Λειτουργεί όλο το χρόνο.

Διεύθυνση:	530 77 ΑΓΙΟΣ ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΦΛΩΡΙΝΑΣ
ΤΗΛ.:	2385051230 / 2385051355
FAX:	2385051419
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΤΑΜΠΑ ΔΗΜΗΤΡΑ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Καταλύματα

- Αγροτικός Γυναικείος Συνεταιρισμός Άνω Καλλινίκης Φλώρινας "ΠΕΛΑΓΟΝΙΑ"

Διεύθυνση:	ΤΑΓΜΑΤΑΡΧΟΥ ΣΩΤΗΡΙΟΥ 6 531 00 ΦΛΩΡΙΝΑ
ΤΗΛ.:	2385046048 /

	2385023318
FAX:	2385023957
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΒΑΚΑΛΗ ΠΑΝΔΩΡΑ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Παραδοσιακές φορεσιές, κέντημα, υφαντική

- Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός Γυναικών Ψαράδων
Πρεσπών

Ο Συνεταιρισμός βρίσκεται στο χωριό Ψαράδες πάνω στη Μεγάλη Πρέσπα και απέχει 60 χιλιόμετρα από την Φλώρινα. Δημιουργήθηκε το 1994 και έχει 14 μέλη. Διαθέτει 16 δωμάτια με 37 κρεβάτια στα σπίτια των μελών. Προσφέρεται πρωινό και γεύμα κατόπιν παραγγελίας. Ο επισκέπτης έχει την ευκαιρία να απολαύσει τις ομορφιές της περιοχής και να δοκιμάσει παραδοσιακές μαρμελάδες, φασόλια, πιπεριές κι άλλα τοπικά προϊόντα. Λειτουργεί όλο το χρόνο.

Διεύθυνση:	530 77 ΨΑΡΑΔΕΣ ΦΛΩΡΙΝΑΣ
ΤΗΛ.:	2385046015 / 2385046207
FAX:	2385046366
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΣΤΕΛΛΑ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Αγροτουριστικά καταλύματα

ΗΠΕΙΡΟΣ

- ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΣ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ
- Αγροτικός Γυναικείος Συνεταιρισμός Θεσπρωτικού "Η ΜΙΚΡΗ ΛΑΚΚΑ ΣΟΥΛΙΟΥ"

Διεύθυνση:	483 00 ΘΕΣΠΡΩΤΙΚΟ ΠΡΕΒΕΖΗΣ
ΤΗΛ.:	2683032134 / 2683032131
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΚΟΝΤΟΥ ΔΕΣΠΟΙΝΑ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Γλυκά κουταλιού, τραχανάς

- Γυναικείος Αγροτικός Συνεταιρισμός Δήμου Ηράκλειας
"ΤΑ ΡΑΔΟΥΖΙΑ"

Διεύθυνση:	ΑΝΩ ΚΑΛΕΝΤΙΝΗ 470 44 ΑΡΤΑ
ΤΗΛ.:	26810 68130
FAX:	
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΚΩΤΣΙΛΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ (6974548132)
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Παραδοσιακά γλυκά

- Αγροτικός Χειροτεχνικός Συνεταιρισμός Γυναικών Πέτα Άρτας

Διεύθυνση:	ΠΕΤΑ 472 00 ΑΡΤΑ
ΤΗΛ.:	26810 83234
FAX:	26810 83206
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΥ ΕΥΓΕΝΙΑ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Παραδοσιακή βελονιά, Πλεκτά χειρός, Πηλό, Γύψο, Μαρμελάδες

- Αγροτικός Γυναικείος Συνεταιρισμός Παραποτάμου Θεσπρωτίας

Διεύθυνση:	461 00 ΔΗΜΑΡΧΕΙΟ ΠΑΡΑΠΟΤΑΜΟΥ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ
ΤΗΛ.:	2665093034
FAX:	2665092070
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΚΟΥΤΛΑ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Παραδοσιακά γλυκά και εδέσματα

- Αγροτικός Γυναικείος Συνεταιρισμός Παραμυθιάς Θεσπρωτίας

Διεύθυνση:	462 00 ΔΗΜΑΡΧΕΙΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑΣ
-------------------	--------------------------------

	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ
ΤΗΛ.:	2666023643
FAX:	2666024073
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΜΑΝΟΥ ΦΛΩΡΕΝΤΙΑ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Παραδοσιακά γλυκά και εδέσματα

- Αγροτικός Συνεταιρισμός Γυναικών Ηγουμενίτσας "ΔΙΩΝΗ"

Διεύθυνση:	ΚΥΩΡΟΥ 20 461 00 ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑ
ΤΗΛ.:	2665025923
FAX:	2665023402
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΓΕΩΡΓΟΥΛΗ ΑΛΕΚΑ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Συσκευασία αρωματικών φυτών και Μεταποίηση αγροτικών προϊόντων

- Αγροτικός Γυναικείος Ηπειρωτικός Συνεταιρισμός "Η ΓΗΣ"

Διεύθυνση:	ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ 127, 455 00 ΚΑΤΣΙΚΑΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΗΛ.:	2651087202 / 2651092218

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Γλυκά κουταλιού, Μαρμελάδες, Τραχανάς, Παραδοσιακή εστίαση

ΘΕΣΣΑΛΙΑ

- Αγροτουριστικός Γυναικείος Συνεταιρισμός Περιοχής Σοφάδων Ε.Π.Ε.
- Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός Λίμνης Πλαστήρα

Διεύθυνση:	430 ΜΟΡΦΟΒΟΥΝΙ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	67
ΤΗΛ.:	2441095368	
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΤΣΙΚΡΙΚΑ ANNA	
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Γλυκά κουταλιού, Λικέρ, Τυποποίηση Φυτών.	Ζυμαρικά, αρωματικών

- Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός Γυναικών Αμπελακίων Λάρισας

Ο Συνεταιρισμός βρίσκεται στην κοινότητα Αμπελακίων που είναι κτισμένη σε μια πλαγιά του Κίσαβου. Ο Συνεταιρισμός διαθέτει δωμάτια στα σπίτια των μελών με 60 συνολικά κρεβάτια. Προσφέρεται και πρωινό

Διεύθυνση:	412 21 ΑΜΠΕΛΑΚΙΑ ΛΑΡΙΣΑΣ
ΤΗΛ.:	2495093335
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΖΑΒΛΙΑΚΗ ΕΛΕΝΗ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Καταλύματα, Γλυκά κουταλιού

- Γυναικείος Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός Πορταριάς

Διεύθυνση:	370 11 ΠΟΡΤΑΡΙΑ ΒΟΛΟΥ
ΤΗΛ.:	2428099952 / 2428099400
FAX:	2428099128
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΜΟΥΤΟΥ ΡΟΥΛΑ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Γλυκά, μαρμελάδες, παραδοσιακά ποτά, Χυλοπίτες, τραχανά, catering

- Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός Ενοικιαζομένων Δωματίων Πηλίου Περιχώρων και Νήσων "Η ΜΕΛΙΣΣΑ"

Διεύθυνση:	ΔΙΟΣΚΟΥΡΩΝ 21α 382 22ΝΕΑ ΔΗΜΗΤΡΑΔΑ ΒΟΛΟΣ
ΤΗΛ.:	2421057229 / 6938011212
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΓΑΛΑΝΑΚΗ ΚΑΤΕΡΙΝΑ

ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Καταλύματα
----------------------------------	------------

- Αγροτικός Συνεταιρισμός Γλώσσας Σκοπέλου

Διεύθυνση:	370 04 ΓΛΩΣΣΑ ΣΚΟΠΕΛΟΥ
ΤΗΛ.:	2424033581 / 2424033634
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΠΑΠΑΧΡΗΣΤΟΥ ΕΛΙΣΑΒΕΤ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Παραδοσιακά γλυκά, μαρμελάδες

- Γυναικείος Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός Δήμου Αλοννήσου "ΙΚΟΣ"

Διεύθυνση:	370 05 ΑΛΟΝΝΗΣΟΣ
ΤΗΛ.:	2424066270
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΔΡΟΣΑΚΗ ΝΙΝΑ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Παραδοσιακά γλυκά

- Γυναικείος Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός Αφетών "Η ΘΕΤΙΣ"

Διεύθυνση:	370 10 ΣΥΚΗ ΑΦΕΤΩΝ ΒΟΛΟΥ
ΤΗΛ.:	2423033383
FAX:	2423033383
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΖΑΧΑΡΟΥ ΕΛΕΝΗ

ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Γλυκά , μαρμελάδες, Παραδοσιακά προϊόντα
----------------------------------	---

- Γυναικείος Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός Ζαγοράς

Διεύθυνση:	370 01 ΖΑΓΟΡΑ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ
ΤΗΛ.:	2426023460
FAX:	2426023678
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΣΤΑΜΟΥ ΜΑΡΙΑ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Γλυκά, μαρμελάδες, συσκευασία και μεταποίηση Αρωματικών φυτών και ανθέων, catering, καταλύματα

- Αγροτικός Ανθοκομικός Συνεταιρισμός Γυναικών
Μακρυράχης Πηλίου

Διεύθυνση:	370 01 ΜΑΚΡΥΡΑΧΗ ΠΗΛΙΟΥ
ΤΗΛ.:	2426032155
FAX:	2426032155
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΑΝΤΩΝΙΑ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Ανθοκομικά

- Γυναικείος Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός "ΑΧΕΛΩ"

Διεύθυνση:	30ΗΣ ΙΟΥΛΙΟΥ ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ 374 00 ΝΕΑ ΑΓΧΙΑΛΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ
ΤΗΛ.:	2428078131 / 2428077807
FAX:	2428076780
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΕΡΡΗΝΑΚΗ ΣΜΑΡΩ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Αγροτουριστικές κλίνες, παραδοσιακά γλυκά, Αμυγδαλωτά, μαρμελάδες

- Αγροτικός Συνεταιρισμός Ανήλιου Ομάδα Γυναικών

Διεύθυνση:	370 01 ΑΝΗΛΙΟ ΠΗΛΙΟΥ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ
ΤΗΛ.:	2426031329
FAX:	2426031711
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΚΑΡΚΑΛΑ ΜΕΛΠΟΜΕΝΗ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Γλυκά κουταλιού, τουρσιά, catering

- Γυναικείος Αγροτικός Συνεταιρισμός Δήμου Πτελεού "ΦΤΕΛΙΑ"

Διεύθυνση:	370 07 ΠΤΕΛΕΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ
ΤΗΛ.:	242202940 / 2422041550
FAX:	2422078219
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΚΑΡΚΑΛΑ ΜΕΛΠΟΜΕΝΗ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Παραδοσιακά φαγητά και γλυκά

ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΟΙ

- Γυναικείος Εμπορικός Βιοτεχνικός Συνεταιρισμός Π.Ε. "ΑΛΚΥΟΝΕΣ"

Διεύθυνση:	ΝΙΚΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΙΩΤΗ 13, 491 00 ΚΕΡΚΥΡΑ
ΤΗΛ.:	2661022788
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΣΑΒΒΑΝΗ ΜΑΡΙΑ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Βιοτεχνία παραδοσιακών στολών, Τουριστικών Ρούχων και ειδών ένδυσης

- Γυναικείος Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός Περαχωρίου Ιθάκης

Διεύθυνση:	283 00 ΠΕΡΑΧΩΡΙ ΙΘΑΚΗΣ
ΤΗΛ.:	2674032155 / 2674032150
FAX:	2674032374
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΔΕΝΔΡΙΝΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Ενοικιαζόμενα δωμάτια

ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ

Στην Δυτική Ελλάδα δεν υπάρχει καταγεγραμμένος γυναικείος αγροτουριστικός συνεταιρισμός ακόμη.

ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ

- Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός Γυναικών Δήμου Ελάτειας "ΚΡΑΝΑΙΑ ΑΘΗΝΑ"

Διεύθυνση:	350 04 ΕΛΑΤΕΙΑ ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ
ΤΗΛ.:	2234031049 / 2234031738
FAX:	2234031898

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΔΕΝΔΡΙΝΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Παραδοσιακές εποχιακές στολές Παραδοσιακά γλυκά, είδη τροφοδοσίας

- Πρότυπος Αναπτυξιακός Συνεταιρισμός Σηροτροφίας,
Οικοτεχνίας – Περιοχής Κύμης "ΠΑΣΟΣΑΠ"

Διεύθυνση:	340 03 ΚΥΜΗ ΕΥΒΟΙΑΣ
ΤΗΛ.:	2222023352
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΚΟΥΤΣΕΛΙΝΗ ΜΑΡΙΑ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Κουκουλάρικα κάδρα σε βελούδο, Υφαντά, Γλυκά κουταλιού, Ποτά

- Χειροτεχνικός Συνεταιρισμός Γυναικών Λίμνης Ευβοίας

Διεύθυνση:	340 05 ΛΙΜΝΗ ΕΥΒΟΙΑΣ
ΤΗΛ.:	2227032359
FAX:	2227032455
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΜΟΥΤΖΟΥΡΗ ΛΙΤΣΑ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Χειροτεχνία, Υφαντά, Κέντημα, Κεραμικά

- Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός Γυναικών Νέας Αρτάκης "ΑΡΤΑΚΕΙΑ ΚΡΗΝΗ"

Διεύθυνση:	28ΗΣ ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 9 - 346 00 ΝΕΑ ΑΡΤΑΚΗ
ΤΗΛ.:	2221042482
FAX:	2221028260
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΚΙΛΙΜΠΑ ΕΛΕΝΗ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Παραδοσιακά γλυκά και φαγητά, Catering

- Αγροτουριστική Συνεταιριστική Οργάνωση Γυναικών Νέας Αρτάκης "ΝΕΑ ΚΥΖΙΚΟΣ"

Διεύθυνση:	ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ 52 - 346 00 ΝΕΑ ΑΡΤΑΚΗ
ΤΗΛ.:	2221041120
FAX:	2221041120
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΙΩΣΗΦ ΕΦΗ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Ζαχαροπλαστική, Χυλοπίτες, Ζυμαρικά

- Γυναικείος Συνεταιρισμός Παραδοσιακών Προϊόντων "ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ"

Διεύθυνση:	20 ΧΙΛΙΟΜ. ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ - ΛΑΜΙΑΣ - 36100 ΚΑΡΠΕΝΗΣΙ
ΤΗΛ.:	2237021026

FAX:	2237025403
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Παραδοσιακά προϊόντα, Χυλοπίτες, Τραχανά Γλυκά κουταλιού

- Γεωργοτουριστικός Βιοτεχνικός Συνεταιρισμός
Αράχοβας "ΚΥΠΑΡΙΣΣΟΣ"

Η Αράχοβα είναι κτισμένη στους πρόποδες του Παρνασσού. Είναι πολύ γραφική με πανοραμική θέα στον κάμπο, με στενά δρομάκια και όμορφα πέτρινα σπίτια. Έχει υψόμετρο 960μ. και απέχει 23 χλμ. από το χιονοδρομικό κέντρο Παρνασσού και 9χλμ. από τους Δελφούς. Οι γυναίκες στα φιλόξενα σπίτια τους διαθέτουν 200 συνολικά κρεβάτια και προσφέρουν πρωινό. Επίσης ο επισκέπτης μπορεί να αγοράσει από το πρατήριο του Συνεταιρισμού τα φημισμένα χειροποίητα αραχωβίτικα υφαντά, και χρυσοκέντητα εργόχειρα των γυναικών.

Διεύθυνση:	320 04 ΑΡΑΧΟΒΑ ΒΟΙΩΤΙΑΣ
ΤΗΛ.:	2267031021 - 2267031701
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΧΑΡΙΤΟΥ ΦΡΟΣΩ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Καταλύματα, Χρυσοκέντημα, Υφαντά

ΑΤΤΙΚΗΣ

- Γυναικείο Καλλιτεχνικό Συνεταιριστικό Εργαστήριο
Αγγειοπλαστικής Δήμου Σχηματαρίου "ΤΑΝΑΓΡΑΙΑ
ΚΟΡΗ"

Διεύθυνση:	ΤΑΝΑΓΡΑΣ 100 320 09 ΣΧΗΜΑΤΑΡΙ ΘΗΒΩΝ
ΤΗΛ.:	2262059611
FAX:	2262058188
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΚΥΡΙΜΗ ΑΡΕΤΗ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Κατάρτιση στην κατασκευή αγγείων

ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ

- Αγροτικός Συνεταιρισμός Οικοτεχνίας-Χειροτεχνίας "Η ΕΡΓΑΝΗ"

Διεύθυνση:	230 58 ΓΕΡΑΚΙ ΛΑΚΩΝΙΑΣ
ΤΗΛ.:	2731071382 / 2731071210
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΑΝΤΩΝΑΚΗ ΔΗΜΗΤΡΑ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Υφαντά

- Αγροτικός Συνεταιρισμός Βιοτεχνίας, Οικοτεχνίας και Χειροτεχνίας Ανωγείων Λακωνίας

Διεύθυνση:	230 54 ΑΝΩΓΕΙΑ ΞΗΡΟΚΑΜΠΙ ΛΑΚΩΝΙΑΣ
ΤΗΛ.:	2731035991

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΚΟΥΜΑΡΗ ΧΡΥΣΟΥΛΑ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Παραδοσιακές στολές, Κέντημα

ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ

- Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός Πέτρας

Η Πέτρα απέχει 55χλμ. από την Μυτιλήνη. Είναι πολύ όμορφος παραλιακός οικισμός με πολύ πράσινο και πέτρινα σπίτια.

Ο Συνεταιρισμός διαθέτει δωμάτια και κρεβάτια στα σπίτια των μελών του. Ο επισκέπτης έχει τη δυνατότητα να απολαύσει την υπέροχη παραδοσιακή κουζίνα του εστιατορίου του συνεταιρισμού, το οποίο βρίσκεται στην πλατεία του χωριού & έχει υπέροχη θέα στην παραλία της Πέτρας.

Διεύθυνση:	311 09 ΠΕΤΡΑ ΛΕΣΒΟΣ
ΤΗΛ.:	2253041340
FAX:	2253041309
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΧΙΩΤΗ ΕΛΕΝΗ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Καταλύματα

- Αγροτουριστικός - Αγροτοβιοτεχνικός Συνεταιρισμός Πολιχνίτου Λέσβου

Διεύθυνση:	813 00 ΠΟΛΙΧΝΙΤΟΣ ΛΕΣΒΟΥ
ΤΗΛ.:	2252042260
FAX:	2252041201
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΣΥΚΚΑ ΜΑΡΙΑ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Παρασκευή και τυποποίηση γλυκών κουταλιού, Αναπαλαίωση παλαιών εικόνων

- Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός Γυναικών Μεσοτόπου Λέσβου

ΤΗΛ.:	2253096442 / 2253096090
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΠΙΤΣΑ ΙΩΑΝΝΑ- ΕΛΕΝΗ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Γλυκά κουταλιού, κουλουράκια, χυλοπίτες, φιδές, Λικέρ, γλυκά ταψιού

- Αγροτικός Συνεταιρισμός Γυναικών Ασωμάτων Λέσβου "ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΑΝΑΡΓΥΡΟΙ"

Διεύθυνση:	811 01 ΑΣΩΜΑΤΟΣ ΛΕΣΒΟΥ
ΤΗΛ.:	2251044287
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΚΕΦΑΛΑ ΜΑΡΙΑ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Γλυκά κουταλιού, μαρμελάδες, υφαντά, Είδη καλαθοπλεκτικής

- Συνεταιρισμός Γυναικών Στύψης Υψηλομετώπου Λέσβου

Διεύθυνση:	811 09 ΣΤΥΨΗ ΠΕΤΡΑΣ ΛΕΣΒΟΥ
ΤΗΛ.:	2253091287
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΧΙΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥΛΑ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Γλυκά, μαρμελάδες, ζυμαρικά, ελιές, λάδι

- Αγροτομεταποιητικός Συνεταιρισμός Γυναικών Αγιάσου

Διεύθυνση:	28ΗΣ ΜΑΡΤΙΟΥ 1944 - 811 01 ΑΓΙΑΣΟΣ ΛΕΣΒΟΣ
ΤΗΛ.:	22520 23318
FAX:	22520 22343
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΚΩΤΣΩΝΗ ΧΡΥΣΟΥΛΑ (6977528195)

ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Αμυγδαλωτά, τρούφες, Πλατσέντα, Κουλουράκια
----------------------------------	---

- Συνεταιρισμός Ζαχαροπλαστικής Γυναικών Αττικής Δήμου

Διεύθυνση:	814 01 ΜΟΥΔΡΟΣ ΛΗΜΝΟΥ
ΤΗΛ.:	2254031302 / 2254022597
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΓΚΑΡΟΖΗ Φ.
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Παραδοσιακά γλυκά

- **ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΧΙΟΥ**

Βρίσκεται στα 4 Μαστιχοχώρια της Χίου (Αρμόλια, Πυργί, Ολύμποι, Μεστά) και έχει έδρα το Πυργί. Χαρακτηριστική είναι η αρχιτεκτονική των χωριών αυτών. Εδώ ο επισκέπτης έχει τη δυνατότητα να δοκιμάσει την παραδοσιακή χιώτικη κουζίνα αλλά και να συμμετέχει στην καθημερινή ζωή των κατοίκων και στις αγροτικές εργασίες από τις οποίες η πιο ενδιαφέρουσα είναι το "κέντημα" της μαστίχας από τον Ιούνιο έως τον Σεπτέμβριο. Ο Συνεταιρισμός διαθέτει 60 δωμάτια με 100 συνολικά κρεβάτια στα σπίτια των μελών του. Σερβίρεται και πρωινό.

Τηλέφωνο για πληροφορίες και κρατήσεις : 0271-72496
Ταχ. Διεύθυνση : 82102 ΠΥΡΓΙ ΧΙΟΥ

ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ

- Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός Γυναικών Σύρου "ΤΟ ΚΑΣΤΡΙ"

Διεύθυνση:	ΑΓΙΟΥ ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΥ 41, 841 00 ΑΝΩ ΣΥΡΟΣ
ΤΗΛ.:	2281071393
FAX:	2281083039
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΔΑΛΕΖΙΟΥ ΤΕΡΕΖΑ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Παραδοσιακά γλυκά, Ποτά, Τυρόπιτες, Catering

- Συνεταιρισμός Παραδοσιακής Τέχνης Απειρανθου Νάξου

Διεύθυνση:	843 00 ΑΠΕΙΡΑΝΘΟΣ ΝΑΞΟΥ
ΤΗΛ.:	2285061436 / 2285061361 / 2285061230
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΑΓΑΠΗΤΟΥ ΣΟΦΙΑ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Υφαντά, Κεντήματα, Γλυκά κουταλιού, Χοχλίδια

ΚΡΗΤΗ

- Αγροτικός Οικοτεχνικός Συνεταιρισμός Γυναικών Κρουσώνα Ηρακλείου "Η ΚΡΟΥΣΑΝΙΩΤΙΣΣΑ"

Διεύθυνση:	700 01 ΚΡΟΥΣΩΝΑΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
ΤΗΛ.:	2810711989
FAX:	2810711202
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΠΥΡΓΙΑΝΝΑΚΗ ΕΛΕΝΗ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Παραδοσιακά γλυκά, κουλούρια, γλυκό καρότο

- Συνεταιρισμός Κρητικών Παραδοσιακών Υφαντών Μεσσαράς

Διεύθυνση:	704 00 ΚΑΠΑΡΙΑΝΑ ΜΟΙΡΩΝ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
ΤΗΛ.:	2892023983 / 2892042250
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΚΥΠΡΑΚΗ ΑΦΡΟΔΙΤΗ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Κρητικά παραδοσιακά υφαντά

- Αγροτικός Οικοτεχνικός Συνεταιρισμός Ανωγειανών Γυναικών "ΤΟ ΡΑΕΤΙ"

Διεύθυνση:	740 51 ΑΝΩΓΕΙΑ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
ΤΗΛ.:	2834031820/2834031058
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΧΑΧΛΙΟΥΤΗ ΑΘΗΝΑ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Κουλούρια, Βουτήματα, Είδη ζαχαροπλαστικής

- Αγροτικός Οικοτεχνικός Συνεταιρισμός Γυναικών Κάτω Ασιτών "ΑΣΙΤΙΑΝΑ ΕΔΕΣΜΑΤΑ"

Διεύθυνση:	700 13 ΚΑΤΩ ΑΣΙΤΕΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
ΤΗΛ.:	2810861313 / 2810861472
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΠΕΡΟΓΑΜΒΡΑΚΗ ΚΑΙΤΗ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Παραδοσιακά γλυκά, Αρτοσκευάσματα, Μεταποίηση βιολογικών προϊόντων

- Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός Γυναικών Γαβαλοχωρίου

Διεύθυνση:	730 08 ΓΑΒΑΛΟΧΩΡΙ ΧΑΝΙΩΝ
ΤΗΛ.:	2825022038
FAX:	2825022038
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΦΡΟΝΙΜΑΚΗ

	ΤΑΣΟΥΛΑ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Καταλύματα, κοπανέλι

- Συνεταιρισμός Γυναικών Παραδοσιακής Χειροτεχνίας Κισσάμου Χανίων

Διεύθυνση:	734 00 ΚΙΣΣΑΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ
ΤΗΛ.:	2822022005 / 2822024280
FAX:	2822024280
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΣΗΜΑΝΤΗΡΑΚΗ ΔΕΣΠΟΙΝΑ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Παραδοσιακές πρώτες ύλες για φαγητό,

- Γυναικείος Συνεταιρισμός Υφαντικής και Παραδοσιακών Τεχνών Ανώπολης Σφακίων

Διεύθυνση:	730 11 ΑΝΩΠΟΛΗ ΧΩΡΑ ΣΦΑΚΙΩΝ
ΤΗΛ.:	2825091533
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΑΦΙΤΑΚΗ ΜΑΡΙΑ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:	Υφαντά

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 13^ο

13. ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

(Καν.Ε.Ε. 950/97 - Δανειακές Διευκολύνσεις)

13.1 Αγροτουρισμός- Αγροβιοτεχνία και λοιπές δράσεις τοπικής ανάπτυξης*

Οι δράσεις έχουν σαν βασικό στόχο την προώθηση της πολυαπασχόλησης στην αγροτική εκμ/ση και τη βελτίωση του οικογενειακού εισοδήματος.

Βασικές προϋποθέσεις:

- ο δικαιούχος θα πρέπει να είναι μόνιμος κάτοικος ορεινής ή μειονεκτικής περιοχής - η επένδυση να πραγματοποιηθεί εντός των ορίων των ανωτέρω περιοχών και σε μέρος που δεν τελεί υπό απαγόρευση. - σε όλες τις περιπτώσεις θα τηρούνται οι διατάξεις της Εθνικής και Κοινοτικής νομοθεσίας.

Ειδικότερα μπορούν να ενισχυθούν:

1.Τουριστικά καταλύματα

Δύναται κατά περίπτωση να ενισχυθεί:

α. κατά προτεραιότητα η επισκευή, αποκατάσταση και μετατροπή παραδοσιακών κτισμάτων σε τουριστικά καταλύματα στα πλαίσια εγκεκριμένης αρχιτεκτονικής μελέτης.

β. Η κατασκευή (Αρχιτεκτονική μελέτη-έγκριση καταλληλότητας ΕΟΤ- κτιριακή υποδομή - εξοπλισμός - διαμόρφωση χώρου) ξενοδοχείων τύπου επιπλωμένων διαμερισμάτων Γ' τάξης, που μπορεί να είναι μονόχωρα (studios) ή δίχωρα διαμερίσματα.**

γ. Η κατασκευή (Αρχιτεκτονική μελέτη - έγκριση καταλληλότητας ΕΟΤ - κτιριακή υποδομή - εξοπλισμός - διαμόρφωση χώρου) επιπλωμένων κατοικιών μονόχωρων ή δίχωρων. Πρόκειται για μεμονωμένες σε σειρά ή σε συγκρότημα μονώροφες ή διώροφες μονοκατοικίες που έχουν

αυτοτέλεια λειτουργίας, ανεξάρτητη εξωτερική προσπέλαση και ιδιωτικότητα.**

*.....

*Περισσότερες πληροφορίες μπορείς να βρεις στο ΦΕΚ 1041/Β/95 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει και ειδικές πληροφορίες στο ΦΕΚ 557/Β/87. **Οι αποδεκτές διαστάσεις των χώρων είναι οι ελάχιστες που ορίζονται στο ΦΕΚ 557/Β/87

Για την έγκριση καταλληλότητας του οικοπέδου θα πρέπει να απευθυνθείς στην υπηρεσία ΕΟΤ της περιοχής σου.

δ. Δημιουργία (μελέτη έγκρισης καταλληλότητας - κτιριακή υποδομή - διαμόρφωση - εξοπλισμός) οργανωμένων τουριστικών κατασκηνώσεων (camping).

ε. Συμπληρωματικές παρεμβάσεις για την καλή διαβίωση των επισκεπτών σε τουριστικά καταλύματα που ήδη λειτουργούν στα πλαίσια εγκεκριμένου προγράμματος του Υπουργείου Γεωργίας και ιδίως η εγκατάσταση συστήματος θέρμανσης ήπιων μορφών ενέργειας κ.λ.π.

2. Κέντρα εστίασης και αναψυχής*

Δύναται να εγκριθεί η δημιουργία κέντρων εστίασης και αναψυχής ήτοι εστιατορίου, ψησταριάς, ταβέρνας για την εξυπηρέτηση των επισκεπτών, τα οποία κατά προτεραιότητα θα αξιοποιούν προϊόντα της γεωργικής εκμ/σης. Στις ενισχυμένες επενδύσεις δύναται, κατά περίπτωση, να συμπεριληφθούν:

α. η κατασκευή εξ' αρχής ήτοι κτιριακή υποδομή - εξοπλισμός διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου, ή

β. η αποκατάσταση - εξοπλισμός και διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου υπάρχοντος κτιρίου και η μετατροπή του για πρώτη φορά σε κέντρο εστίασης ή αναψυχής.

3. Αγροβιοτεχνικές δραστηριότητες

Δύναται κατά περίπτωση να ενισχυθούν επενδύσεις (κτιριακή υποδομή, μηχανικός και λοιπός εξοπλισμός) για τη δημιουργία μικρών μονάδων αγροβιοτεχνικών δραστηριοτήτων και ο ανάλογος χώρος για την έκθεση - πώληση των

προϊόντων. Τέτοιες μονάδες μπορεί να είναι:

- μονάδες επεξεργασίας γάλακτος αιγοπροβατοτροφικών εκμ/σεων για την παρασκευή, τυποποίηση τοπικών γαλακτοκομικών προϊόντων αποκλειστικά παραγωγής της εκμ/σης.

*

- Ειδικές πληροφορίες για την έκδοση της άδειας λειτουργίας μπορείς να έχεις από τη Δ/νση Υγιεινής της Νομαρχίας

- μονάδες παραγωγής και τυποποίησης οίνου από βιολογικά προϊόντα που παράγονται αποκλειστικά στην εκμετάλλευση.

- μονάδες αποξήρανσης, συντήρησης, συσκευασίας οσπρίων, αρωματικών φυτών, αποξηραμένων οπωρών κλπ. από προϊόντα της εκμ/σης.

- μονάδες παραγωγής, τυποποίησης προϊόντων διατροφής που έχουν σαν βάση την πρωτογενή παραγωγή της εκμ/σης π.χ. μαρμελάδες, γλυκά, τουρσιά, σάλτσες κλπ.

- μονάδες επεξεργασίας, τυποποίησης βρώσιμων ελαίων αποκλειστικά παραγωγής της εκμ/σης

- μονάδες παρασκευής, τυποποίησης παραδοσιακών συσκευασμάτων (π.χ. χυλοπίτες) που έχουν σαν βάση προϊόντα πρωτογενούς παραγωγής της εκμ/σης και της ευρύτερης περιοχής της. Δεν

- συμπεριλαμβάνονται επενδύσεις για την παρασκευή άρτου και αρτοσυσκευασμάτων.

- μονάδες παραγωγής μη αναλώσιμων προϊόντων (μη βρώσιμων από ανθρώπους και ζώα) από την πρωτογενή παραγωγή της ευρύτερης περιοχής της εκμ/σης πχ. βιοαποικοδομήσιμα υλικά συσκευασίας από δημητριακά, λιπαντικά από Hohoba κλπ.

13.2 ΕΝΙΣΧΥΕΤΑΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ Ο ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Τη διάθεση επιπλέον 200 εκατ. Ευρώ για την ενίσχυση του αγροτουρισμού, τη δημιουργία επενδυτικού-συμβουλευτικού σχήματος για τις αγροτουριστικές μονάδες, τη διάθεση κονδυλίων για την κάλυψη των δαπανών επίσκεψης 50.000 μαθητών ετησίως σε χιονοδρομικά κέντρα και σε ορεινές περιοχές και την ενίσχυση του αγροτουρισμού σε 30

μικρά νησιά της χώρας αποφάσισε μεταξύ άλλων η διυπουργική επιτροπή η οποία συνεδρίασε την Τετάρτη, 20 Οκτωβρίου υπό την προεδρία του τέως πρωθυπουργού κ Κ.Σημίτη και τη συμμετοχή υπουργών. Η διυπουργική επιτροπή αποδέχθηκε τις προτάσεις του τέως υπουργού Γεωργίας κ. Γ.Δρύγια την περαιτέρω προώθηση του αγροτουρισμού, τη διάθεση πρόσθετων κονδυλίων για την ενίσχυση του τομέα αυτού, την ανάδειξη των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της αγροτουριστικής ανάπτυξης, ιδιαίτερα στα μικρά νησιά, και τη χρηματοδότηση προγραμμάτων επίσκεψης μαθητών στις ορεινές περιοχές. Όπως δηλώνει προς ΤΟ ΒΗΜΑ ο τέως υπουργός Γεωργίας, τα προγράμματα ‘‘τάξεις του χειμώνα’’ και ‘‘πράσινες τάξεις’’ που θα απευθύνονται σε μαθητές προβλέπουν τις επισκέψεις 200.000 νέων σε ορεινές και ημιορεινές περιοχές ως το 2008 και μάλιστα με χαμηλό κόστος (12.000 ευρώ ετησίως).

Εξειδικεύοντας το υπουργείο Γεωργίας τις αποφάσεις της διυπουργικής επιτροπής διευκρινίζει τα εξής:

- Οι δράσεις υπέρ του αγροτουρισμού προωθούνται μέσω της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας Leader+ και των Ολοκληρωμένων Προγραμμάτων Ανάπτυξης του Αγροτικού Χώρου (ΟΠΑΑΧ). Το υπουργείο απέσπασε τη συγκατάθεση της διυπουργικής για τη διάθεση επιπλέον 100 εκατ. ευρώ για το Leader+ και άλλων 100 εκατ. Ευρώ για τα ΟΠΑΑΧ.

- Στο επενδυτικό – συμβουλευτικό σχήμα για την καλύτερη αξιοποίηση των χρηματοδοτικών μέσων θα συμμετέχουν η Εθνική και η Αγροτική Τράπεζα, η Αγροτουριστική ΑΕ, το Ελληνικό Κέντρο Επενδύσεων (ΕΛΚΕ) και όποιος άλλος φορέας κριθεί σκόπιμο.

- Από το 2005 και μετά θα διατίθεται ‘‘ειδικό κονδύλι’’ για την προβολή των εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

- Τον Δεκέμβριο του 2003 θα γίνει νέα προκήρυξη για τη συμμετοχή Ομάδων Τοπικής Δράσης (ΟΤΔ) στα ΟΠΑΑΧ για τα οποία υπάρχει έντονο ενδιαφέρον. Στην τελευταία πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος υποβλήθηκαν 1.228 επενδυτικές προτάσεις συνολικού προϋπολογισμού 194 εκατ. ευρώ (υπερκάλυψη προϋπολογισμού κατά 221%). Η αξιολόγηση, η οποία γίνεται με ιδιαίτερα αυστηρά ποιοτικά κριτήρια, ολοκληρώνεται.

- Τα προγράμματα leader + και ΟΠΑΑΧ εφαρμόζονται σε 80 περιοχές, καλύπτοντας το 65% της

συνολικής έκτασης της χώρας και αφορούν πληθυσμό περίπου 3.000.000 κατοίκων.

▪ Σε 30 μικρά νησιά θα ενισχυθούν οι προσπάθειες των τοπικών πρωτοβουλιών για την προώθηση αγροτικών προϊόντων ονομασίας προέλευσης και γεωγραφικής ένδειξης, για την ανάδειξη της πολιτισμικής κληρονομιάς του κάθε νησιού, μέσα από δράσεις αξιοποίησης χώρων και περιοχών με ιδιαίτερη παράδοση και ιστορία. Η ενίσχυση θα προσλάβει ολοκληρωμένο χαρακτήρα ανάπτυξης. Στο πλαίσιο αυτό θα επιδιωχθεί η οικονομική, η κοινωνική και η περιβαλλοντική ισορροπία με απώτερο στόχο την τοπική – βιώσιμη ανάπτυξη.

Από τα 80 συνολικά προγράμματα leader + και ΟΠΑΑΧ, τα 17 εφαρμόζονται ήδη σε νησιωτικές περιοχές με συνολικό προϋπολογισμό 150 εκατ. Ευρώ.

Οι κυριότερες ενέργειες που ενισχύονται είναι:

- Η δημιουργία, η επέκταση και ο εκσυγχρονισμός αγροτικών καταλυμάτων και λοιπών τουριστικών εγκαταστάσεων.

- Η προώθηση και η ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού, όπως: πολιτιστικός, ορειβατικός, αθλητικός, θρησκευτικός, φυσιολατρικός, οικολογικός, περιπατητικός, περιηγητικός, ιπποτουρισμός.

- Η δημιουργία και ο εκσυγχρονισμός κέντρων εστίασης και χώρων συγκέντρωσης και αναψυχής.

- Η ενίσχυση μικρών έργων υποδομής για τουριστική αξιοποίηση κτισμάτων και χώρων σε παραδοσιακούς αγροτικούς οικισμούς τουριστικού ενδιαφέροντος που ενισχύουν τη διατήρηση της αγροτικής πολιτιστικής κληρονομιάς.

- Η δημιουργία ‘‘επώνυμων’’ αγροτουριστικών προϊόντων με παράλληλη προώθηση και προβολή τους.

- Η αξιοποίηση παραδοσιακών δραστηριοτήτων και η επίδειξη παραγωγής τοπικών προϊόντων για τουριστικούς σκοπούς.

- Η δημιουργία δικτύων και γραφείων αγροτουρισμού, καθώς και άλλες ενέργειες διασύνδεσης, προβολής και προώθησης των προϊόντων που συνδέονται με τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού.

Όλες οι δράσεις υπέρ της ενίσχυσης του αγροτουρισμού
συνάδουν προς το Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης του
Ελληνικού Τουρισμού 2004-2008 .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 14^ο

14. ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Αγροτουρισμός είναι μια διαφορετική μορφή τουρισμού που έχει σαν επίκεντρο τη φύση, την υπαίθρο, το φυσικό περιβάλλον και την επαφή με τον άνθρωπο. Η ανάπτυξη του αγροτουρισμού εξυπηρετεί κυρίως οικονομικούς και κοινωνικούς στόχους που σχετίζονται με την αναζωογόνηση της υπαίθρου. Ο Αγροτουρισμός δεν προορίζεται να προσφέρει υποκατάστατο αλλά να συμπληρώσει τις αγροτικές ασχολίες και τα εισοδήματα απ'

αυτές.

Με τον όρο "Αγροτουρισμός" ο ΚΟΤ εννοεί την τουριστική δραστηριότητα σε ορισμένες επίλεκτες περιοχές της ενδοχώρας που βασίζεται στη διαμονή σε υφιστάμενες κατάλληλα διαμορφωμένες κατοικίες παραδοσιακής αρχιτεκτονικής ή με αξιόλογο τοπικό χαρακτήρα και στην αξιοποίηση των ιδιαίτερων φυσικών και πολιτιστικών στοιχείων με επίκεντρο τον αγρότη - κάτοικο της υπαίθρου.

Το πρόγραμμα του Αγροτουρισμού που ετοίμασε και εφαρμόζει ο ΚΟΤ στην ενδοχώρα της Κύπρου δίνει το έναυσμα στις κοινότητες για ευαισθητοποίηση τους σε θέματα διατήρησης του παραδοσιακού στοιχείου των χωριών και ανάληψη πρωτοβουλιών για κατάλληλη αξιοποίηση των γνήσιων κυπριακών χαρακτηριστικών, τόσο από τους ίδιους τους κατοίκους όσο και από οργανώσεις/συνδέσμους των αποδήμων χωριών.

Το ολοκληρωμένο πρόγραμμα που εγκρίθηκε το Δεκέμβριο του 1991 από το Υπουργικό Συμβούλιο, στοχεύει

στην αναζωογόνηση της υπαίθρου παρέχοντας παράλληλα κίνητρα για την ανακοπή της αστυφιλίας.

Σχέδιο Οικονομικών Κινήτρων για την επιδιόρθωση οικοδομών παραδοσιακής αρχιτεκτονικής με επιχορηγημένο επιτόκιο.

Οργάνωση - Προβολή - Εμπορία αγροτουριστικού προϊόντος.

Εκπόνηση μελετών και κατασκευή έργων εξωραϊσμού και αναβάθμισης του παραδοσιακού χαρακτήρα των χωριών με δαπάνη του ΚΟΤ.

Με βάση το Σχέδιο Οικονομικών Κινήτρων προχωρεί η διαδικασία για την επιδιόρθωση παραδοσιακών σπιτιών σε διάφορα χωριά, οι ιδιοκτήτες των οποίων

Το χωριό Φικάρδου

εκδήλωσαν ενδιαφέρον να επωφεληθούν των κινήτρων που προβλέπονται για τη μετατροπή τους κυρίως σε τουριστικά καταλύματα ή εστιατόρια/ταβέρνες, πολιτιστικά κέντρα/μουσεία και παραδοσιακά εργαστήρια.

Τα θέματα που αφορούν την οργάνωση, προβολή, εμπορία και τις κρατήσεις του αγροτουριστικού προϊόντος που θα διαμορφωθεί, εξετάζονται επισταμένα από τον ΚΟΤ.

Στα πλαίσια αυτά, συστάθηκε η "Κυπριακή Εταιρεία Αγροτουρισμού" που θα λειτουργεί κυρίως σαν το Κεντρικό Σύστημα Κρατήσεων των αγροτουριστικών καταλυμάτων με τη χρήση του κατάλληλου μηχανογραφικού προγράμματος. Μέλη στην εταιρεία αυτή είναι οι ιδιοκτήτες/διαχειριστές αγροτουριστικών καταλυμάτων.

Οι κατοικίες παραδοσιακής αρχιτεκτονικής διαμορφώνονται κατάλληλα μέσα στα πλαίσια του αγροτουρισμού

Πολεοδομίας & Οικήσεως, την Επαρχιακή Διοίκηση, τις κοινοτικές αρχές και όλες τις άλλες εμπλεκόμενες Κυβερνητικές Υπηρεσίες.

Τέλος, αξίζει να αναφερθεί ότι ο ΚΟΤ προέβη στην έκδοση δύο αξιολογών εντύπων. Το ένα έντυπο δίνει απλές κατευθυντήριες γραμμές και καθοδηγεί σ' ότι αφορά την επίπλωση και τον εξοπλισμό των παραδοσιακών σπιτιών που θα λειτουργήσουν σαν τουριστικά καταλύματα (εκδόθηκε σε συνεργασία ΚΟΤ - Σχεδίου Λαόνας) και το άλλο αναφέρεται στην παραδοσιακή αρχιτεκτονική της υπαίθρου και στα προβλήματα συντήρησης και υποκατάστασης (ετοιμάστηκε σε συνεργασία ΚΟΤ - ΠΟΑΚ). Επίσης ετοιμάζεται από την Κυπριακή Εταιρεία Αγροτουρισμού και η έκδοση καταλόγου/οδηγού Αγροτουριστικών Καταλυμάτων.

Παράλληλα ο ΚΟΤ προχωρεί στην ετοιμασία μελετών και αρχιτεκτονικών σχεδίων για εκτέλεση έργων κατά φάσεις στα 50 χωριά της Α' κατηγορίας του προγράμματος. Μέχρι στιγμής ολοκληρώθηκαν τα έργα σε 47 χωριά.

Για την υλοποίηση του όλου σχεδίου με τη συμπλήρωση των έργων και στα υπόλοιπα χωριά της Α' κατηγορίας, ο ΚΟΤ συνεργάζεται στενά με Κύπριους αρχιτέκτονες από τον ιδιωτικό τομέα στους οποίους ανατέθηκε η εργασία, το Τμήμα

Η εφαρμογή του Αγροτουρισμού στην Κύπρο

Το πρόγραμμα του Αγροτουρισμού άρχισε να εφαρμόζεται από τον Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού (Κ.Ο.Τ.) από το 1992. Στο πρόγραμμα αυτό συμμετέχουν όσοι επιθυμούν να μετατρέψουν τις υφιστάμενες κατοικίες σε τουριστικά καταλύματα, παραδοσιακά εστιατόρια, τουριστικά μαγαζάκια και πολιτιστικά κέντρα. Όλα αυτά θα πρέπει να έχουν χαρακτήρα που να εντάσσεται στο παραδοσιακό περιβάλλον της κοινότητας.

Σήμερα 60 περίπου παραδοσιακές οικοδομές μετατράπηκαν σε αγροτουριστικές επιχειρήσεις. Οι 45 είναι καταλύματα με 400 περίπου κλίνες σε 23 κοινότητες της υπαίθρου, που είναι οι εξής κατά επαρχία:

Λευκωσία	Λάρνακα	Λεμεσός	Πάφος
Κακοπετριά	Βάβλα	Αψιού	Νικόκλεια
Καλοπαναγιώτης	Τόχνη	Άρσος	Καλλέπια
Λυθροδόνας	Καλαβασός	Επισκοπή	Κάθηκας
Πολύστυπος		Λόφου	Κρήτου- Τέρρα
Τσακίστρα		Σαϊτάς/Μονιάτης	Γουδί
		Όμοδος	Κάτω Ακουρδάλια
			Παναγιά
			Χούλου
			Πάνω Αρόδες

Εμπλεκόμενοι φορείς στο πρόγραμμα του Αγροτουρισμού

Για την υλοποίηση της αγροτουριστικής πολιτικής και ανάπτυξης σε τοπικό επίπεδο εμπλέκονται, τα Συμβούλια Βελτιώσεως, οι Κοινοτικές Αρχές, οι Τοπικοί Πολιτιστικοί Σύλλογοι και οι Σύνδεσμοι Αποδήμων.

Στον ιδιωτικό τομέα εμπλέκονται οι ιδιοκτήτες σπιτιών, οι ιδώτες Αρχιτέκτονες (ετοιμασία αρχιτεκτονικών σχεδίων), ο Σύνδεσμος Πολιτισμικού Τουρισμού και Ειδικών Ενδιαφερόντων, οι Ξεναγοί και τα Τουριστικά Γραφεία.

Ωστόσο, τον κύριο λόγο στο σχεδιασμό και την υλοποίηση της αγροτουριστικής πολιτικής, των κατευθύνσεων και μορφών των αγροτουριστικών έργων έχουν οι ακόλουθες υπηρεσίες:

- * Ο Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού
- * Το Τμήμα Αρχαιοτήτων
- * Το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως
- * Το Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος.

Ο ρόλος του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού

Ο Κ.Ο.Τ. είναι ο επίσημος φορέας της κρατικής πολιτικής για τον Αγροτουρισμό.

- * Παρέχει σχέδια οικονομικών κινήτρων για αναπαλαίωση κατοικιών και μετατροπή τους σε αγροτουριστικά καταλύματα, εστιατόρια, πολιτιστικά κέντρα, ξενοδοχεία μικρής κλίμακας και εργαστήρια ειδών λαϊκής τέχνης.

- * Παρέχει πρόγραμμα μελετών και εκτέλεσης έργων, αναφορικά με την αποκατάσταση του παραδοσιακού χαρακτήρα των οικισμών.

- * Βοηθά τους κατόχους των αγροτουριστικών καταλυμάτων στην έκδοση διαφημιστικών φυλλαδίων, παρέχοντας τεχνική και οικονομική βοήθεια.

- * Ενδιαφέρεται για την εμπορία/προώθηση του αγροτουριστικού προϊόντος.

Ο ρόλος του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως και του Τμήματος Αρχαιοτήτων

Τα δύο αυτά Τμήματα παρέχουν σχέδια οικονομικών κινήτρων για αναπαλαίωση παραδοσιακών κτιρίων, ανεξάρτητα αν αυτά θα χρησιμοποιηθούν για τουριστικούς σκοπούς ή ιδιοκατοίκηση και αν αυτά βρίσκονται σε αστικές ή μη αστικές περιοχές.

Ο ρόλος του Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος

Το Υπουργείο Γεωργίας συμμετέχει στην προώθηση του Αγροτουρισμού μέσω των αρμόδιων Υπηρεσιών του, που είναι η Υπηρεσία Περιβάλλοντος, το Τμήμα Δασών και το Τμήμα Γεωργίας.

Υπηρεσία Περιβάλλοντος

Υπάρχει μια στενή συνεργασία της Υπηρεσίας Περιβάλλοντος και του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού όσον αφορά στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και την αξιολόγηση μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

Τμήμα Δασών

Στενή συνεργασία υπάρχει, επίσης, με το Τμήμα Δασών, όσον αφορά στην έκδοση εντύπων για τα Μονοπάτια Μελέτης της Φύσης και την προστασία της χλωρίδας και πανίδας του τόπου μας.

Τμήμα Γεωργίας

Το Τμήμα Γεωργίας, μέσω του Προγράμματος της Αγροτικής Οικιακής Οικονομίας, άρχισε μια στενή συνεργασία με τον Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού από το 1998, στον τομέα της προώθησης του Αγροτουρισμού στην Κύπρο.

Στα πλαίσια αυτά, το Πρόγραμμα της Αγροτικής Οικιακής Οικονομίας άρχισε να προσανατολίζει τις εκπαιδευτικές του δραστηριότητες προς αυτή την κατεύθυνση, επικεντρώνοντας το ενδιαφέρον του στις κοινότητες που προσφέρονται για το πρόγραμμα του Αγροτουρισμού, σύμφωνα με τα στοιχεία του Κ.Ο.Τ.

Ο κύριος στόχος αυτών των προγραμμάτων είναι να βοηθήσουν τις γυναίκες της υπαίθρου ώστε να αναπτύξουν τις γνώσεις και τις επιδεξιότητές τους και να ανταποκριθούν με επιτυχία στις απαιτήσεις των καιρών, προσφέροντας στους τουρίστες όχι μόνο την παραδοσιακή κυπριακή φιλοξενία αλλά και τα τοπικά τους προϊόντα.

Θα πρέπει να γίνει κατανοητό ότι ο Αγροτουρισμός δεν είναι απλά και μόνο η ενοικίαση καταλυμάτων στους τουρίστες. Ο Αγροτουρισμός στην πλήρη του έννοια είναι στενά συνδεδεμένος με μεγάλο αριθμό παράλληλων δραστηριοτήτων που έχουν να κάνουν με την παραγωγή και τη διάθεση στους επισκέπτες προϊόντων βιοτεχνίας / χειροτεχνίας, καθώς και άλλων προϊόντων τοπικής παραγωγής. Τα προϊόντα αυτά συνδέονται άμεσα με την κυπριακή παράδοση, την αγνότητα και την αυθεντικότητα, ώστε η όλη προσφορά, να διαφοροποιείται από εκείνη του μαζικού τουρισμού.

Εκπαιδευτικές δραστηριότητες του Προγράμματος της Αγροτικής Οικιακής Οικονομίας

Οι δραστηριότητες αυτές περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα:

* Ειδικά Προγράμματα ώστε να ενημερωθεί ο αγροτικός πληθυσμός για τον Αγροτουρισμό και τα οφέλη και πλεονεκτήματά του σε σχέση με το μαζικό τουρισμό και να ενθαρρυνθεί ώστε να συμμετάσχει στη δραστηριότητα αυτή.

* Ειδικά Προγράμματα για αναβίωση της κυπριακής λαϊκής παράδοσης και τέχνης, η οποία έχει υποβαθμιστεί τα τελευταία χρόνια. Για το σκοπό αυτό πραγματοποιούνται εκπαιδεύσεις στο λευκαρίτικο κέντημα, στην υφαντική, στις δαντέλες βελονιού, στους κροσιέδες, στην καλαθοπλεκτική κ.ά.

* Ειδικά Προγράμματα για την εσωτερική παραδοσιακή διακόσμηση, ώστε τα αγροτουριστικά καταλύματα, σπίτια, εστιατόρια, μαγαζάκια, να εξοπλίζονται και να διακοσμούνται σύμφωνα με τη λαϊκή παράδοση και τέχνη.

* Ενθάρρυνση του αγροτικού πληθυσμού για προώθηση, εγκατάσταση και βελτίωση μικροβιοτεχνικών μονάδων, μέσα από τις οποίες ο επισκέπτης να μπορεί να προμηθευτεί όλα τα προϊόντα της ντόπιας παραγωγής (γαλακτοκομικά, οινικά, ελαιοκομικά, αλλαντικά, γλυκά κουταλιού, αρωματικά φυτά κ.ά). Προς την κατεύθυνση αυτή, ο αγροτικός κόσμος και ιδιαίτερα οι αγρότισσες, αποκτούν την τεχνική γνώση και δεξιότητα στην παρασκευή υγιεινών και αυθεντικών παραδοσιακών προϊόντων. Ενημερώνονται, επίσης, για τους

υφιστάμενους κανονισμούς που διέπουν την εγκατάσταση και λειτουργία των αγροβιοτεχνιών.

* Ενθάρρυνση του αγροτικού πληθυσμού για δημιουργία οικογενειακών παραδοσιακών εστιατορίων στις κοινότητες όπου δεν υπάρχουν, με στόχο την προβολή της κυπριακής παραδοσιακής κουζίνας, σαν αναπόσπαστο μέρος της πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Η εκπαίδευση των ενδιαφερομένων στην προετοιμασία και παρουσίαση παραδοσιακών παρασκευασμάτων, θεωρείται αναπόσπαστο μέρος της όλης δραστηριότητας.

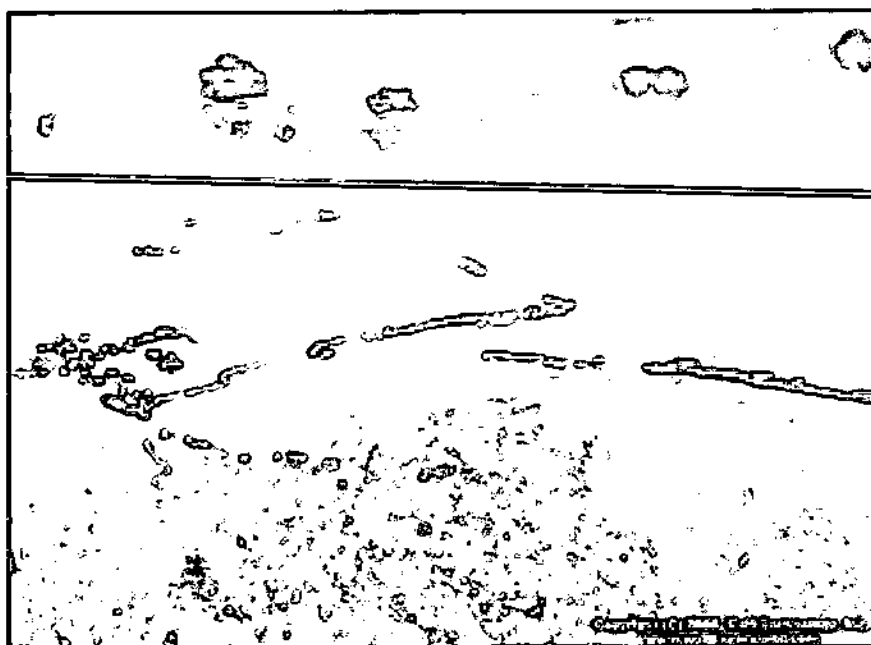
* Ενθάρρυνση του αγροτικού πληθυσμού για δημιουργία παραδοσιακών καταστημάτων ή βελτίωση των ήδη υφισταμένων, όπου να διατίθενται κυπριακά παραδοσιακά είδη λαϊκής τέχνης και παράδοσης και διάφορα προϊόντα ντόπιας παραγωγής, για τα οποία οι τουρίστες δείχνουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον.

* Καταβάλλεται προσπάθεια για τη διατήρηση, την προβολή και αξιοποίηση της αρχιτεκτονικής και πολιτιστικής μας κληρονομιάς, καθώς και τη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος, σε συνεργασία με άλλες υπηρεσίες. Οι εξωραϊσμοί κοινοτήτων με δέντροφυτεύσεις, η δημιουργία ανθόκηπων στις πλατείες, η ίδρυση μουσείων και εργαστηρίων λαϊκής τέχνης, η επαναλειτουργία παραδοσιακών ελαιοτριβείων και αλευρομύλων, αποτελούν δραστηριότητες που συμβάλλουν στην επιτυχία αυτού του στόχου.

Για την επιτυχή διεξαγωγή όλων αυτών των δραστηριοτήτων, η Υπηρεσία Αγροτικής Οικιακής Οικονομίας συνεργάζεται στενά με διάφορες υπηρεσίες και φορείς, όπως τα Τμήματα του Υπουργείου Γεωργίας, το Υπουργείο Υγείας, το Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, ιδιαίτερα με τον Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, την Υπηρεσία Χειροτεχνίας, τους Συνδέσμους Αποδήμων κ.ά.

Τα Προγράμματα της Αγροτικής Οικιακής Οικονομίας του Τμήματος Γεωργίας συμβάλλουν στην αξιοποίηση του ανθρώπινου παράγοντα, δηλαδή στην ενεργό συμμετοχή του τοπικού πληθυσμού σε όλες τις δραστηριότητες του Αγροτουρισμού. Αυτό θεωρείται πολύ σημαντικό γιατί έτσι οι κάτοικοι συμβάλλουν με περισσότερη επιτυχία στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη της κοινότητάς τους, καθώς και στη

διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς της Κύπρου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 15^ο

15. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

15.1 Παγκόσμια Ημέρα Τουρισμού

Με την διοργάνωση μιας μεγάλης γιορτής για τον οικοτουρισμό, τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού και το πολιτισμό εορτάστηκε την Παρασκευή 27 Σεπτεμβρίου 2002 από τις 12 το μεσημέρι έως τις 10 το βράδυ, στο νέο Πεζόδρομο της Διονυσίου Αρεοπαγίτου η Παγκόσμια Ημέρα Τουρισμού.

Την μεγάλη έκθεση-γιορτή τουριστικών υπηρεσιών, παραδοσιακών προϊόντων & ειδών παραδοσιακής τέχνης, με μουσική, χορούς και δρώμενα διοργάνωσε ο Σύνδεσμος των Ελληνικών Τουριστικών και Ταξιδιωτικών Γραφείων (ΗΑΤΤΑ) υπό την Αιγίδα του ΕΟΤ και της Γ.Γ. Ισότητας.

Ο Σύνδεσμος των Ελληνικών Τουριστικών και Ταξιδιωτικών Γραφείων (ΗΑΤΤΑ) ο οποίος διοργανώνει κάθε χρόνο μεγάλες εκδηλώσεις για τον εορτασμό της παγκόσμιας ημέρας τουρισμού έκανε την εκδήλωση να πάρει την μορφή μεγάλης έκθεσης η οποία ήταν ανοιχτή στο ευρύ κοινό και διοργανώθηκε με τη συμμετοχή όλων των φορέων που συμμετέχουν στο πολιτιστικό και τουριστικό γίγνεσθαι της χώρας μας. Κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης πραγματοποιήθηκε στέψη Ολυμπιονικών από τον Υπουργό Ανάπτυξης κ. Άκη Τσοχατζόπουλο στο χώρο της έκθεσης.

Επιλέχθηκε ο χώρος του Πεζόδρομου της Διονυσίου Αρεοπαγίτου προκειμένου να προβληθεί αυτό το σημαντικό έργο που αποτελεί μία ιδιαίτερα ποιοτική παρέμβαση, αλλά και για να τονιστεί άλλη μια φορά η σχέση του ελληνικού τουρισμού με τον πολιτισμό και την παράδοση του τόπου.

Ο τουρισμός στην Ελλάδα δεν μπορεί πια να είναι μόνο ο μαζικός τουρισμός. Η πολιτική για τον Ελληνικό τουρισμό περιλαμβάνει σειρά δράσεων από το Υπουργείο Ανάπτυξης όπως και από τον ΕΟΤ με στόχο την προώθηση αλλά και την δημιουργία υποδομών που θα συμβάλουν στην διαφοροποίηση και τον εμπλουτισμό του τουριστικού μας προϊόντος. Σε αυτό το πλαίσιο ο ΕΟΤ έθεσε υπό την αιγίδα του την εκδήλωση του

ΗΑΤΤΑ που στοχεύει μεταξύ άλλων στην προβολή των φυσικών και πολιτιστικών πόρων της χώρας μας με έμφαση στον οικοτουρισμό και αγροτουρισμό.

Σκοπός της γιορτής – έκθεσης ήταν να αναδειχθούν επίσης τα ελληνικά παραδοσιακά προϊόντα και να υποβοηθηθούν οι γυναικείοι αγροτουριστικοί συνεταιρισμοί της χώρας μας στην προβολή και την προώθηση των προϊόντων τους.

Η ύπαρξη γυναικείου συνεταιρισμού σε μια περιοχή, όπως σημειώνει η γενική γραμματεία Ισότητας, έχει αποδειχτεί ότι αναδεικνύει τη συγκεκριμένη περιοχή από πολλές απόψεις, αποτελεί στοιχείο του τουριστικού προϊόντος της συγκεκριμένης περιοχής, ενώ σε αρκετές περιπτώσεις η ύπαρξη του συντελεί στην αναβάθμιση της περιοχής και την ένταξή της στο τουριστικό γίγνεσθαι.

Η Γενική Γραμματεία Ισότητας, με συγκεκριμένες στρατηγικές στον τομέα της αγροτικής ανάπτυξης, στοχεύει στην παροχή κινήτρων για την παραμονή των γυναικών στην ύπαιθρο και στην ενίσχυση των αγροτουριστικών δραστηριοτήτων σε συνεργασία με συναρμόδια Υπουργεία και σχετικούς δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς.

ΕΚΘΕΤΕΣ ΚΑΙ ΔΡΩΜΕΝΑ

Στην έκθεση, συμμετείχαν φορείς όπως ο ΕΟΤ, η Γ. Γ. Ισότητας, το Υπουργείο Πολιτισμού, ο Αθήνα 2004, η Πολιτιστική Ολυμπιάδα, το Φεστιβάλ Αθηνών, Μέγαρο Μουσικής κλπ, 29 Γυναικείοι Αγροτουριστικοί Συνεταιρισμοί από όλη την Ελλάδα (με χειροποίητα παρασκευάσματα και εργόχειρα), Οικολογικές οργανώσεις (WWF, Αρκτούρος, Αρχέλων, Προγράμματα Εθελοντικής Εργασίας Περιβάλλοντος), η Ένωση Βιοτεχνών Λαϊκής Τέχνης, Συνεταιρισμοί Οινοπαραγωγών και Ελαιοπαραγωγών και Τουριστικά Γραφεία με προγράμματα εξειδικευμένα στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού.

Ο επισκέπτης της έκθεσης είχε την ευκαιρία, στο πλαίσιο ενός πολιτιστικού περιπάτου, να παρακολουθήσει ξενάγηση στο χώρο που αποτέλεσε τμήμα του έργου της Ενοποίησης των Αρχαιολογικών Χώρων, να δει έκθεση αφίσας του ΕΟΤ και του Υπουργείου Πολιτισμού, προβολές ταινιών μικρού μήκους οικολογικού & οικοτουριστικού ενδιαφέροντος (σε

γιγαντοοθόνη), να απολαύσει επιλεγμένα μουσικά και χορευτικά συγκροτήματα τα οποία θα προβάλλουν την Ελληνική μουσική παράδοση καθώς και άλλα πολιτιστικά, καλλιτεχνικά δρώμενα (Μπάντα του Δήμου Αθηναίων, θεατρική ομάδα, μικρές παραδοσιακές ορχήστρες, παρουσίαση εικαστικών, αγγειοπλαστική, αγιογραφία, παράσταση Καραγκιόζη, λατέρνα, σαντούρι, έκθεση χειροποίητης παραδοσιακής κούκλας κλπ.).

Για τους μικρούς επισκέπτες της έκθεσης λειτούργησε Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών από την Γενική Γραμματεία Ισότητας.

Επίσης είχαν την ευκαιρία να γευθούν παραδοσιακά προϊόντα που ευγενικά προσέφεραν στους επισκέπτες (ελληνικός παραδοσιακός καφές, παγωτά, μέλι, παστέλι, μύρα και άλλες μικρές παραδοσιακές λιχουδιές).

15.2 Η Ημερίδα

Η ημερίδα για τον «Αγροτουρισμό και την Περιφερειακή Ανάπτυξη» που διοργανώθηκε στο πλαίσιο της «PHILOXENIA» της Θεσσαλονίκης στις 2-11-2003 ανέδειξε το μεγάλο ενδιαφέρον του κοινού και των φορέων για τον Αγροτουρισμό, και την ανάγκη άμεσης προώθησης και εφαρμογής του, σαν τη μόνη διέξοδο στα οικονομικά και οικονομικά προβλήματα που αντιμετωπίζει σήμερα η ελληνική ύπαιθρος.

Στην ημερίδα, που διοργανώθηκε με τη συμμετοχή του Ελληνικού Κέντρου Αγροτουρισμού (ΕΛΛ.Κ.Α), τονίστηκαν σημαντικά σημεία της ανάπτυξης και εφαρμογής του Αγροτουρισμού από όλους τους εισηγητές. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στους δυο κεντρικούς ευρωπαϊούς ομιλητές που προσκλήθηκαν από το ΕΛΛ.Κ.Α, προκειμένου να αναπτύξουν τα μοντέλα αγροτουριστικής ανάπτυξης των χωρών τους: ο κύριος Hans Embacher Executive Manager του μεγαλύτερου Αυστριακού Οργανισμού Austrian Farm Holidays Association, Urlaub am Bauernhof από το Σάλτςμπουργκ, με εποπτεία 2.500 αγροτουριστικών μονάδων, και ο Dr Andrea De Micheli, αντιπρόεδρος του Agriturismo, αντιπρόσωπος του Anagratur του μεγαλύτερου Ιταλικού Αγροτουριστικού Consortium AGRITOURIST / ANAGRITOUR. Οι εισηγήσεις

τους αποτέλεσαν εξαιρετικές τοποθετήσεις πάνω στη δημιουργία, την εξέλιξη και τις λειτουργίες του Αγροτουρισμού των δύο χωρών.

Σημαντική ήταν η παρέμβαση του τέως Υπουργού Ανάπτυξης κυρίου Άκη Τσοχατζόπουλου, ο οποίος τόνισε το γεγονός ότι ο Αγροτουρισμός βρίσκεται ακόμα στην αρχή στην Ελλάδα και ότι χρειάζεται σχεδιασμός και εφαρμογή μιας ολοκληρωμένης εθνικής πολιτικής. Επίσης, ανακοίνωσε ότι προωθείται η ίδρυση ενός παρατηρητηρίου για τον σκοπό αυτό. Εξέφρασε επιπλέον την άποψη ότι το «κλειδί» για την ανάπτυξη του Αγροτουρισμού, βρίσκεται στην ανάδειξη των παραδοσιακών και βιολογικών προϊόντων, ενώ χρειάζεται καταρχήν εκπαίδευση του αγρότη.

Ιδιαίτερη βαρύτητα δόθηκε στην παρέμβαση του κυρίου Χρήστου Λαμπράκη, πρόεδρου του Δημοσιογραφικού Οργανισμού Λαμπράκη και ιδρυτικού μέλους του ΕΛΛ.Κ.Α ο οποίος επεσήμανε ότι «το μέλλον της αγροτικής Ελλάδας, είναι ο αγροτουρισμός, η προώθηση των παραδοσιακών προϊόντων και η βελτίωση της ποιότητάς τους. Παράλληλα κάλεσε το κράτος και τους ιδιώτες να στηρίξουν την προσπάθεια αυτή, καθώς και τα μέσα ενημέρωσης να συμβάλουν στην πληροφόρηση του κοινού. Αναφερόμενος στα μοντέλα Αγροτουρισμού της Ιταλίας και της Αυστρίας που αναλύθηκαν στην ημερίδα, είπε πως «πρέπει να βάλουμε όλοι τα δυνατά μας και να γίνουμε ανταγωνιστικοί».

Η κυρία Μπριγκίττα Παπασταύρου, Πρόεδρος του ΕΛΛ.Κ.Α, αναφέρθηκε στην πολιτική που πρέπει να ακολουθηθεί για την ανάπτυξη του Αγροτουρισμού και στη σημασία ύπαρξης ενός κεντρικού, συντονιστικού φορέα. Χαρακτήρισε τον αγροτουρισμό σαν «θεραπεία» κατά της συρρίκνωσης του αγροτικού εισοδήματος που εφαρμόζεται με επιτυχία εδώ και 30 χρόνια στην Ευρώπη.

Ο κύριος Παναγιώτης Βασιλόπουλος, Διευθύνων Σύμβουλος της AGROCERT και Αντιπρόεδρος του ΕΛΛ.Κ.Α, επεσήμανε στην εισήγηση του τη σημασία προώθησης και υποστήριξης των παραδοσιακών προϊόντων και προϊόντων με ονομασία προέλευσης.

15.3 Εβδομάδα Οικολογικής Γεωργίας σε όλη την Ελλάδα

Για πρώτη φορά στην Ελλάδα, διοργανώθηκε από την ΔΗΟ (Ένωση για την Οικολογική Γεωργία) μία 'Εβδομάδα Οικολογικής Γεωργίας', κατά το διάστημα **29 Σεπτεμβρίου έως 5 Οκτωβρίου 2003**.

Στην Ευρώπη και σε όλο τον κόσμο, ο Οκτώβριος έχει καθιερωθεί ως ο μήνας εκδηλώσεων για τη γνωριμία με τα Οικολογικά προϊόντα. Οι πολίτες κάθε χώρας καλούνται μέσω μίας 'Εβδομάδας Οικολογικής Γεωργίας' να μάθουν για την Οικολογική Γεωργία, την Οικολογική Κτηνοτροφία και να δοκιμάσουν τα προϊόντα τους.

Για πρώτη φορά στην Ελλάδα η ΔΗΟ ανέλαβε το συντονισμό μιας σειράς εκδηλώσεων σε όλη την Ελλάδα από τη Δευτέρα 29 Σεπτεμβρίου έως και την Κυριακή 5 Οκτωβρίου 2003. Δόθηκε έτσι η δυνατότητα στο ευρύ κοινό να δοκιμάσει βιολογικά προϊόντα και να αναγνωρίσει την ποιότητα και την αξία τους.

Στα πλαίσια της εβδομάδας Οικολογικής Γεωργίας προγραμματίστηκαν:

- Η διοργάνωση επισκέψεων σε αγροκτήματα και επιχειρήσεις παραγωγής βιολογικών προϊόντων.
- Η παρουσίαση καινούργιων προϊόντων.
- Η προσφορά ειδικών εκπτώσεων, σε όλα τα προϊόντα ή σε συγκεκριμένα ως 'καλάθι γνωριμίας'
- Η πραγματοποίηση γευσιγνωσίας.
- Η οργάνωση εκδηλώσεων, διαλέξεων, ημερίδων.

Οι εκδηλώσεις πραγματοποιήθηκαν σε όλα τα πιστοποιημένα καταστήματα βιολογικών προϊόντων, σε αλυσίδες Σούπερ Μάρκετ και σε υπαίθριες-αγορές βιολογικών προϊόντων.

Μεταξύ άλλων προγραμματίστηκαν :

- **Το Σάββατο 4 Οκτωβρίου 2003** στον πεζόδρομο της Βαλτετσίου, στο κέντρο της Αθήνας, οργανώθηκε μία γιορτή με γευσιγνωσίες στην οποία συμμετείχαν βιοκαλλιεργητές των υπαίθριων αγορών της Αττικής.

- Την Κυριακή 5 Οκτωβρίου 2003 προγραμματίστηκαν εκδρομές σε οικολογικά αγροκτήματα. Από την Αθήνα για την Αρκαδία και την Βοιωτία. Από την Θεσσαλονίκη για την Πέλλα και το Κιλκίς, ενώ οργανώθηκαν και άλλες με προορισμούς όπως Κέρκυρα, Χανιά κ.λ.π

15.4 Χανιά – Αγροτικός Αύγουστος

Η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Χανίων διοργάνωσε για 5η συνεχή χρονιά τον 'Αγροτικό Αύγουστο' με κεντρικό θέμα το 'Περιβάλλον και η Τοπική Ανάπτυξη'. Η καθιερωμένη έκθεση των κρητικών προϊόντων που θα πραγματοποιήθηκε φέρει τον τίτλο 'Κρητικά Προϊόντα Ποιότητας', και είχε διάρκεια από την Παρασκευή 1 Αυγούστου μέχρι και την Κυριακή 10 Αυγούστου 2003.

Η έκθεση έγινε στις αίθουσες των Νεωρίων και του Παλιού Τελωνείου στο Ενετικό Λιμάνι των Χανίων. Οι επισκέπτες μπορούσαν να την επισκεφθούν καθημερινά από τις 19.30 μέχρι τις 23.30.

Οι εκδηλώσεις του 'Αγροτικού Αυγούστου' αποσκοπούσαν στην:

- ο Ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος ως παράγοντας στην οικονομική ανάπτυξη Ανάδειξη του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος στο πλαίσιο της τοπικής οικονομίας
- ο Προβολή και την προώθηση των κρητικών προϊόντων ποιότητας
- ο Επαφή των επιχειρηματιών και παραγωγών με τους καταναλωτές, τους εμπόρους και τους διακινητές προϊόντων
 - ο Ενημέρωση των παραγωγών για τις δυνατότητες και ευκαιρίες υποστήριξης των επιχειρηματικών τους σχεδίων
 - ο Προτροπή των παραγωγών στην τυποποίηση οικολογικών και εγγυημένων προϊόντων

Κατά τη διάρκεια της Έκθεσης διοργανώθηκαν και άλλες δραστηριότητες όπως:

Σάββατο 2 Αυγούστου 2003
Ημερίδα με θέμα: ' Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις, Περιβάλλον και Τοπική Ανάπτυξη ' στο Μεσογειακό Αγρονομικό Ινστιτούτο Χανίων.

Παρασκευή 1 Αυγούστου μέχρι Κυριακή 10 Αυγούστου 2003 (21.00 - 23.00)
Στον εξωτερικό χώρο της Έκθεσης μπορούσαν όλοι οι επισκέπτες να δοκιμάσουν Κρητικά εδέσματα, να ακούσουν ζωντανή κρητική μουσική και να παρακολουθήσουν παραδοσιακούς χορούς.

Συνδιοργανωτές των εκδηλώσεων ήταν οι:

- Δήμος Χανίων
- Εμπορικό Επιμελητήριο Χανίων
- Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδος (Τμήμα Δυτικής Κρήτης)
- Μεσογειακό Αγρονομικό Ινστιτούτο Χανίων
- Οργανισμός Ανάπτυξης Δυτικής Κρήτης
- ΦΑΡΟΣ (ΕΜ.Ε.Χ.)

Οι εκδηλώσεις του 'Αγροτικού Αυγούστου' τέθηκαν υπό την αιγίδα των Υπουργείων Οικονομίας και Οικονομικών, Ανάπτυξης και Γεωργίας καθώς και της Περιφέρειας Κρήτης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 16^ο

16. Συμβολή της εκπαίδευσης για την ανάπτυξη μιας αγροτουριστικής επιχείρησης.

Ο Αγροτουρισμός αναπτύσσει την τοπική κοινωνία, προσφέροντας οικονομική άνθηση και ευμάρεια, επιτρέπει τη συνέχεια της παραγωγής προϊόντων, που πιθανώς να είχαν εκλείψει, προϊόντων κατά κύριο λόγο παραδοσιακών (γλυκά του κουταλιού, μαρμελάδες, υφαντά, κεντήματα, καλλιέργεια αρωματικών φυτών, ζυμαρικά κ.λπ.). Επίσης διατηρεί τέχνες που διαφορετικά θα είχαν πεθάνει με τον τελευταίο μάστορα, συντηρεί τη μνήμη των ανθρώπων με την αναβίωση εθίμων και τη βίωση παραδοσιακών εκδηλώσεων, είναι κανάλι επικοινωνίας περιοχών απομονωμένων με μεγάλα πληθυσμιακά κέντρα, αλλά δίνει και προοπτικές ζωής στους νέους των περιοχών, όπου εφαρμόζεται'. Τα πιο πάνω αποτελούν τους στόχους του αγροτουρισμού, όπως τους θέσπισε η πολιτεία.

Και εμείς εξακολουθούμε να πιστεύουμε και να θεωρούμε ότι αυτοί οι στόχοι αποτελούν -και πρέπει να αποτελούν- τα πιο σημαντικά ζητούμενα του αγροτουρισμού, ο οποίος σήμερα μεν αποτελεί πηγή παράπλευρου και συμπληρωματικού εισοδήματος για τον αγρότη, στο εγγύς όμως μέλλον θα είναι η επιβίωση της γεωργίας. Ο αγροτουρισμός πρέπει να γίνει ο λόγος για τη διατήρηση των νέων ανθρώπων στις εστίες τους, ο λόγος που θα εμποδίσει την εσωτερική μετανάστευση και το ξερίζωμα των νέων ανθρώπων για αναζήτηση ευκαιριών ζωής σε περιοχές άγνωστες και αδιάφορες έως και πιθανόν εχθρικές.

Η γνώση και η κατάρτιση των νέων ανθρώπων σχετικά με τον αγροτουρισμό είναι η υποχρέωση της πολιτείας απέναντί τους. Αυτή την υποχρέωση έρχεται να εκπληρώσει με τη θέσπιση ειδικότητας αγροτουρισμού στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Συγκεκριμένα ύστερα από μελέτη και εισήγηση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, από τη φετινή σχολική χρονιά και στο πλαίσιο της Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ΤΕΕ) δημιουργήθηκε ο Τομέας Γεωπονίας, Τροφίμων και Περιβάλλοντος. Η εξειδίκευση των μαθημάτων και ο αγροτουριστικός προσανατολισμός των γνώσεων θα

ετοιμάσουν τους σωστούς μελλοντικούς επαγγελματίες του αγροτουρισμού (όπως αναλυτικά παραθέτουμε πιο κάτω).

Μιλήσαμε με τους ανθρώπους του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, καθώς και με γεωπόνους-εκπαιδευτικούς και μας έκαναν εντύπωση η θαυμάσια δουλειά τους και η λαχτάρα τους να πετύχει αυτό που τώρα ξεκινά. Θα θέλαμε να αναφέρουμε επίσης τα σωστά γραμμένα βιβλία από επιστήμονες-ειδήμονες του κάθε κλάδου.

Πριν προχωρήσουμε στην αναλυτική παράθεση όλων των πληροφοριών, θα θέλαμε να πούμε πόσο σημαντική θεωρούμε αυτή την εξέλιξη. Αποτελεί τη σωστή βάση από την οποία θα ξεκινήσει η ανάπτυξη του αγροτουρισμού με επαγγελματίες καταρτισμένους και γνώστες του αντικειμένου. Πιστεύουμε ότι είναι μια σωστή αρχή προς μία κατεύθυνση, για την επιτυχία της οποίας αξίζει την προσοχή και τη φροντίδα της πολιτείας, προκειμένου να σταματήσουμε κάποια στιγμή να χωρίζουμε τη χώρα σε αναπτυγμένες και μη αναπτυγμένες περιοχές, σε οικονομικά ανθηρές και οικονομικά καθυστερημένες. Επιπλέον θα τονίσουμε ακόμα μία φορά ότι ανοίγει νέους ορίζοντες στην αγροτική εκμετάλλευση, νέους ορίζοντες στους νέους ανθρώπους, που εκπαιδευμένοι θεωρητικά και πρακτικά θα είναι σε θέση να συνεισφέρουν σημαντικά στην οικογενειακή ή τη δική τους επιχείρηση με ένα επιπλέον εισόδημα, καθώς και να προσφέρουν υπηρεσίες επαγγελματικού επιπέδου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Εφημερίδα το Βήμα/Επικαιρότητα του Σπύρου Κτενά,
Κυριακή 2 Νοεμβρίου 2003

- Εφημερίδα το Βήμα, της Χρυσάνθης Λάιου- Αντωνίου,
Κυριακή 01/08/1999

- Anthopoulos Th. *La coopérative féminine d'agrotourisme a Petra dans l'île de Lesbos*. In: La RDT dans les zones rurales et les regions insulaires de l' Union Européenne (Dir: J.Battesti), Commission Européenne - DGXII, Bruxelles, 1995, pp. 86-89

- Anthopoulos Th. *Agrotourism and the rural environment. Potentialities and limits in the mediterranean less-favoured areas*. In: Tourism and the environment: Regional, economic and policy issues- 2nd edition, Helen Briassoulis and Jan Van Der Straaten, eds. London: Kluwer Academic Publishers, 1998 (Forthcoming)

- Bazin G., Roux B. *L' agritourisme: un atout pour les zones rurales difficiles mediterraneennes?*. Ed. Harmattan, Paris, 1997, pp. 215-236

- Burns P.M., Holden A, Alternative and sustainable tourism Development In: The Earthscan Reader in Sustainable Tourism, Ed.L.France, Earthscan Publ.Ltd, London, 1997, pp26-28

- Collectif (Dir: Coulomb P.) *Le tourisme contre l'agriculture?*, ADEF, Paris, 1986

- Coulmin P. La decentralisation: la dynamique du developmnet local. Ed Syros at Adels, Paris, 1986.

- France L. Introduction In: The Earthscan Reader in Sustainable Tourism Ed. L.France, Earthscan Publ.Ltd, London, 1997, pp 1-22

- Grolleaw H., LEADER MAGAZINE, 4: 14-16, 1993

- Ιακωβίδου Ο., *Αγροτικός Τουρισμός*. Στο: Πρακτικά του Συνεδρίου του ΓΕΩΤΕΕ: “Αγροτική Οικονομία και Πολιτική: Νέοι Προσανατολισμοί και Αναζητήσεις”, Αθήνα, 10-12 Δεκεμβρίου 1995
- Iacovidou O., Turner C., The Female Gender in Greek Agrotourism, in ANNALS OF TOURISM RESEARCH, 22: 481-484
- Κουτσούρης Α., Οικοτεχνικές και Αγροτουριστικές Δραστηριότητες στη Λίμνη Πλαστήρα, Εισήγηση στο Πανευρωπαϊκό Σεμινάριο με θέμα “Ο Αγροτουρισμός και η συμβολή του στη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς των χωρών της Ευρώπης”, Υπουργείο Γεωργίας υπό την αιγίδα της UNESCO, Πλωμάρι Λέσβου, 1-7 Ιουνίου 1997, (πρακτικά υπό δημοσίευση)
- Koutsouris A. Networking for sustainable future: the case of development agencies. In: Third European Symposium on Rural and Farming Systems Analyses: Environmental Perspectives, AFSRE/European Group, Stuttgart-Hohenheim, Germany, 25-28 March 1998 (forthcoming)
- Κουτσούρης Α., Γάκη Δ., The quest for a sustainable future: alternative tourism as the lever of development. Στο 10 Παγκόσμιο Διεπιστημονικό Συνέδριο Τουρισμός και Πολιτισμός στην Αειφόρο Ανάπτυξη, ΕΜΠ, Αθήνα, 19-21 Μαΐου 1998 (πρακτικά υπό έκδοση)
- Leader Dossiers. *Tourisme at the service of rural development*. LEADER Coordinating Unit/AEIDL, Bruxelles, 1993
- Lebeau R., *Les grands types des structures agraires dans le monde*, Ed. Masson, Paris, 1992
- Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας. Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων - Υγροτόπων, Ελληνικοί Υγρότοποι, Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος, 1996
- Muheim P. *Tourisme et developpement rural, une opportunité a mieux exploiter selon l'OCDE*. In: L'information agricole, 1995, 682, pp. 25-26

- Muller H. The thorny path to sustainable tourism development. In: The Earthscan Reader in Sustainable Tourism Ed. L.France, Earthscan Publ.Ltd, london, 1997, pp 29-35
- Perrier-Cornet P., Capt D. *Les agriculteurs face a la nouvelle PAC. Quelles perspectives pour quels territoires?*. In: Economie Rurale, 225, jan.-fev.1995, pp. 22-27
- Σπιλάνης Ι. *Ιδιαιτερότητες και αναπτυξιακές δυνατότητες του ελληνικού νησιωτικού χώρου*. Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Μυτιλήνη, 1998

